

Věstník

Asociace muzeí a galerií České republiky

Kouzlo muzejních Vánoc

6 2004

Úvodník

Milí čtenáři,

když jsem byla požádána, abych napsala úvodník, který by zachycoval mé pocity a dojmy z generální konference ICOM v Koreji (věcnou zprávu najdete na uvnitř tohoto Věstníku), dlouho jsem váhala – a nakonec jsem se rozhodla nabídnout vám fascinující příběh nazvaný Tripitaka Koreana, protože se mi zdá, že jsou v něm obsaženy všechny mé pocity z této země: dlouhá a bohatá historie, učenost, úcta k tradicím a duchovnímu životu, pokora, pracovitost, řemeslná dokonalost a preciznost, velkorysost, ale samozřejmě také bohatství a vyspělé technologie.

Tripitaka je nejstarší a nejucelenější soubor buddhistických textů, „písmo svaté“ buddhistického náboženství. Slovo Tripitaka v sanskrtu znamená „tři sbírky“ nebo „tři koše“ (zásady řeholního života, hovory s Budhou – sutty a komentáře súter od vynikajících buddhistických učenců. První Tripitaka zřejmě vznikla kolem roku 250 před Kristem, první čínská verze ke konci 9. století.

Tripitaka Koreana je díky své obsáhlosti, přesnosti, krásě kaligrafického stylu a dokonalé řezbářské technice považována za nejposvátnější poklad korejského buddhismu. Dřevěné desky s vyřezanými texty, kterých je dohromady neuvěřitelných 81.258, byly vyrobeny mnichy v kláštěrech a sloužily jako tiskové matrice. Jsou 68–78 cm široké, 24 cm vysoké, mají tloušťku 2,6–4 cm a váží 2,6–3,8 kg. Mniši používali dřevo ze stříbrných magnólií, bříz a třešní z jižního pobřeží Koreje. Aby dosáhli co největší trvanlivosti materiálu, máčeli čerstvé dřevo tři roky ve vodě, potom z něj nařezali desky, které vyvažovali ve slané vodě, aby zabránili rozkladným procesům a napadení hmyzem. Teprve po jejich dokonalém vysušení a vyrovnání se mohlo začít s řezbou textů.

Původní sada desek vznikala 77 let a byla dokončena roku 1087. V roce 1232 však byla při mongolské invazi do Koreje zničena požárem. Již v letech 1236–1251 však byl vytvořen náhradní soubor a aby byl v bezpečí před japonskými piráty, byl roku 1398 přestěhován ze Soulu do odlehlého kláštera Haeinsa, kde je uchován dodnes. Klášter, postavený ve 14. století v tradičním východoasijském stylu, i monumentální soubor desek je korejskou národní kulturní památkou a je zapsán v seznamu světového kulturního dědictví UNESCO.

Na deskách se navzdory uctivé péči projevilo opotřebení a stárnutí, a proto bylo v 80. letech rozhodnuto převést celý

soubor do digitální podoby, aby se omezila manipulace s unikátní historickou památkou a zároveň usnadnil přístup k textům a práce s nimi. Ve spolupráci několika zemí (Korea, Čína, Taiwan) byl vytvořen speciální software k převodu historických fontů. Jakkoli nám to může připadat neskutečné, vlastní digitalizaci prováděli v průběhu několika let mniši přímo v klášteře.

Ani zde však příběh nekončí – v současné době probíhá s využitím nejmodernějších technologií výroba exaktních bronzových replik původních tiskařských desek. Tento nový projekt, garantovaný opět mnichy – správci památky, má zaručit, že Tripitaku bude možné tisknout tradičním způsobem další tisíce let. Cena operace se odhaduje na 16,8 milionů amerických dolarů, a proto museli představitelé kláštera hledat finanční zdroje bez ohledu na náboženskou příslušnost, politické smýšlení či kulturní zázemí sponzorů. Na dobrou věc nakonec přispěli stejně buddhisté jako protestanti či katolíci z celého světa a akce se tak stala i symbolem kulturní sounáležitosti. Projekt má být završen v roce 2006 – záměrem je vyrobit celkem tři soubory, přičemž jeden zůstane k dispozici v klášteře Haeinsa, další dostane darem Severní Korea jako projev dobré vůle a podnět ke sblížení rozdělených zemí a jednotlivé desky ze třetího budou rozdány dárcům a významným světovým osobnostem.

Příběh korejské Tripitaky pro mě také symbolizuje myšlenkové vyznění letošní konference ICOM, jejímž tématem bylo nehmotné kulturní dědictví: I když byl zdůrazňován význam nehmotných, duchovních hodnot, znalostí a vzdělanosti jako nedílné součásti kultury, většina referátů se shodla, že nehmotné a hmotné kulturní dědictví jsou úzce propojeny, že jedno je nositelem druhého a jedno bez druhého nemůže existovat. Velká pozornost byla věnována využívání modernějších technologií v péči o kulturní dědictví, ať už jde o dokumentaci, prezentaci (virtuální muzea) či ochranu sbírek. Dalším úhelným kamenem je spolupráce a komunikace – pojmy, vystihující samotnou podstatu ICOM a smysl jeho existence. A konečně: Chceme-li efektivně pečovat o kulturní dědictví a prosazovat jeho význam pro společnost, nesmíme se uzavírat do „kulturní ulity“, bránit se přesahům do světa byznysu, využívání strategií ekonomického managementu, marketingu a reklamy. Musíme zkrátka žít ve skutečném světě, kde jsou peníze na prvním místě, a nenamlouvat si, že si můžeme vymyslet nějaký jiný, vznešenější, a že nám ho okolí uvěří.

Kateřina Tlachová
P. S. Ti z vás, které příběh Tripitaka Koreana zaujal stejně jako mě, se můžou podívat na fotografie desek i kláštera na <http://media.graniteschools.org/Curriculum/korea/tripitak.htm>.

Obsah

To kouzlo muzejních Vánoc ...	str. 3
Z činnosti sekcí, kolegií a komisí	str. 4
Zprávy z konferencí a seminářů	str. 5
Zprávy, aktuality, informace	str. 9
Muzeum a škola	str. 12
Připravuje se... (semináře, konference)	str. 14
Personálie	str. 14
Nové stálé expozice	str. 18
Pozvánky na výstavu	str. 20
Muzejním knihovnám	str. 21
Volná místa	str. 22

KALENDÁRIUM kulturních událostí, jakož i METODICKÝ POKYN k tvorbě plánů prevence a ochrany v muzeích a galeriích najdete uprostřed Věstníku

Věstník Asociace muzeí a galerií České republiky 6/2004.

Toto číslo vychází 20. prosince 2004.

Náklad 1000 ks. Periodicita šestkrát ročně.

Periodikum je registrováno MK ČR reg. č. 8331, ISSN 1213-2152
Vydává AMG s finanční podporou Ministerstva kultury ČR.

Adresa redakce:

Asociace muzeí a galerií České republiky, Jindřišská 901/5,
110 00 Praha 1. Tel.: 224 210 037-9. Fax: 224 210 047.

E-mail: vestnik@cz-museums.cz, <http://www.cz-museums.cz>.

Uzávěrka příštího čísla 26. 1. 2005.

Redakční rada: Milena Burdychová, Zbyněk Černý,

Eva Dittertová, Hana Dvořáková, Dagmar Fialová,

Hana Gancarzová, Jana Hutníková, Sylva Městecká, Luboš Smolík,
Petr Velemínský, Jiří Žalman.

Redakce: Petra Medříková.

Návrh obálky a grafická úprava: Anna Komárková.

Foto Betlému Willyho Russe na přední straně obálky:
Zbyněk Černý

To kouzlo muzejních Vánoc ...

Vážené kolegyně a kolegové, naši milí čtenáři, šťastné a veselé ... , rok se s rokem sešel a už zase chystáme v muzeích advent, vánoce, betlémy, adventní koncerty, mikuláše, trhy, jarmarky... prostě stále dokola. Přichází opět ten nádherný předvánoční čas, kdy jsou naše muzea hojně navštěvována a návštěvníci jsou nějak vnímavější, přicházejí předsvátečně naladěni. Ačkoliv nám se zdá, že betlémů je až příliš, lidé muzea navštěvují a vyhledávají právě kvůli předvánoční atmosféře, klidu a příjemnému prostředí. Svíčky, františky, vánoční výzdoba mají pro naše návštěvníky stále nezapomenutelné, přitažlivé kouzlo.

V této předvánoční atmosféře dostáváte poslední letošní číslo našeho Věstníku. Od počátku roku jsme se snažili pozměnit jeho tvář i obsah, ale nevíme, zda se Vám Věstník líbí či ne. Zkuste si najít, třeba v povánočním období, čas a zamyslete se, co byste chtěli změnit, co Vám na stránkách Věstníku chybí, nebo naopak, co Vás nezajímá. Ale hlavně nám to napište! Přejeme Vám hodně hezkých chvil v muzeích při vánočních výstavách a vánočních programech s Vašimi návštěvníky, kolegy a přáteli a do roku 2005 hodně zdraví, pracovních a osobních úspěchů i kus toho nezbytného štěstí. Na setkání na stránkách Věstníku se těší Vaše

redakční rada

Vánoce v brněnském Technickém muzeu

Svátečně vyzdobené Technické muzeum v Brně připravilo pro letošní předvánoční i povánoční období několik tematických akcí pro dětské i dospělé návštěvníky.

Od 10. prosince do 9. ledna mohou zájemci shlédnout výstavu betlémů. Pro školní mládež je připraven výklad o vánočních svátcích a zvycích od adventu po Tři krále. Děti budou moci navíc získat nejrůznější vánoční vystřihovánky a omalovánky.

Od 20. prosince do 7. ledna bude v části Technické herny prodejní výstava Hany Horké „Tiffanyho sklíčka“, šperky ze skla a kovu, jako součást stejnojmenného projektu pod vedením volného sdružení CECH Pařížov a s podporou Nadace Open Society Fund Praha. Součástí výstavy bude 27.-31. prosince tvůrčí dílna, vedená odbornými lektorkami. Při velkém zájmu může být dílna prodloužena do 7. ledna.

V herně bude také postaven papírový Betlém – replika originálního vystřihovacího betlému Cyrila Čelouda (1872 – 1928), syna nejvýznamnějšího třebečského betlémáře Antonína Čelouda. Tento Betlém vystřihali a sestavili pracovníci našeho muzea pro potěšení dětí.

Drahomíra Přikrylová

Konec roku v Muzeu hl. města Prahy

Muzeum hlavního města Prahy připravilo na sváteční období adventu několik zajímavých pořadů, které dokazují, že muzeum není jen budova určená k vystavování historických exponátů, ale že představuje i prostor k setkávání a získávání zajímavých zážitků.

Malé i velké návštěvníky jistě potěší výstava Kouzlo loutek sochaře Vojtěcha Suchardy, připomínající osobnost i rozsáhlé dílo novopackého rodáka, od jehož narození letos uplynulo 120 let. K typicky vánočním pořadům bude patřit loutkové představení Nám, nám narodil se (18.12.). Na leden je pak plánováno představení, které zpracovává známé téma života doktora Fausta podle českých lidových loutkářů.

Atmosféra doby barokní dýchne i na návštěvníky slavnostního vánočního koncertu (21.12.). V provedení souboru Musica ad tabulam zazní známé i méně známé vánoční písně z barokních kancionálů.

I v prosinci pokračuje stále oblíbenější cyklus Polozapomenutá řemesla, připomínající um našich předků. Zájemci se tentokrát seznámili s drátenickým řemeslem (14.12.) nebo s výrobou tradičních staročeských perníků (7.12.).

Ve dnech 10. a 17. 12. proběhlo v muzeu další „řetězové provázení“. Žáci posledních ročníků z pražské ZŠ Křesomyslova se ujali role průvodců v historických expozicích a přichystali tak milé zpestření prohlídky muzea.

Mariana Tarčániová

Hračky v muzeu

Pro období Vánoc jsme sáhli k tradičnímu námětu – hračkám. Původním záměrem bylo začít lidovými dřevěnými hračkami z 19. století, doplnit je několika panenkami (další ve sbírkách nemáme) a spoustou hraček novějších – ze století dvacátého. Ty tedy rovněž nemáme, ale jevílo se jako jednoduché řešení vyzvat ke spolupráci místní obyvatelstvo. (Přiznám se, že nás částečně inspiroval Jičín s loňskou výstavou medvěďů.)

Vzhledem k tomu, že Meziříčí není Jičín, a hlavně všechno osvědčené jinde u nás neplatí, museli jsme „spoustu“ zredukovat na menší stále ještě nezanedbatelné množství. Přitom se ovšem projevila další skutečnost. Lidé by o výstavu hraček zájem měli, ale nepůjčí je, protože zkrátka žádné nevlastní. Dnešní generace rodičů vedena praktickými snahami o průchodnost bytu zřejmě využije první příležitosti a hračky svých odrostlých dětí vyhodí, případně věnuje na charitu. Připočteme-li k tomu ještě skutečnost, že v dřívějších dobách se hračky běžně předávaly dětem v širším příbuzenstvu, hledají se dnes hračky z 50. a 60. let velice těžko.

Nicméně výstavě přesto předpovídám úspěch. Období jsme rozšířili o léta sedmdesátá a osmdesátá. V době, kdy píší tyto řádky, zbývá do otevření výstavy týden a prakticky denně se objevují nové zápůjčky. Vyplývá z toho ovšem úkol začít sbírat již hračky z posledních desetiletí minulého století, abychom po nich nemuseli za dalších dvacet let opět složitě pátrat.

Marie Ripperová

Muzeum Blansko představuje betlémy manželů Parmových

Předvánoční a vánoční období zpestřuje od 3. prosince 2004 v Muzeu Blansko výstava betlémů ze sbírky manželů Naděždy a Jaroslava Parmových.

Z bohaté sbírky více než dvou stovek betlémů, zhotovených z papíru, dřeva, šustí, keramiky i dalších materiálů, mohou návštěvníci muzea zhlédnout jen část. Mezi vystavenými exponáty nechybí např. kolekce reklamních betlémů z období první republiky, kopie malovaného betlému z Frenštátu pod Radhoštěm z poloviny 19. století nebo krojované betlémy Heleny Horákové, původně perníkové a později přenesené na papír. Ukázkou současné tvorby jsou pak betlémy brněnské autorky Jany Moštkové, znázorňující zajímavá historická místa, jako jsou např. Předklášteří u Tišnova, Polička, či brněnská čtvrt Židenice. Výstava potrvá do 14. ledna 2004.

Břetislav Bezděk

Z činnosti sekcí, kolegií a komisí

Červnové jednání komise pro lidové stavitelství AMG

Změny ve stanovách i následných organizačních dokumentech Asociace muzeí a galerií zvýraznily postavení a roli komisí. Na druhou stranu je potřeba se více věnovat administrativě a řízení těchto komisí. Jednání Komise pro lidové stavitelství AMG proběhlo 29. června na sekretariátu AMG v Praze za účelem vytvoření přehledu o členech komise, přijetí jednacího řádu a plánu činnosti na období let 2004–2006. Přípravný výbor komise pracoval ve složení PhDr. L. Procházka, CSc., PhDr. I. Vojancová a Mgr. L. Smolík. V úvodu setkání PhDr. Procházka a Mgr. Smolík zrekapitulovali historii a činnost komise v letech 1995–2003.

Následně byl projednán a schválen návrh Jednacího řádu Komise pro lidové stavitelství AMG. Přítomní členové komise navrhli do vedení komise Mgr. Drápalu, PhD, Mgr. Luboše Smolíka a PhDr. Radima Urbánka. O jednotlivých kandidátech bylo hlasováno samostatně, vždy patnáct hlasů pro a jeden hlas se zdržel. K volbě funkcionářů přistoupí výbor při svém následujícím jednání v říjnu 2004 při semináři ve Vysokém Mýtě.

Přítomní se shodli, že komise by se měla scházet pravidelně při svém odborném semináři na jaře každého roku. Zároveň by se měla dále scházet 1–2x ročně při příležitosti dalších seminářů pořádaných např. NPÚ, NÚLK apod. Mezi návrhy témat odborných seminářů se objevily např.: modely lidové architektury; druhy dokumentace lidové architektury; terminologie stavebních prvků; problematika lidové architektury 1. poloviny 20. stol.; skalní obydlí; záchrana původních druhů stromů, keřů a bylin; zeleň a historická sídla; typologie hospodářských budov. Z diskuse přítomných pak vzešly návrhy následujících odborných seminářů komise:

- **Novější vrstva vesnických staveb** (2. pol. 19. stol. – 1. pol. 20. stol.), Kačina. *Termín sjednán na 19.–21.4.2005.*
- **Terminologie stavebních prvků**, Čelákovice, duben 2006 (*Čelákovické muzeum prověří možnost organizová-*

ni semináře v místě. Pro program semináře bude nutno znovu ověřit stav prací na terminologickém slovníku, který kdysi rozpracovalo Středočeské muzeum v Roztokách. Zároveň by bylo vhodné ověřit rozpracovanost i dalších odborných slovníků oboru.)

- **Biologické prvky v přírodě**, Rožnov pod Radhoštěm, duben 2007.

Rovněž je možno navštívit další pořádané semináře: v říjnu 2004 proběhne v Regionálním muzeu ve Vysokém Mýtě seminář s názvem Vesnické technické památky a rok nato tamtéž seminář Roubené kostely. 7.–10. září 2004 proběhl seminář Presentace folklóru a zvykosloví v muzeích v přírodě (k 80. výročí rožnovského skanzenu) ve Valašském muzeu v přírodě.

Zástupci Valašského muzea v přírodě sdělili návrh ředitele muzea ve věci sloučení komise pro lidové stavitelství AMG a kolegia muzeí v přírodě AMG. Ředitel muzea v Rožnově zašle na adresu klatovského muzea podnět v této záležitosti. Přítomní se na této možnosti shodli. Formálně je potřeba dopracovat preambuli Komise pro lidové stavitelství AMG, dále pak by se měli členové Kolegia muzeí v přírodě AMG shodnout na svém zrušení a předseda kolegia by měl předložit toto rozhodnutí písemnou formou příslušným orgánům AMG.

Mgr. Smolík požádá Sekretariát AMG o elektronickou podobu vzorového jednacího řádu komisí a po vypracování návrhu Jednacího řádu Komise pro lidové stavitelství AMG rozešle tento dokument k připomínkování členům komise. Zároveň rozešle k připomínkování a doplnění zápis z jednání komise ze dne 29. 6. 2004. Příští jednání Komise pro lidové stavitelství AMG proběhne v Regionálním muzeu ve Vysokém Mýtě 13. října 2004 u příležitosti semináře k problematice vesnických technických památek.

podle zápisu Luboše Smolíka

Zpráva o ustavujícím zasedání Muzeologické komise AMG

Přípravný výbor Muzeologické komise AMG (dále MuK) ve složení Mgr. Irena Chovančíková, PhDr. Naděžda Urbánková a Ing. arch. Petr Krajčí svolal ustavující zasedání komise 10. září 2004 do Technického muzea v Brně.

Účastníky zasedání přivítal ředitel Technického muzea v Brně Ing. Vlastimil Vykydal a za exekutivu AMG PhDr. František Šebek. Poté se ujala slova předsedkyně přípravného výboru MuK AMG Irena Chovančíková, která po krátkém úvodním slově vyzvala přítomné k vyslovení vlastních představ o činnosti komise. Následovalo představení členů komise s diskusí, z níž vyplynuly následující tematické okruhy, které členy zajímají (pořadí bez ohledu na důležitost): dostupnost muzeologie pro muzejníky, přiblížení teorie a praxe, praxe studentů muzeologie, jejich koordinace s katedrami, výuka muzeologie resp. výukové programy muzeologie na VŠ a SŠ, oživení teorie oboru, komise jako platforma pro živé střetávání v oboru, moderní metody muzejní prezentace, muzejní tezaurace a její kritéria, muzealizace současnosti (všední každodennosti), správa a evidence sbírek, digitalizace sbírek, problematika malých muzeí – např. otázka informací o instituci jako celku i vzdělávání zakladatelů a provozovatelů nově vznikajících malých muzeí, spolupráce se spolků, kluby, nadacemi aj. nemuzejní veřejnosti, spolupráce se zahraničím, kontakt muzea s návštěvníky a ziskovou sférou, vývoj muzeí a muzeologie, vznik publikační tribuny, publikování ve VŠ sbornících, obnovení výbě-

rové muzeologické bibliografie, nastavení edukačního standardu muzejnictví, statistika, spolupráce s ostatními komisemi. Ač předešlý výčet vypadá na první pohled různorodě, lze v něm najít formulace pojmenovávající jinými slovy obdobná témata nebo témata na sebe navazující a co je pro budoucí spolupráci uvnitř komise důležité, je z něj patrný zájem o zkvalitnění a další rozvoj profese.

Účastníci zasedání dále projednali změny v návrhu jednacího řádu Muzeologické komise AMG a jeho výslednou podobu schválili aklamací. Dlouhá diskuse provázela projednávání návrhu programového prohlášení MuK AMG a návrhu strategie činnosti MuK AMG pro léta 2004–2006. Plénum se nakonec shodlo na výsledné podobě obou dokumentů a postupně je schválilo, opět aklamací.

Po schválení zmíněných dokumentů plénum přistoupilo k volbě předsedy a členů výboru komise. Po návrzích a krátké diskusi byl jednomyslně aklamací zvolen výbor v následujícím složení: předsedkyně Mgr. Irena Chovančíková (Masarykovo muzeum v Hodoníně), členové PhDr. Naděžda Urbánková (Technické muzeum v Brně), Ing. arch. Petr Krajčí (Národní technické muzeum Praha), Mgr. Dana Veselská (Židovské muzeum Praha), Mgr. Pavel Holman (Ústav archeologie a muzeologie, odd. muzeologie FF MU Brno).

V závěrečné diskusi k další činnosti komise vyslovil Mgr. Holman žádost o zaslání návrhů témat seminářních, bakalářských a diplomových prací pro studenty muzeologie

FF MU v Brně a ustavily se první pracovní skupiny. Na přípravě informační a dokumentační báze muzeologické a muzeografické literatury se nejen domluvili, ale již pracují PhDr. Urbánková a Ing. arch. Krajičí. Moderními metodami prezentace se chtějí zabývat Mgr. Veselská, kolega Ježorek a PhDr. Tomolová, zpracování přehledu výukových programů na SŠ a VŠ se ujali PhDr. Šebek a Mgr. Holman.

Jednomyslně byl účastníky přijat návrh PhDr. Šebka na uskutečnění diskusního fóra v Pardubicích na přelomu října a listopadu. Nabídky pro pořádání dalších diskusních fór zazněly ze strany Mgr. Veselské z Židovského muzea v Praze a kol. Kremly z Českého muzea stříbra v Kutné Hoře. Výbor požádal plénum o zaslání námětů pro diskusní fórum v Pardubicích do poloviny října.

Závěrem je třeba poděkovat nejen členům komise za projevený zájem a aktivní účast na ustavujícím zasedání a kolegům z přípravného výboru za odvedený kus práce, ale v neposlední řadě i kolegům z Technického muzea v Brně za velmi příjemné pohostinství. Poděkování je třeba tím více, že Technické muzeum v Brně naprosto nezištně takto pomohlo i jiným komisím.

Diskusní fórum v Pardubicích se uskuteční ve dnech 24.–25. listopadu 2004. Tímto děkujeme řediteli Východočeského muzea v Pardubicích panu PhDr. Františku Šebkovi za pozvání tohoto historicky prvního diskusního fóra obnovené Muzeologické komise AMG do krásného a důstojného prostředí, jakým pardubický zámek bezpochyby je.

Irena Chovančíková

Ustavující jednání komise etnografů AMG v Hradci Králové

Ustavující jednání komise etnografů proběhlo ve dnech 4.–5. října 2004 v Muzeu východních Čech v Hradci Králové. Před zahájením jednání pozdravil přítomné ředitel Muzea východních Čech, PhDr. Zdeněk Zahradník.

První den 4. října stávající předsedkyně Dagmar Linková seznámila účastníky s předchozí činností komise a s přihlášenými institucemi do komise: celkem 33 institucionálních členů, 55 etnografů z institucí a 3 individuální členové. Všichni byli komisí přijati. Dále byl projednán a schválen nový jednací řád komise etnografů AMG. Jednomyslně byl odsouhlasen navržený název komise na „komisi etnografů“, která vystihuje lépe práci v muzeích. Po drobných úpravách byl také všemi přítomnými přijat nový jednací řád.

Následovala prohlídka muzejní budovy, navržené významným architektem Janem Kotěrou a expozice, věnované tomuto architektovi, s výkladem PhDr. Zdeny Lenderové a návštěva zajímavých výstav „Nechte na hlavě“ a „GLORIA ET PAX“, výstava historických betlémů.

Jednání účastníkům zpříjemnily pracovnice Muzea východních Čech svou „Ochutnávací soutěží výrobků z tradičního kynutého těsta“. Bylo opravdu těžké rozhodnout, jestli je nejlepší koláč s drobenkou, vázaný koláč nebo další dobroty, které pro etnografy byly připraveny.

Po ukončení jednání pozvala dr. Lenderová účastníky na procházku po moderní architektuře Hradce Králové, která byla v nádherném počasí „babího léta“ hezkým zakončením prvního dne.

Druhý den proběhly volby do výboru komise etnografů. Byli navrženi a poté i schváleni všemi hlasy tito kolegové: Mgr. D. Bechný (Plzeň), PhDr. J. Beránková (Havlíčkův Brod), Mgr. J. Dvořák (Frydek-Místek), PhDr.

A. Kalinová (Brno), Mgr. B. Krámská (Liberec), Mgr. L. Kučerová (Rožnov pod Radhoštěm), PhDr. D. Linková (Jičín), Bc. I. Sieberová (Klatovy), PhDr. J. Sojková (Vrchlabí), Mgr. J. Veselská (Rožnov pod Radhoštěm), Mgr. P. Žvachtová (Kladno). Poté se sešli členové nového výboru a zvolili ze svého středu předsedu, kterým se stal Mgr. Jaroslav Dvořák.

V diskusi pak Mgr. Bechný informoval o současném stavu prací na zemědělském pojmosloví, které mělo být původně plánovanou součástí podzimního semináře. Bohužel kolega dr. Jančář již nespolupracuje a kolegové, kteří se na pojmosloví podílejí, byli pracovně zaneprázdněni, takže se nemohli věnovat pojmosloví do té míry, aby byla již možná oponentura.

Dr. Lenderová uvedla, že slovníky pojmosloví musí vycházet ze slovníku spisovné češtiny a že všechna muzea by měla sbírkový fond zpracovávat ve stejném programu (v muzeích jsou dosud využívány různé programy – Bach, DEMUS, programy vytvořené konkrétně pro určité muzeum). Dále zpochybnila, proč vytvářet počítačový modul pro etnografii, když současný katalog vyhovuje. Závěrem z diskuse vyplynulo, že etnografický modul DEMUSu není nutný, pro ochranu dat je ale nezbytný UPGRADE EXCESu 97.

Mgr. Kučerová informovala o tom, že jsou již hotová pojmosloví „domácnost a textil“ a že je možné o zaslání CD požádat na e mailové adrese: kucerova@vmp.cz .

Úkolem v současném období bude zmapovat kontaktní osobu pro etnografickou sbírku v muzeích, kde nepracuje studovaný etnograf a v ostatních muzeích zjistit přesné kontakty na etnografy.

podle zápisu Dagmar Linkové

Zprávy z konferencí a seminářů

20. Generální konference ICOM v Soulu, Korea, 2.–8. října 2004

Generální konference ICOM, pořádaná jednou za tři roky, je vždy velkou událostí, a když se koná v tak exotickém místě, jako je hlavní město Korejské republiky Soul, tak jsou dojmy z ní o to více ohromující. Té letošní, která proběhla v prvním říjnovém týdnu, se zúčastnilo více než 1300 muzejníků ze 105 zemí světa. Kromě množství pracovních a odborných jednání přinesla účast na konferenci možnost alespoň zčásti poznat tuto ekonomicky vyspělou východoasijskou zemi, seznámit se s tamními muzei a památkami, ale zejména s nehmotným kulturním dědictvím. „Muzea a nehmotné kulturní dědictví“ bylo totiž hlavní téma letošní generální konference. Je povzbudivé, že Českou republiku mohla v této vzdálené zemi reprezentovat osmičlenná delegace ve složení J. Dolák (MU, katedra UNESCO pro muzeologii

a kulturní dědictví, komise pro vzdělávání muzejních pracovníků ICTOP), O. Hanel (České muzeum výtvarných umění, komise pro muzea a sbírky moderního umění CIMAM), P. Jirásek (MK ČR, předseda mezinárodní komise pro bezpečnost muzeí ICMS), V. Koukal (Valašské muzeum v přírodě, přidružená asociace muzeí zemědělství AIMA), J. Munk a V. Blodig (Památník Tereziín, mezinárodní komise pro muzea a památníky obětem zločinů proti lidskosti IC MEMO), K. Tlachová (Moravská galerie, předsedkyně Českého výboru ICOM, komise pro muzejní management INTERCOM) a V. Vykýdal (Technické muzeum v Brně, komise pro muzea a sbírky vědy a techniky CIMUSET).

Prvním jednacím dnem bylo zasedání poradního sboru (ICOM Advisory Committee), v němž zasedají předsed-

dové národních a mezinárodních výborů organizace. Ze zpráv přednesených hlavními představiteli ICOM – prezidentem Jacquesem Perotem, předsedkyní poradního sboru Alissandrou Cummins a generálním tajemníkem Manusem Brinkmanem – jsou patrné prioritní oblasti, na které se v současné době činnost organizace zaměřuje: jedná se o aktivity mezinárodního komitétu Modrý štít (ICBS – International Committee of the Blue Shield), zaměřené na ochranu sbírek zejména v případě ozbrojených konfliktů a živelných katastrof; dlouhodobým předmětem zájmu zůstává nezákonný transfer předmětů kulturní hodnoty, navrácení muzejních sbírek do zemí jejich původu, etické otázky naší profese, problematika nehmotného kulturního dědictví, pomoc zemím, kde je ohroženo kulturní dědictví (v současné době je úsilí zaměřeno zejména na Asii); do popředí se aktuálně dostává téma Muzea a turismus.

ICOM věnuje v posledních letech velkou pozornost otázkám svého vnitřního chodu, což je vedeno úsilím, aby fungoval co možná nejefektivněji pro svoji členskou základnu, která v letošním roce dosáhla počtu 20 tisíc členů. Diskutuje se o restrukturalizaci organizace, o zkvalitnění systému práce celé organizace, jejich mezinárodních i národních výborů. ICOM musí bohužel také řešit závažné finanční problémy, které souvisejí s dlouhodobě nevýhodným bankovním kurzem USD a s dislokačními problémy generálního sekretariátu, který byl vykáznán z prostor budovy UNESCO v Paříži, které po dlouhou dobu bezplatně užíval, a nyní musí hradit komerční nájemné za pronajaté kanceláře. V této souvislosti byly z hlediska finanční náročnosti zvažovány i závěry pracovní skupiny pro jazyky v ICOM, doporučující důsledně používat španělštinu jako třetí úřední jazyk při všech jednáních a vydávat veškeré písemné dokumenty ve třech mutacích. Velmi pozitivně byla přijata informace o připravované on-line databázi všech členů ICOM, která bude k dispozici zástupcům výborů a umožní operativní distribuci informací i jejich získávání. Pokračuje také budování domény ".museum", která je iniciativou ICOM a jejímž prostřednictvím se mohou prezentovat všechna muzea, která se pro to rozhodnou (více informací na <http://musedoma.museum>). Poradní sbor se na svém letošním zasedání rozloučil se svou dosavadní předsedkyní Alissandrou Cummins, jež řídila jeho činnost po dobu uplynulých šesti let, a s generálním tajemníkem Manusem Brinkmanem, který opouští svou pozici po sedmi letech. Zároveň byl představen nový generální tajemník John Zvereff, jenž nastupuje do funkce od 1. listopadu 2004. Novým předsedou poradního sboru se stal dosavadní místopředseda Günther Dembski z Rakouska, místopředsedou byl zvolen zástupce Rumunska Virgil Nitulescu.

Jak zde již bylo zmíněno, věnovalo se vlastní jednání generální konference tématu Muzea a nehmotné kulturní dědictví. Jak zdůraznili ve svých hlavních referátech na úvodním plenárním zasedání všichni řečníci, bylo velmi vhodné, že se konference s tímto tématem konala právě v Asii, protože tamní kultura je v mnohem větší míře než ta západní založena právě na duchovnu, emocích, imaginaci, paměti, tradici, vědomí i podvědomí. Ostatně také UNESCO přijalo na své poslední generální konferenci v říjnu 2003 Konvenci na ochranu nehmotného kulturního dědictví. M. Bedjaoui, člen týmu, který text konvence připravoval, říká: „Budoucnost naší planety bude z velké míry záviset na na-

Zástupci Českého výboru ICOM spolu s dr. Vinošem Sofkou

šem nehmotném kulturním dědictví, na paměti světa, na svědomí lidské společnosti, na zdroji všech slov, gest a pohybů.“

Často byla zmiňována provázanost hmotného a nehmotného kulturního dědictví. Ministr zahraničí Východního Timoru zdůraznil potřebu efektivnější péče o nehmotné kulturní dědictví, jehož obnova je obtížnější než u kulturního dědictví hmotného. Tématy dalších referátů na plenárním zasedání byly historie pojetí nehmotného kulturního dědictví, využití moderních

technologií a role muzeí v této oblasti. Podtržen byl i duchovní charakter nehmotného kulturního dědictví.

Kromě teoretických referátů nabídli korejské pořadatelé účastníkům konference nesčetné příležitosti k seznámení s tamními tradicemi, legendami a zvyky – od divadelních a tanečních představení přes zpěv, tradiční ceremoniály, bojová umění až po řemeslné dovednosti, jako jsou kaligrafie, výroba papíru, hudebních nástrojů a samozřejmě tradiční kuchyně ... to vše a mnohé další je součástí kultury určité komunity a tvoří její nehmotné kulturní dědictví. Je do jisté míry paradoxní, že v našem světě, který sice má nesmírně sofistikované technické prostředky umožňující dokumentaci a uchování leccíhos, tedy i těch nejsubtilnějších projevů, je právě to nehmotné kriticky ohroženo – právě proto, že se tolik zaměřujeme na materiální statky a vše ostatní máme tendenci pomíjet.

Dvě „concurrent sessions“, čili zasedání, probíhající souběžně s konferencemi jednotlivých mezinárodních odborných komisí (Právě díky nim se každý „správný“ účastník generální konference ICOM dostává do neřešitelných situací, kde má ve které chvíli zrovna být a co si musí nechat ujit!) se tématu věnovala právě z hlediska ochrany kulturního dědictví: na první z nich vystoupil s referátem P. Jirásek a představil koncepci ochrany nemateriálního kulturního dědictví v České republice, vypracovanou odborem místní a regionální kultury MK ČR. Velmi zajímavé a přínosné bylo, že s referáty mohli na tomto zasedání vystoupit zástupci zemí, kde jsou otázky záchran kulturního dědictví nejpálčivější, jako např. Irák, Afghánistán, Vietnam, Maroko, Kolumbie a dalších. Zdůrazněna byla zejména nutnost transparentní a funkční legislativy, podmínek pro identifikaci předmětů kulturní hodnoty, plánů pro řešení krizových situací v případě válečného konfliktu a mnohých dalších problémových okruhů.

Následující velmi zajímavý den byl věnován digitálnímu dědictví a budoucnosti muzeí – digitální platformy jsou v současné době standardním prostředkem ke zpřístupňování, propagaci a dokumentaci muzejních sbírek, výstav, programů a dalších informačních zdrojů ke kulturnímu dědictví. Přesto však velká část muzeí dosud adekvátně nevyužívá možností, které skýtají výhradně digitální média, tzn. ta, která v jiném než digitálním formátu neexistují. Jedním z bodů programu tohoto zasedání bylo stanovisko ICOM a muzejní profese k těmto otázkám. Kromě jiného zaujal např. referát o digitálním hudebním archívu ve Smithsonian Institution, Washington D.C., který funguje jako prototyp virtuálního muzea: návštěvník nahlíží výhradně prostřednictvím internetu a zdarma má přístup k určitému okruhu informací. Rozhodne-li se a „zaplatí vstupné“ (registrační poplatek), pak může poslouchat hudbu, vyhledávat informace o skladbách, autorech, hudebních nástrojích apod. Závěrem návštěvy si může zakoupit suvenýr v muzejní prodejně – tzn. stáhnout

za poplatek hudební nahrávku do svého počítače. (Případní fandové mohou vyzkoušet na www.globalsound.si.edu.)

Generální konference ICOM, to jsou především oddělená zasedání mezinárodních odborných komisí. Většina je jich třídních a jejich program reflektuje téma generální konference se zvláštním zřetelem na specializaci každé komise.

Mezinárodní komise muzejního managementu INTERCOM zařadila na úvod svého letošního zasedání velmi zajímavý příspěvek amerických kolegů z Národního muzea amerických Indiánů, které je nejnovější součástí Smithsonian Institution ve Washingtonu. Příspěvek se zaměřil na působení muzea v součinnosti se samotnými indiánskými komunitami, které dosud existují, vyvíjejí se a mají své vlastní představy o tom, jak by mělo „jejich“ muzeum vypadat a jakou by mělo vyvíjet činnost. Dalším zajímavým aspektem z hlediska managementu bylo, že muzeum, založené v první polovině 20. století a původně sídlící na dolním Manhattanu v New Yorku, bylo v období 1990–2004 kompletně transformováno: Veškeré sbírky byly přestěhovány do nově postavené budovy v muzejním areálu ve Washingtonu a při té příležitosti byly nově zainventovány a opatřeny čárkovými kódy. Muzeum si sice ponechalo původní výstavní prostory na Manhattanu pro krátkodobé výstavy, avšak získalo dvě další působiště, která jsou spíše místy pro setkávání, komunitní život, informačním a dokumentačním centrem. Takto rozsáhlá operace si vyžádala zásadní změnu fungování pracovního týmu, jeho struktury i metod práce. Nová muzejní budova byla slavnostně otevřena 21. září 2004 za přítomnosti cca 60 tisíc zástupců původních obyvatel Ameriky. Zpráva amerických kolegů byla tedy žhavou aktualitou.

Dalším vrcholem letošní konference INTERCOM bylo společné zasedání s komisí ICME (komise pro muzea a sbírky etnografie) a výborem pro legislativní záležitosti na téma „Právní a etické aspekty repatriace uloupených a protiprávně vyvezených předmětů kulturní hodnoty – existuje způsob, jak řešit spory?“ Navracení muzejních sbírek a všechny související otázky jsou nanejvýš aktuální a na půdě ICOM (samozřejmě i na mnoha dalších mezinárodních platformách) široce diskutované. Zasedání řídil Geoffrey Lewis (Velká Británie), dlouholetý odborník ICOM na právní a etické aspekty kulturního dědictví v mezinárodním kontextu. Velmi dobrý příspěvek zde přednesla Dr. Marilyn Phelan (University of Texas), která mimo jiné navrhla, že by ICOM měl uvažovat o možnosti vstupovat do restitučních sporů jako zprostředkující činitel, provádět určitý druh arbitráží a pomáhat řešit sporné body. Diskuse nad tímto návrhem byla velmi živá a v elektronické podobě pokračuje dosud.

V dalších dnech jednání vystoupili s příspěvkem zástupci muzeí Taiwanu, Ruska (respektive sdružení sibiřských muzeí), Velké Británie, USA a dalších zemí. Závěrečná panelová diskuse o „pro a proti“ pořádání megalomanských senzačních výstav typu „živí dinosauři“, „starověký Egypt“, „Rembrandt“ byla skutečně zdařilým zakončením odborného programu komise muzejního managementu.

Předsednictvo na další období: David Fleming (UK – předseda), John McAvity (Kanada – tajemník), členové S. Gower (Austrálie), A. Walsh (Irsko), A. Odiga (Španělsko), G. McManus (Nový Zéland), K. Tlachová (ČR), Joy Ice (USA), Wu Shu-ying (Taiwan) a J. Ortiz (USA).

Pavel Jirásek předsedal jednání komise ICMS – Mezinárodní komise pro bezpečnost muzeí. I tam měla témata přednášek společný jmenovatel hlavního tématu konference, byť se příspěvky často týkaly ochrany hmotného kulturního dědictví. Každý přednášející nějakým způsobem uchopil i jeho souvztažnost s kulturním dědictvím nehmotným, ať již v rovině předmětu jako nositele informace nebo jako představitele tradičního řemesla, případně jako reprezentanta duchovního života jednotlivce nebo komunity. Obsahem

vystoupení zástupců jednotlivých zemí byla situace při ochraně jejich kulturního dědictví (Kambodža – ochrana komplexu v Angkoru, Peru – nová legislativa v oblasti kulturního dědictví a její dopad na hmotnou i nehmotnou kulturu, Holandsko – Projekt ochrany muzeí před mimořádnými situacemi, Korea – Ochrana žijícího kulturního dědictví – národní jídlo kimči a další) a také odborné přednášky v obecné rovině – např. postupy při zabezpečení sbírkových předmětů při transportu (balení). Další den konference zahájila přednáška zástupce ředitele Iránského národního muzea vody, která sledovala hlavní téma konference a jejím tématem byl význam vody pro iránské kulturní dědictví a civilizaci vůbec a navazující tradice a zvyky spojené s oslavou vody v tomto historickém regionu. Ředitel Nubijského muzea v Asuánu v Egyptě informoval o bezpečnostním systému muzea, který byl vybudován na velmi vysoké úrovni a je srovnatelný se systémy špičkových světových muzeí. Egyptská vláda po krádežích a útocích islámských teroristů uvolňuje od konce 90. let značné finanční prostředky pro posílení bezpečnosti veřejných kulturních institucí, čehož je Nubijské muzeum důkazem. Ala Stankievič z Běloruska informovala o nové muzejní legislativě ve své zemi a o restitučních dohodách a postupech bývalých zemí SSSR vůči Rusku. Roku 1992 byla sice podepsána Deklarace o postupech při navracení kulturních statků do zemí původu mezi zeměmi bývalého Sovětského Svazu, avšak Nejvyšší soud Ruské federace tuto smlouvu zamítl jako neústavní. Přitom z Běloruska bylo v průběhu 20. století podle přednášející odvezeno na 60% veškerého movitého kulturního dědictví. Na závěr zasedání komise ICMS bylo zvoleno nové předsednictvo – předsedou se na další tříleté období stal Pavel Jirásek, místopředsedou Hans-Juergen Harras (SRN), členové Hanna Pennock (NL), Irina Kuzněcova (RF) a Bryan Hanley (Austrálie).

Na valném shromáždění konaném v závěrečný den konference 8. října byly oznámeny výsledky voleb do předsednictva ICOM na příští období 2004–2007: prezidentem ICOM byla zvolena Alissandra Cummins (Barbados), viceprezidenty Amareswar Galla (Austrálie) a Martin R. Schaerer (Švýcarsko), pokladníkem Nancy Hushion (Kanada), členové předsednictva jsou Gary Edson (USA), Elisabet Olofsson (Švédsko), George Okello Abungu (Keňa), Hans-Martin Hinz (SRN), Per Bjorn Rekdal (Norsko), Jongsok Kim (Korea), Michel Van Praët (Francie), Teresa Scheiner (Brazílie), Marie Christine Van der Sman (Nizozemsko), Richard W West (USA), Xiangyi Li (Čína). Letos se volby poprvé konaly podle nově schváleného postupu: kandidátku připravoval nominační výbor, volební procedura byla změněna tak, aby volby byly více objektivní a regulérní (3 volební dny v rámci konference oproti jednorázové volbě konané přímo na zasedání v předchozích letech) a zvolené předsednictvo se rozšířilo na patnáct členů oproti dosavadním dvanácti.

Valné shromáždění schválilo strategický plán činnosti ICOM na období 2004–2010, rezoluce zabývající se nehmotným kulturním dědictvím a jeho významem, užívání španělštiny jako dalšího úředního jazyka ICOM, zaměření pomoci na země arabského světa, ochranu kulturního dědictví během ozbrojených konfliktů a po jejich skončení a autonomii muzeí.

Byla projednána a přijata další dílčí úprava Etického kodexu ICOM, která se týká více struktury dokumentu než jeho obsahu; v současné podobě jsou zvýrazněny podstatné body, kodex je méně preskriptivní, nabývá spíše formu doporučení a odráží postupující profesionalizaci oboru. (Všechny výše zmíněné dokumenty jsou k dispozici na www.icom.museum, česká verze etického kodexu, zveřejněná na www.cz-icom.cz, bude v nejbližší době také aktualizována.)

Valné shromáždění schválilo tři nové čestné členy organizace – jsou jimi Alpha Oumar Konaré (Mali, bývalý prezident ICOM a následně prezident republiky), Geoffrey

Lewis (Velká Británie, také bývalý prezident ICOM, v současnosti vedoucí výboru ICOM pro etické záležitosti) a Patrick Boylan (Velká Británie, dlouholetý zasloužilý člen ICOM, aktivní zejména v mezinárodní komisi pro vzdělávání muzejních pracovníků ICTOP).

Na generální konferenci byl představen nový program ICOM, nazvaný MEP – Museum Emergency Programme, jehož cílem je generovat a shromažďovat informace týkající se zejména záchrany a bezpečnosti muzejních sbírek a dále je šířit pro všechny zájemce.

V rámci konference probíhala také zasedání přidružených a regionálních organizací ICOM. Česká republika je z titulu své zeměpisné polohy samozřejmě členem ICOM – Europe (delší dobu však existuje také středoevropská skupina CEICOM, kde aktivně vystupujeme). Evropská regionální organizace ICOM byla v současné podobě ustanovena teprve nedávno a předsedá jí zástupce Německa Hans-Martin Hinz. Na zasedání v Soulu byl mandát předsednictva formálně prodloužen až do příští generální konference, což by mělo pro ICOM – Europe zajistit větší kontinuitu práce. Činnost ICOM – Europe se zaměřuje zejména na spolupráci s pobaltskými zeměmi a Ruskem, vzdělávací aktivity pro muzejní pracovníky v zemích na východní hranici Evropské unie, spolupráci v rámci EU, připravuje se spolupráce s regionálními organizacemi ICOM – Arab a ASPAC (reg. organizace pro Asii a Tichomoří).

7. říjen byl dnem exkurzí, který v nabitě odborném programu umožnil účastníkům seznámit se alespoň náznamem s hostitelskou zemí a jejími muzei. Jedna z exkurzí vedla do provincie Gyeonggi, kde účastníci navštívili muzeum porcelánu a keramiky a dílnu na výrobu těchto produktů se staletou tradicí na asijském kontinentu. Následovala návštěva „Korejské lidové vesnice“ – muzea v přírodě, kde jsme se seznámili s tradičním způsobem života, který ze současné Koreje už prakticky vymizel, ale zejména jsme byli ohromeni tisíci dětských návštěvníků, kteří – jak nám bylo řečeno –

jsou v muzeu na denním pořádku. Slova „živé kulturní centrum“ pro mnohé z nás nabyla intenzivnějšího významu...

Poněkud odlišný, leč pro Koreu typický zážitek si dovolím ocitovat ze zprávy Pavla Jiráka: „Zvolil jsem si exkurzi do DMZ (demilitarizované zóny), čehož i přes značné komplikace provázející tuto akci nelituji. Cesta byla doprovázena neustálým čekáním na povolení toho či onoho, po příjezdu do DMZ byl zakázán vstup na společně kontrolovaná území těm, jejichž oblečení by mohlo provokovat severokorejské vojáky (džínsy jakéhokoliv druhu, Ameriku připomínající trička). Kupodivu se tak dělo na rozkaz amerického generála, velícího tamním vojskům OSN. Pro některé tak skončila exkurze na politicko-výchovné světlici ozbrojených složek campu Bonifacius. Přesto vidět skansen komunismu tváří v tvář jeho ozbrojeným silám v atmosféře dodnes de iure neukončené bratrovražedné války člověka posílá ve vědomí sounáležitosti s polistopadovým vývojem u nás.“

Zúčastnit se generální konference ICOM a valného shromáždění je nepochybně zážitek. Pokud si dobře vyberete z programu, který bývá nabitý a složitě komponovaný do několika paralelních jednání, dozvíte se mnoho zajímavého a užitečného pro vlastní práci, či alespoň pro získání nového náhledu tam, kde si myslíte, že vás nic nemůže překvapit. Jak už bylo mnohokrát řečeno, nejhodnotnější je však možnost setkávání, diskusí a konfrontace názorů s kolegy z nejrůznějších koutů světa. Tyto rozhovory jsou většinou velmi příjemné, někdy zajiskří drobný názorový střet (jehož důvodem může být třeba nedostatečná znalost kultury středí, z něhož váš společník pochází), ale v každém případě jsou nesmírně obohacující. Generální konference je substrátem multikulturní společnosti, místem setkávání, školou poznání jiných kultur, názorů a přístupů. A protože ta příští se uskuteční v roce 2007 ve Vídni, bude možnost zúčastnit se jí pro všechny zájemce z České republiky poměrně snadno dostupná. Těšme se, stojí to za to.

Kateřina Tlachová

Přelom 19. a 20. století – období vzniku městských muzeí a jejich vývoj ve 20. století

Ve dnech 6.–7. října 2004 uspořádalo Muzeum města Brna v rámci oslav 100. výročí svého založení konferenci na téma vzniku a vývoje městských muzeí. Pod záštitou primátora Statutárního města Brna odborníci z českých, moravských a slezských muzeí i z vysokoškolských pracovišť celé republiky diskutovali o kulturně společenském fenoménu přelomu 19. a 20. století, jímž bezesporu zrod městských muzeí byl.

Dvoudenní jednání, ve kterém odeznělo 28 příspěvků z 36 přihlášených, zaměřilo svůj odborný zájem na kulturní a společenské klima měst, která zakládala svá muzea; historici jednotlivých muzeí se zamýšleli nad vztahem muzeí a spolkových organizací, zejména pak na jejich spolupráci při vzniku muzejních sbírkových fondů. Velká pozornost byla věnována specifikům mecenášů, sběratelů a osobnostem muzejní praxe, kteří přispěli k obohacení sbírek nově vznikajících muzejních forem, v počátcích existence muzeí byli nápomocni radou i ekonomickým zázemím anebo se později aktivně podíleli na rozvoji muzejních institucí.

Program konference byl rozdělen do tří sekcí – uměnovědné a dvou historických. Slavnostní zahájení proběhlo za účasti zástupce Statutárního města Brna a účastníky konference přivítal ředitel Muzea města Brna PhDr. Pavel Ciprian. Úvodní referáty, které se zaměřily na brněnskou problematiku geneze městského muzea a jenž přednesli PhDr. Jiří Vaněk (Vznik Muzea města Brna v kontextu muzejnictví na Brněnsku) a PhDr. Jana Svobodová (Sběratelé a donátoři – zakladatelé Muzea města Brna), určily tematický směr dalšího jednání.

První historická sekce, moderovaná PhDr. Jiřím Vaňkem a příznačně uvedená zajímavým příspěvkem R. R. Novotného z Muzea Českého ráje v Turnově „Jsouť musea znakem pokročilosti a uvědomělosti každé obce“ – slovy, která by se mohla stát mottem celé konference – se zabývala vznikem městských muzeí jako komplexního kulturního a společenského fenoménu přelomu 19. a 20. století. Odborníci z muzeí v Turnově, Valašském Meziříčí (Mgr. J. Fabiánová, 120 let muzea ve Valašském Meziříčí), z Chebu (PhDr. Eva Dittertová, Založení a první program muzea v Chebu), Jihlavy (PhDr. Zdeněk Jaroš, Z historie polenského muzea), Muzea Brněnska (PhDr. Josef Zaccal, Osudy Podhoráckého muzea a jeho sbírek), Bučovic (PhDr. Jiří Setínský, Počátky bučovického muzea), Kladna (PhDr. Zdeněk Kuchyňka, Vznik Sládečkova městského muzea v Kladně a jeho osudy ve 20. století), Čáslavi (Soňa Dedíková, Muzejní a vlastivědný spolek Včela čáslavská – Městské muzeum Čáslav) a z Třebíče (Bc. Jaroslav Bašta, Muzeum v Hrotovicích na pozadí blízkého okolí), věnovali své příspěvky čistě fenoménu geneze jednotlivých muzeí v jimi analyzované oblasti. Zajímavý příspěvek Mgr. Marcely Suchomelové z Etnologického ústavu AV ČR v Praze se zaměřil na vznik a aktivity prvních muzeí z aspektu archivní práce (Křenkovo vlastivědné krajské muzeum z pohledu archivistiky).

Druhá historická sekce, moderovaná PhDr. Dagmar Baumannovou, CSc., se zaměřila na vymezení specifík a významu osobností, které se podílely buď přímo na zrodu jednotlivých muzeí nebo je významným způsobem ovlivnily zvenčí sběratelskou nebo ekonomickou aktivitou. V příspěv-

ku PhDr. Lenky Kudělkové zazněla analýza zajímavé a velmi široké činnosti Cecilie Hálové-Jahodové, která stála v I. polovině 20. století u zrodu moderních forem muzejní práce a zasloužila se prvořadou měrou o základ systematické sbírkotvorné činnosti brněnského městského muzea. Mgr. Pavla Státníková věnovala, ze stejného aspektu jako tomu bylo u osobnosti Cecilie Hálové-Jahodové, pozornost osobnosti prvního ředitele Muzea hlavního města Prahy Břetislavu Jelínkovi. Ladislav Smejkal z muzea v České Lípě zaujal velmi inspirujícím příspěvkem o osobnosti továrníka Heinricha Wedricha, jehož sběratelské aktivity neobyčejně rozsáhlého až kuriózního zaměření později obohatily sbírky muzea. Galerie těchto významných osobností pak svým příspěvkem „K. J. Bukovanský – zakladatel muzejnictví na Ostřavsku“ uzavřela Mgr. Andrea Pokludová, Ph.D. ze Slezského zemského muzea v Opavě.

V další části jednání vymezila druhá historická sekce diskutovanou tematiku specifickým národopisným bádáním, které se stalo zásadní doménou ve vývoji muzejní a nejen muzejní práce koncem 19. a na počátku 20. století. Odbornice z Etnografického ústavu při Moravském zemském muzeu v Brně definovaly v této oblasti spolkovou činnost takto zaměřenou a akcentovali zejména rozhodující úlohu, kterou hrál v národopisném hnutí ženský sběratelský a organizační fenomén (PhDr. Alena Kalinová, Ženský vzdělávací spolek Vesna a jeho místo v národopisném hnutí na konci 19. století a PhDr. Lenka Nováková, Počátky brněnského spolku Vesna a jeho význam pro dokumentaci tradičního textilu). Příspěvky PhDr. Blanky Petrákové (Muzejní společnost v Luhačovicích) a PhDr. Pavla Popelky, CSc. (Vývoj národopisu v Muzeu J. A. Komenského v Uherském Brodě – od založení muzea po současnost) pak analyzovaly odborně a sbírkotvorně sepětí národopisných aktiv s muzejní činností. Vliv národopisného bádání a jeho prezentace v rámci obohacení a rozšíření sbírkové činnosti a kulturně společenského zaměření muzeí pak specifikovaly příspěvky PhDr. Marie Ripperové (Vliv Národopisné výstavy 1895 na vznik a profilaci sbírek muzea ve Velkém Meziříčí) a Bc. Josefa Kremly (Archeologický sbor Vocel v Kutné Hoře).

Uměnovědná sekce, v jejímž moderování se po oba dny konference vystřídaly PhDr. Jana Svobodová a PhDr. Marcela Macharáčková, se zaměřila na vymezení a analýzu specifík i shod v činnosti městských muzeí a galerií (Mgr. David Junek, Městské muzeum a galerie Polička – jeho počátky a proměny v průběhu 20. století, Mgr. Anna Grossová, Vznik Stálé galerie firmy Baťa ve Zlíně v roce 1936). PhDr. Marcela Macharáčková se zamýšlela nad problematikou sbírky moderního umění Muzea města Brna v jejích počátcích v 60. a 70. letech 20. století. Zajímavými příspěvky a obohacením konference se stala vystoupení Ing. arch. Ivety Černé s analýzou historických a uměnovědných otázek spojených s významnou architektonickou památkou Brna vilou Tugendhat, zařazenou do památek světového kulturního dědictví, a PhDr. Petra Spielmanna, Dr.h.c. děkana Vysokého učení technického v Brně, jenž se zabýval problematikou geneze sbírky východního umění v Bochumi.

Nedílnou součástí jednání uměnovědné sekce byl pak soubor vystoupení věnovaný významným sběratelům a muzejním mecenášům v kontextu geneze městských muzeí (Prof. PhDr. Lubomír Slavíček – Sběratelé, přátelé umění, mecenáši a veřejná muzea na přelomu 19. a 20. století, Mgr. Martina Straková – Kníže mecenáš Jan II. z Lichtenštejna a jeho podpora muzejních institucí na Moravě a Slezsku). PhDr. Alena Křížová, Ph.D. pojednala o „Akviziční činnosti uměleckoprůmyslových muzeí“ a PhDr. Filip Suchoň uzavřel jednání uměnovědné sekce výrazným specifickým – jeho příspěvek s názvem „Orientální umění – marginálie nebo perla muzejních sbírek?“ výrazně obohatil základní odborné zaměření celé konference.

Na závěr je nutno zdůraznit, že nedílnou součástí, která doplňovala a oživovala vlastní průběh jednání v sekcích, byla zajímavá video – a fotodokumentace. Přednesené příspěvky, spolu s těmi, které na konferenci neodezněly, budou publikovány ve sborníku konference, který vyjde v prvním čtvrtletí roku 2005.

Dagmar Baumannová

Zprávy, aktuality, informace

Upozornění k inventarizaci sbírek

Ministerstvo kultury upozorňuje na **povinnost muzeí a galerií oznamovat provedení každoroční inventarizace sbírek**. Podle ustanovení § 12 odst. 6 zákona č. 122/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů, je vlastník sbírky povinen „*oznámit ministerstvu provedení inventarizace a její výsledek, popřípadě opatření stanovená k nápravě zjištěných nedostatků*“. **Tuto povinnost muzea a galerie plní, zatím, pouze ojedinele.**

Oznámením je zaslání protokolu o provedené inventarizaci a v případě, že inventarizací byly zjištěny nedostatky, přiloží se k protokolu opatření ředitele muzea či galerie k jejich nápravě. Z protokolu musí být zřejmé:

- o které inventarizační období (kalendářní rok) se jedná,
- kterých „podsbírek“/ jejich částí se inventarizace týkala,
- jakého počtu sbírkových předmětů a věcí movitých či nemovitých se inventarizace týkala a jaké je to procento z celkového počtu věcí movitých či nemovitých, které tvoří sbírku,
- k jakým výsledkům inventarizace dospěla (zejména počet nenalezených sbírkových předmětů nebo jejich částí, počet inventarizovaných sbírkových předmětů poškozených působením vnějších vlivů v depozitáři),
- opatření ředitele muzea (galerie) k nápravě zjištěných nedostatků.

Jaká opatření lze přijmout v případě, že některé sbírkové předměty nebo jejich části nebyly při inventarizaci nalezeny nebo bylo zjištěno poškození působením vnějších vlivů?

Stanoví se lhůta pro **dohledávání nenalezených sbírkových předmětů nebo jejich částí**,

- nejsou-li chybějící sbírkové předměty nebo jejich části dohledány ve stanovené lhůtě, je podán návrh na vyřazení sbírkových předmětů ze sbírkové evidence (jedná-li se o část sbírkového předmětu, je postup popsán v „Příručce muzejníkovi I“, str. 47-48), návrh projedná poradní sbor pro sbírkotvornou činnost a ředitel muzea (galerie) rozhodne, zda se vyřazení z důvodu ztráty (§ 9 odst. 1 písm. j) zákona č. 122/2000 Sb.) uskuteční nebo bude stanovena další lhůta pro dohledávání; v případě rozhodnutí o vyřazení požádá muzeum (galerie) v rámci aktualizace zápisu sbírky v CES o zrušení příslušných evidenčních čísel, k níž přiloží protokol z jednání poradního sboru (viz metodický pokyn ministerstva č. j. 14.639/2002); po oznámení, že aktualizace byla provedena, se evidenční záznam k vyřazovaným sbírkovým předmětům označí slovem „VYŘAZENO“ s odkazem na doklad o provedení aktualizace v CES,
- **vyřazením sbírkových předmětů ze sbírkové evidence muzea či galerie ale věc nekončí**; po posouzení

hodnoty a počtu nenalezených sbírkových předmětů nebo jejich částí, a okolností jejich ztráty, přijme ředitel muzea (galerie) případně další opatření, např. vyvození důsledků z porušení pracovních povinností odpovědného zaměstnance, úprava režimu zacházení se sbírkou a jednotlivými sbírkovými předměty, zlepšení stavu zabezpečení sbírky proti krádežím a vloupáním, podání trestního oznámení na neznámého pachatele...; **povinnost vyvodit z nenalezení některých sbírkových předmětů i po jejich vyřazení ze sbírkové evidence odpo-**

vidající důsledky nevyplývá již ze zákona č. 122/2000 Sb., ale z obecně platných právních předpisů o správě svěřeného majetku,

- v případě zjištěného poškození sbírkových předmětů nebo jejich částí působením vnějších vlivů (fyzikální, chemické, nevhodné uložení, nevhodná manipulace...) opatření vedoucí k nápravě tohoto stavu, včetně případného vyvození důsledků z porušení pracovních povinností odpovědného zaměstnance.

Jiří Žalman

Srdcem? Rozumem? CITEM! Centrum pro rozvoj informačních technologií v muzejnictví

Počítače, internet a digitální kamery zaplavily svět a vtrhly i do muzeí. Jsou čím dále výkonnější, pohodlnější, atraktivnější, dostupnější. Není to vše jen mámení bludiček? Jak poznáme, která cesta je správná a která slepá? Co pohasne a co vydrží?

Muzea jsou ze své podstaty většinou konzervativní instituce, tíhnou k dodržování tradičních forem a metod práce ustanovených před mnoha desítkami let. Snahám o zavedení jednotných způsobů odolala některá muzea (naštěstí či naneštěstí?) za všech státních režimů a uchovala si svoje vlastní přístupy. O to méně jsou připravena na vpád moderních technologií.

Tvrdě vzdorovat je hloupé. Slepě věřit technikům a obchodníkům rovněž. Vyznat se v IT, HW, SW, PC, CD, DVD, ODBC, JPG, RTF, XML, DTD, PHP, HTML, BFLM PSVZ se zdá nad lidské síly. Nasměrovat na dlouhou dobu muzeum do slepé nebo úzké uličky? Těžké rozhodování, před kterým stojí v rozpacích každé muzeum. A peněz málo.

Jak totéž vidí profesionál informatik, obchodník? V muzeích je pole neorané, v různých evropských fondech čekají spousty peněz, stačí jen vymyslet šikovný projekt. Ostatně tak to vidíme třeba v knihovnách. Rozdíl je v tom, že pro knihovny existuje jasný knihovnický zákon, existují jasné definované standardy. V muzeích je to vše v mlhách, není se pořádně o co opřít. Kdo nechce nezodpovědně muzeím nanutit co vlastně ani nepotřebují, ten se zalekne komplexní analýzy neprobádaných oblastí.

Pro obě strany, muzejníky i informatiky, uživatele i dodavatele, zde schází metodická pomoc, zprostředkovatel, tlumočnická. A proto vzniká CITEM, metodické centrum pro rozvoj informačních technologií v muzejnictví.

CITEM je zatím jen nová zkratka pro tým, jenž v Moravském zemském muzeu vytvořil před lety AISM, nyní Demus, CESik, ProMuS atd. Pod novým označením bychom se však měli oprostít od provozních starostí MZM a o to více se zaměřit na oblasti, v nichž dosud kulháme (školení a propagace), a které jsou nové (digitální fotografie). Veškerou činnost bychom měli stavět na obecných muzeologických základech, ale nepropadnout teoretizování. Na právních předpisech, na standardech a normách, ale neutopit se v byrokracii. Na možnostech techniky, ale bez slepého opoje- ní. Zkratka CITEM.

Projekt CITEM jsme podali v březnu 2004, Ministerstvo kultury jej schválilo a zřídilo CITEM úpravou statutu Moravského zemského muzea. Nyní je nás zhruba pět a půl, projekt počítá s dvojnásobkem lidí. MZM poskytne střechu a mzdy pro základní počet pracovníků, MK ČR nás podpoří přímými dotacemi, některé samostatné projekty může financovat AMG, ale hlavní část financí musíme získat z jiných zdrojů, např. národních programů výzkumu nebo ze zdrojů EU. Značnou část týmu budou zřejmě tvořit externisté.

Kdo jsme kdo? Služebně nejstarší (krásných 18 let) Ing. Radka Durmonová vedla oddělení informatiky od jeho založení v roce 1986, nyní už se stáhla na půl úvazku a její doménou jsou právě projekty, granty a ostatní nepřijemná administrativa. RNDr. Jarmila Podolníková (6) je hlav-

ní programátorka a současně vedoucí týmu, což ji od produktivní práce odvádí. Mgr. Zdeněk Lenhart (17) je oficiálně analytik, ale také píše návody, testuje nehotové programy a povzbuzuje externí spolupracovníky. Ing. Pavla Jankovičová (2) programuje a zaskakuje kde je třeba. RNDr. Jan Procházka (1) převádí data jiných muzeí do Demusu. Zdeněk Mazal (2) studuje informatiku a jako externista pro nás dělá průzkum nových technologií, zejména s ohledem na internet, vytvořil CESik 1.2.1. a ProMuS. RNDr. Marie Kocinová (0) rozjíždí školení, multimediální prezentace apod. Kamil Jursa (3) je specialista na digitální fotografii, ale zůstává v MZM mimo CITEM.

Všichni jsme původem programátoři a jen jsme postupně nasáli muzejní problematiku. Potřebujeme náš tým rozšířit o muzeologa, o dalšího multimedialistu, potřebujeme posílit školitelskou skupinku o externisty pro vzdálenější oblasti. Koho však postrádáme a potřebujeme nejvíce? Manažera do čela týmu. Osobnost s jasnou vizí, s rozhledem po muzeích i po informačních technologiích, schopného reprezentovat naše pracoviště (a vlastně české muzejnictví) i na mezinárodních fórech, jak odborných, tak "penězo- vodných".

Co by mělo být hlavní náplní naší práce?

- příprava metodiky a její zpřístupnění formou příruček, prezentací, pomůcek
- pravidelná školení (Demus, CESik, ProMuS, digitální fotografie), učebna v CITEM nebo u uživatele
- popularizace (oborové semináře, konference, časopisy, internet)
- formáty pro ukládání, výměnu a prezentaci dat
- analýza a testy prostředí pro tvorbu vzorových SW nástrojů (Demus apod.)
- tvorba vzorových nástrojů (Demus pro dokumentaci, aplikace pro konzervátory, ProMuS pro vystavení na www, portál na www, apod.)
- certifikace komerčních produktů z hlediska vhodnosti pro muzea, v souladu s předpisy a standardy
- obnovení mezinárodní spolupráce (CIDOC ICOM, CEI-COM, obdoby CITEM v jiných státech, ...)
- úpravy systémů CES, CESik, Restitution Art a dalších podle požadavků MK ČR a AMG
- vzorové digitalizační pracoviště, výhledově možná i mobilní

CITEM by mělo soustředit své síly na problémy specifické pro správu sbírek v muzeích. CITEM by nemělo tříštit síly zasahováním do oblastí vyřešených obecnými předpisy, do oblastí, v nichž jsou na trhu vyhovující obecná řešení. CITEM by se tedy nemělo věnovat využití IT pro obecnou agendu instituce, účetnictví, bezpečnostní systémy, depozi- tární režimy, knihovny, publikační činnost, apod.

Už v projektu jsme upozornili na mnohá **rizika naší práce.**

- Obecně zakořeněný odpor k jakékoliv centrální instituci. Prevencí může být vstřícné chování, otevřenost a přimě-

řené vysvětlování a zdůvodňování přijatých zásad a řešení.

- Pomalý postup, přehnaná očekávání. Hlavní příčinou může být kvalitativně i kvantitativně slabé personální obsazení rozhodujících funkcí v CITeM, dané zejména velmi omezeným výběrem kandidátů ochotných akceptovat mzdové podmínky výrazně horší než je v oblasti IT běžné. Prevencí je vytvoření přiměřených mzdových podmínek, otevřenost, jasné definování úkolů a cílů, dobře stanovený harmonogram prací.
- Přezíravý postoj nejvýznamnějších institucí v oboru, zejména Národního muzea a Národní galerie. Jejich nepopíratelná výlučnost vede k hledání a používání přiměřeně výlučných prostředků, což nemusí být pro ostatní menší instituce vhodný příklad k následování. Prevencí je co možná nejužší spolupráce s těmito institucemi, využití jejich zkušeností.

- Výpadky ve financování činnosti CITeM mohou způsobit nejen omezení služeb jako je zejména externí školení a případně chod serveru s portálem, ale při významnější krizi i zaostávání ve vybavení a odchod kvalifikovaných pracovníků. Prevencí je odpovídající zařazení CITeM v žebříčku priorit MK ČR a samozřejmě dostatečně aktivní činnost manažera CITeM.

Úplné znění projektu CITeM najdete na www.mzm.cz/mzm/citem/citem.html, dotazy a požadavky směrujte na citem@mzm.cz.

V poslední době jsme vložili dost úsilí do sepisování projektů a jiného úřadování. Rozum nám říká, že je to nezbytné. Ale srdce nás táhne k tomu, dělat to, co v projektu plánujeme. Srdcem, rozumem i citem.

Zdeněk Lenhart, CITeM

Výstava map a glóbulů z kartografické sbírky olomouckého muzea

Krásu starých i novodobých map a glóbulů mohli obdivovat návštěvníci, kteří zavítali do Velkého sálu Vlastivědného muzea v Olomouci. Od května do počátku října 2004 zde byla instalována rozsáhlá výstava nazvaná Mapy, atlasy a glóby v zrcadle staletí – od umění k technice. Její realizace se uskutečnila v souvislosti se zámerem muzea zpřístupňovat sbírkové fondy široké veřejnosti formou výstavních prezentací. Uvedená výstava představila nejzajímavější předměty z kartografické sbírky a umožnila tak nahlédnout do pokladů muzejního depozitáře.

Foto Bc. Pavel Rozsival

Na výstavě bylo prezentováno více než 350 exponátů (195 map, 15 plánů, 87 atlasů, 19 glóbulů, 22 měřičkých přístrojů a další předměty), které dokumentovaly v historickém kontextu od 16. století do současnosti vývoj kartografie od map světa k mapám regionálního charakteru.

Výstava, instalovaná na ploše 520 m², byla členěna do několika oddílů. Úvodní část představila evropskou mapovou tvorbu zejména francouzských, německých a rakouských kartografických nakladatelství od 17. do 19. století. Na výstavě byly z muzejní sbírky instalovány mapy světa, kontinentů i jednotlivých zemí především J. B. Homanna, T. C. Lottera, T. Molla a C. F. Weiland. Zajímavou součástí byl soubor deseti map z roku 1795 vídeňského nakladatele F. J. von Reillyho.

K unikátním exponátům kartografické sbírky patří kolekce sedmi barokních glóbulů, kterou mohla veřejnost zhlédnout na výstavě v ucelené podobě poprvé. K nejstarším předmětům z této kolekce patří dvojice tištěných glóbulů nizozemského astronoma, zeměpisce a tiskaře W. Blaeuwa. Tyto glóby, jejichž podstavce jsou bohatě zdobené řezbou s rostlinným dekorem, byly zhotoveny krátce po roce 1640. V soupravě zemského a hvězdného glóbu je vzácným kusem armilární sféra. K historicky nejcenějším patří zemský a hvězdný glóbus z roku 1695, jejichž hlavním autorem je J. Grünsklee. Jsou výjimečné svými rozměry (průměr 125 cm, obvod 397 cm) i uměleckým zpracováním. Třetí párovou sérii tvoří zemský a hvězdný glóbus z konce 17. století. Autorem rytin je italský zeměpisec V. M. Coronelli. Byly upraveny roku 1738 pro probošta olomouckého augustiniánského kláštera A. M. Krbosche. Kolekce glóbulů představuje ve sbírkách olomouckého muzea barokní dílo značně historické a umělecké hodnoty.

Nejrozsáhlejší oddíl výstavy byl věnován mapovým dílům českých zemí. První tištěné mapy Čech, Moravy a Slezska ze 16. a 17. století patří ke kartografickému bohatství našich zemí. Na výstavě byly ke zhlédnutí mimo jiné různé výtisky první přehledné mapy Moravy P. Fabricia a nejznámější kartografické dílo Moravy J. A. Komenského vydané nizozemskými kartografy W. Blaeuwem a J. Janssoniem.

První polovina 18. století byla zastoupena mapovým dílem J. K. Müllera. Tištěné přehledné mapy českých zemí po celé 18.

století i počátkem 19. století různým způsobem kopírovaly, případně doplňovaly práce Müllerovy. Návštěvníci výstavy si mohli prohlédnout vedle map Čech a Slezska například zajímavou mapu Moravy T. C. Lottera z roku 1758 a soubor šesti map moravských krajů vydaný po roce 1726. Vystavena byla rovněž mapa olomoucké diecéze z roku 1762 sestavená kanovníkem Václavem z Freyenfelsu.

V průběhu 19. století začali tvůrci map postupně pracovat s výstupy katastrálních a vojenských mapování a také s výsledky vlastních měřičkých a mapovacích prací. Z mnoha přehledných map 1. poloviny 19. století byly na výstavě zařazeny mapy Moravy a Slezska J. Bayera, K. Passyho a F. Raffelspergera. Z autorů, nakladatelů a tiskařů 2. poloviny 19. století výstava mimo jiné připomněla díla J. E. Wagnera, B. Kozenna, E. Hölzela a B. Tempského. Rovněž byla vystavena mapa Moravy a Slezska A. V. Šembery a práce K. Kořistky, které patří po kartografické stránce k nejvýznamnějším mapovým dílům tohoto období. Od počátku 19. století se postupně formovalo nové samostatné odvětví kartografické tvorby označované jako tematická kartografie. Na výstavě byla zastoupena především mapami železničními, silničními, poštovními, geologickými a národnostními. V kartografické muzejní sbírce je rovněž uložen početný soubor školních map a atlasů, z nichž byly na výstavě prezentovány zejména školní zeměpisné a dějepisné atlasy vydávané od 80. let 19. století do poloviny 20. století.

Závěrečný oddíl výstavy se týkal zeměměřičství. Jeho zajímavou součástí se staly měřičké, astronomické a navigační přístroje a pomůcky z 2. poloviny 19. století rovněž ze sbírek olomouckého muzea.

Výstava byla určena školní mládeži a širokému okruhu zájemců. Její součástí se staly doprovodné programy

zaměřené zejména na nejmladší návštěvníky. Pro žáky základní školy byly pro doplnění a oživení výstavy připraveny křížovky a doplňovačky s kartografickou tematikou, skládání puzzle s historickými mapami a ve spolupráci s Pedagogickou fakultou UP v Olomouci několik hudebních vystoupení s názvem Písničky ze všech světadílů. Pro studenty středních škol byly přichystány vědomostní kvízy a pro zájemce z řad široké veřejnosti se uskutečnila přednáška nazvaná Česká historická kartografie.

Své znalosti z geografie a kartografie si mohli zejména mladí návštěvníci prohloubit rovněž prostřednictvím na-

učných programů na instalovaných počítačích. Prostor byl věnován i videoprojekci s prezentací zajímavostí města Olomouce a Olomouckého kraje. K výstavě Mapy, atlasy a glóby v zrcadle staletí byl vydán stejnojmenný katalog a informační list pro učitele zeměpisu. Ohlas na výstavu a její doprovodné programy byl příznivý jak mezi žáky a studenty, tak i dospělými návštěvníky. Výstava přispěla k rozšíření výuky zeměpisu na základních a středních školách a rovněž obohatila muzejní nabídku v období letní turistické sezóny.

Ludmila Drtílková

Oživené noční prohlídky v muzeu v Tachově

Muzeum Českého lesa v Tachově pořádalo letos na počátku listopadu již potřetí oživené noční prohlídky. Muzeum tak využívá skutečnost, že sídlí v budově bývalého františkánského kláštera v těsném sousedství s klášterním kostelem sv. Maří Magdaleny a sv. Alžběty. Již potřetí, v „dušičkovém“ období tajemna a dlouhých nocí, byl prostor obou těchto objektů představen ve své původní funkci. Tma, narušovaná jen světlem řady svící, napomohla potlačit muzejní expozice a vnímat tento prostor jako klášter. Atmosféru dotvářela i vůně kadidla. V kostele, osvětleném rovněž pouze svíecemi, přivítala návštěvníky hra varhan. V průběhu výkladu průvodkyně prošla mezi návštěvníky dáma v historickém kostýmu, poklekla k bočnímu oltáři a věnovala se modlitbě. Tato sentence připomněla divákům, že kostel sloužil rovněž tachovské veřejnosti. Při procházení ambitem v přízemí byl návštěvníkům vysvětlen účel, ke kterému sloužily jednotlivé prostory a celá skupina pak vstoupila do refektáře. Zde se, v průběhu výkladu o historii, za plentou odehrávalo stínové divadlo – skupina mnichů prostírajících si pro

společné jídlo. V patře kláštera bylo možno vidět dva mnichy v improvizovaném skriptoriu. Výklad o modlitebních „hodinkách“ doprovodilo procesí mnichů, kteří se za zvuku gregoriánského chorálu odebrali ke společné bohoslužbě do kostela. Prohlídka byla zakončena v rajsém dvoře „ohňovou show“ skupiny historického šermu Rytíři z Tachova, která připomněla, že ani požáry a války se klášteru nevyhýbaly.

Přestože počet prohlídek, které začínaly vždy v celou hodinu a byly již v předplatném téměř vyprodány, byl oproti loňsku navýšen, nemohl být uspokojen zájem všech návštěvníků. Vzhledem k omezené kapacitě nešlo než odkázat je na příští rok. Lze tedy shrnout, že tato netradiční akce se již v tachovském muzeu zabydlela a opět slavila úspěch. Na závěr je nutné poděkovat nejen pracovníkům muzea, kteří se ve většině do prohlídek zapojili, ale i dobrovolným spolupracovníkům z řad studentů místního gymnázia a ostatní mládeže i z řad již zmiňované skupiny historického šermu.

Jana Hutníková

Muzeum a škola

Dny textilních řemesel v Textilním muzeu TIBA

Ve dnech 4.–8. října 2004 se v českoskalických muzeích uskutečnil interaktivní program Textilního muzea TIBA pro děti s tematikou zpracování lnu. Svou pozornost jsme zaměřili především na děti z I. stupně základních škol, ale zúčastnilo se také několik skupin dětí starších a přišli dokonce středoškolaři z odborných škol.

Program proběhl ve výstavní síni Muzea Boženy Němcové a Textilního muzea TIBA. Děti si měly možnost na osmi stanovištích vyzkoušet některé z činností týkajících se zpracování lnu. Odsemeňovaly lněné stonky, lámaly len na trdlici, vyčesávaly len na vohli, předly, navíjely předivo, tkaly na ručních stavech i na replice neolitického stavu, potiskovaly látku a šily na starém šlapacím stroji. Každý návštěvník si mohl potisknout vlastní ubrousek, který si odnesl na památku. U každého stanoviště asistovali zaměstnanci obou muzeí a hlavně studenti Ateliéru textilní tvorby Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové, kteří každý výkon dětem vysvětlili a popsali nástroje, se kterými děti pracovaly.

Součástí programu byla soutěž pro pozorné návštěvníky. Soutěžící museli správně odpovědět na několik otázek, týkajících se programu, a museli také oznámkovat – jako ve škole – celou akci. Po práci ve výstavní síni následovala prohlídka Textilního muzea s odborným výkladem.

Cílem tohoto projektu je seznámit školní děti, ale i dospělé, s tradičními textilními řemesly, vzbudit o ně zájem a tím též napomoci jejich zachování dalším generacím. Tímto programem, který navazuje na stálou expozici, jejíž část je zpracování textilních surovin a především lnu věnována, chceme zpestřit a rozšířit prohlídku muzea, aby se návštěvníci do muzea rádi vraceli a odnesli si i nové poznatky a informace, získané jinou cestou, než pouhou prohlídkou statických exponátů. Chceme přiblížit muzejní sbírky návštěvníkům pomocí tvořivé činnosti právě s těmito sbírkovými předměty, vlastní rukodělnou činností povzbudit úctu k lidské práci i k práci minulých generací a rozvinout zručnost a dovednost u činností, které nejsou pro děti docela běžné.

Rádi bychom následně navázali i spolupráci se školami, které program navštíví. Chceme je zapojit do tvorby a průběhu projektu. Jejich podnětné připomínky vyhodnotíme a v mezích našich možností zahrneme do programu.

Jedna z možností, jak reagovat na náš program, je také v pracovní listech, které jsme připravili pro zúčastněné návštěvníky. Jedním z úkolů je namalovat obrázek a nebo napsat krátkou práci na téma Dnů textilních řemesel. Zajímají nás jak kladné, tak i záporné reakce a na jejich základě hodláme program upravovat tak, aby se dě-

Kalendárium kulturních událostí

Benešov

Muzeum Podblanicka Vlašim – pobočka Benešov

Betlémy a hračky 25.11.2004 - 8.1.2005

Muzeum umění

Z cyklu osobnosti českého grafického designu: Jiří Šalamoun
3.11.2004 - 30.1.2005

Z cyklu osobností českého grafic. designu: Květa Pacovská
12.1. - 28.2.2005

Beroun

Městská galerie

Středočeské sdružení výtvarníků leden 2005

P. Pankrác: Sochy únor 2005

Muzeum Českého krasu v Berouně

Hračky 24.11.2004 - 30.1.2005

Jenštejnský dům

Zlomená noha '04: Jan Hájek a Josef Jílek
2.12.2004 - 30.1.2005

Blansko

Muzeum Blansko

Betlémy manželů Parmových 3.12.2004 - 14.1.2005

Fotografie R. Smetala a malované kameny E: Vitouchové
21.1. - 18.2.2005

Obrazy Anny Juračkové 25.2. - 25.3.2005

Blovic

Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích

Kuchyně první poloviny minulého století 25.3. - 30.12.2004

Velké prádlo našich babiček 25.3. - 30.12.2004

Nastal nám vánoční čas 25.11. - 30.12.2004

Brandýs nad Labem

Oblastní muzeum Praha – východ

Světelné obrazy z Ruska - kolorované fotografie 1896-1936
25.11.2004 - 9.1.2005

Brno

Moravská galerie v Brně

Pražákův palác

Zbyněk Baladrán: Zazděný vchod 2004 do 2.1.2005

Josef Daberning a Otto Zitko 21.10.2004 - 16.1.2005

Bridget Riley: Grafické dílo 1962-2003 5.11.2004 - 30.1.2005

Marko Blažo: Strechomluvy 26.11.2004 - 16.1.2005

Místodržitelství palác

Aachen, Schürer, Kern a kresby manýrismu ze sbírek MG
6.10.2004 - 2.1.2005

Jan Pohribný: Místa zasvěcení 11.11.2004 - 9.1.2005

Le Corbusier: Práce na papíře 12.11.2004 - 30.1.2005

Uměleckoprůmyslové muzeum

Vídeňská secese 18.11.2004 - do února 2005

Moravské zemské muzeum

Být čtenářem ve městě Brně 4.11.2004 - 16.4.2005

Pavel Čech: Staré cesty 10.11.2004 - 12.2.2005

Rozumíme zvířatům? 2.12.2004 - 2.4.2005

Srbská církevní grafika 22.2. - 16.4.2005

Biskupský dvůr

Zdeněk Fuksa: Barevný svět nerostů 24.6. - 9.10.2004

Zázračné dítě. Erich Wolfgang Korngold do března 2005

Etnografický ústav MZM

Černé řemeslo aneb Není muže nad kováře
22.9. - 30.12.2004

Tři severy - život a kultura v Laponsku 7.10.2004 - 9.1.2005

"Skladatelé neznámi" Pocta Františku Sušilovi (1804-1868)
Od 19.11.2004

Díla dovednosti – skládky v lahvičkách 14.12.2004 - 25.2.2005

Jiří Netík: Plastiky 19.1. - 26.2.2005

Učení – mučení 2.2. - 29.6.2005

Muzeum města Brna

Adolf Born 19.11.2004 - 30.1.2005

Měniná brána

Brána času - dlouhodobá archeologická výstava

Vila Tugendhat

Adolf Loos - Müllerova vila v Praze. Příběh památky moderní architektury a její obnovy

od 7.12.2004

Muzeum romské kultury o. p. s.

E luma romane jakhenca - výstava profesionálních i neprofesionálních děl romských výtvarníků

25.11.2004 - 30.3.2005

Asi-milovaní?

únor 2005

Technické muzeum

Betlémy 10.12.2004 - 9.1.2005

Velká válka 1914-1918 do 31.1.2005

Karel Šebela: mechanik, sběratel, hodinář od 17.4.2004

Jiskra, která léčila - elektromasážní strojky v minulosti
od 4.11.2004

Hana Horká: Tiffanyho sklička 20.12.2004 - 7.1.2005

Brtnice

Rodný dům Josefa Hoffmanna

Josef Hoffmann: Nadčasový design 5.6.2004 - 13.3.2005

Bruntál

Muzeum v Bruntále

Čarovné koření pro každé vaření 2.12.2004 - 13.2.2005

Břeclav

Městské muzeum a galerie

Okolo Svaté země 17.6. - 31.12.2004

Brněňští keramici 25.11.2004 - 16.1.2005

Vánoční čas 11.12.2004 - 31.1.2005

Synagoga

Jiří Havlíček: Pastely a oleje 11.11.2004 - 31.12.2004

Kočkohrátky aneb kočka v soudobém českém hračkářství
prosinec 2004 - leden 2005

Čáslav

Městské muzeum

Výstavní síň na pěší zóně

Ladislav Štícha a přátelé 29.11. - 31.12.2004

Galerie

Lистопадová revoluce ve fotografii 22.11. - 10.12.2004

Čelákovice

Městské muzeum v Čelákovicích

Čelákovický betlém a zima v obrazech Čeňka Jandy
27.11.2004 - 9.1.2005

Česká Lípa

Vlastivědné muzeum a galerie v České Lípě

V. Veselého Putování po Čechách - fotografie 1928-1983

28.11. - 30.12.2004

Vánoční výstava 10.12. - 31.12.2004

Galerie Jidelna

Medvědi 2.12. - 30.12.2004

Česká Skalice

Muzeum Boženy Němcové

Babiččiny vánoce prosinec 2004

České Budějovice

Jihočeské muzeum

Fotografie rostlin českokrumlovských vápenců
23.11.2004 - 30.1.2005

Betlémy prosinec 2004 - leden 2005

Srí-Lanka – Perla Indického oceánu 14.1. - 3.2.2005

Orchideje, bromelie, sukulenty a jiné exotické rostliny a hmyz 5.2. - 13.2.2005

Současné výtvarné umění Slovenska 16.2. - 6.3.2005

Wortnerův dům AJG

Roman Franta: Obrazy 4.11. - 12.12.2004

František Muzika - Zdeněk Sklenář 16.12.2004 - 30.1.2005

Český Brod

Podlipanské muzeum v Českém Brodě

Jan Miklánek: Obrazy 8.11. - 17.12.2004

Český Krumlov**Egon Schiele Art Centrum o.p.s.**

Milan Knížák 3.9. - do prosince 2004
Egon Schiele: Kresby ze sbírek Moravské galerie
 3.9. - do prosince 2004

Regionální muzeum v Českém Krumlově

Obnovená krása – restaurované obrazy a plastiky
 1.3. - 30.12.2004
Dívčí Kámen - přírodní rezervace a historický vývoj osídlení
 1.3. - 30.12.2004
Národní parky USA - fotografie Petra Větrovského
 do ledna 2005
Piju, piješ, pijeme...
 do 11.1.2005
Romantický svět panenek 4.12.2004 - 16.1.2005

Český Těšín**Výstavní síň Muzea Těšínska**

Učitelé, vlastenci, historici ... 24.6. - 31.12.2004
Ten vánoční čas 2.12.2004 - 16.1.2005

Dačice**Městské muzeum a galerie**

Ten vánoční čas... 5.12. - 30.12.2004
Zimní motivy z Dačicka ve fotografii Jana Říhy
 5.12.2004 - 31.1.2005

Doksy**Památník Karla Hynka Máchy**

Vánoční výstava prosinec 2004

Dolánky**Dlaskův statek**

Nová stálá expozice: Jak jde život aneb narození, svatba,
 smrt (od 20.3.2004)
Vánoce na Dlaskově statku 1.12. - 30.12.2004

Dvůr Králové nad Labem**Městské muzeum**

Zdeněk Miller: Dětem 11.11.2004 - 14.1.2005

Frydek-Místek**Muzeum Beskyd - Frydecký zámek**

Osobní hygiena na šlechtických sídlech do 20.3.2005
Náš Leoš Janáček 16.12.2004 - 30.1.2005

Haviřov**Památník Životické tragédie**

Světcí a svěťice v lidové malbě na skle 2.3.2004 - 10.1.2005

Výstavní síň Musaion

Zima na Těšínsku 23.11.2004 - 13.3.2005

Havlíčkův Brod**Galerie výtvarného umění v Havlíčkově Brodě**

*České malířství 19. století ze sbírek Západočeské galerie
 v Plzni* 9.12.2004 - 6.2.2005

Muzeum Vysočiny Havlíčkův Brod

Josef Saska: Obrazy prosinec 2004
Otakar Štáfl: Obrazy prosinec 2004 - leden 2005
ČSOB Havlíčkův Brod
Ze sbírek Muzea Vysočiny leden - prosinec 2004

Hlinsko v Čechách**Městské muzeum a galerie**

Jindřich Hegr, Ladislav Vašek: Obrazy a betlém
 19.11. - 30.12.2004
O středověku - práce dětí ZUŠ Hlinsko 25.2. - 10.4.2005

Soubor lidových staveb Vysočina

Betlém Hlinsko
Betlém vánoční 11.12.2004 - 2.1.2005

Hodonín**Galerie výtvarného umění**

Folklorismus v českém výtvarném umění 20. století
 do února 2005

Masarykovo muzeum v Hodoníně

Cín - stříbro chudých 10.12.2004 - 20.2.2005
Sadová 14
Pohádky v muzeu 17.12.2004 - 15.1.2005
Černé řemeslo aneb Není muže nad kováře
 leden - březen 2005

Horažďovice**Městské muzeum Horažďovice**

Nová stálá expozice: Malý průvodce dějinami Horažďovicka
 (od 31.5.2004)
Vítkův Hrádek - symbol vzájemnosti duben - říjen 2004

Horní Slavkov**Muzeum Horní Slavkov**

Slavkovský advent prosinec 2004 - leden 2005

Hrabyně**Památník II. Světové války**

Heliodor Píka – život a smrt generála od prosince 2004

Hranice**Městské muzeum a galerie v Hranicích**

Stará radnice
Vánoce, vánoce přicházejí ... 7.12.2004 - 9.1.2005
Výstavní síň - Synagoga
Marius Kotrba: Sochy a obrazy 25.11.2004 - 16.1.2005

Hronov**Jiráskovo muzeum**

Kouzelný svět loutek prosinec 2004 - leden 2005

Humpolec**Městské kulturní a informační středisko - Muzeum****dr. Aleše Hrdličky**

Stanislava Voláčková: Keramika prosinec 2004
Alice Dostálová: Sklo leden 2005
Stanislav Bittermann: Obrazy únor 2005
Výstavní sál
Jaroslav Grodl: Obrazy prosinec 2004
Humpolec ve staré fotografii únor 2005

Hustopeče**Městské muzeum a galerie**

Obrazy Hany Pavlátové prosinec 2004
Jitka Mazánková: Obrazy leden 2005
Miroslav Koupil: Kaligrafy únor 2005

Cheb**Galerie výtvarného umění v Chebu**

Zlatý věk Ukijo-e 9.12.2004 - 14.2.2005

Chebské muzeum - expoziční budova

Nová stálá expozice: Valdštejnův úmrtní pokoj
 (od 15.5.2004)
Šťastné a veselé - výstava vánočních pohlednic
 4.12.2004 - 9.1.2005
Masopust v muzeu 12.2.2005
Od masopustu k velikonočům 12.2.2005 - 10.4.2005

Chomutov**Oblastní muzeum**

*Deset let v regionu - Severočeské doly a.s. jako mecenáš
 kultury, vědy a sportu* 14.10. - 30.12.2004
Vánoce v muzeu 27.11.2004 - 9.1.2005

Hvězdárská věž

Nová stálá expozice: Ilja Sainer: Hvězdy a ostrovy
 (od 17.4.2004)

Chrast u Chrudimě**Městské muzeum**

Betlémy listopad - prosinec 2004

Chrudim**Kabinet ex libris - umělecké sbírky PNP**

Činnost Kabinetu ex libris ve fotografii Vladimíra Mosteckého
 26.11. - 22.12.2004

Muzeum loutkářských kultur v Chrudimi

<i>Z historie loutkářství na Chrudimsku</i>	31.1.2004 - leden 2005
<i>Loutky z Plzně</i>	1.3. - 30.12.2004
<i>Tomáš Volkmer: Portréty loutek</i>	1.3. - 30.12.2004
<i>Rodina a já</i>	8.12.2004 - 16.1.2005
<i>Lampión je divadlo</i>	17.1.2005 - 30.12.2005
<i>Posvícení v Hudlicích</i>	17.1.2005 - 30.12.2005
<i>Miroslav Alexa: Malování o běhání</i>	20.1.2005 - 6.3.2005
<i>Šašci a Kašpaři pražské Říše loutek</i>	15.2.2005 - 30.12.2005

Regionální muzeum v Chrudimi

<i>Dýmky z Prosečska</i>	25.11.2004 - 23.1.2005
<i>Vincenc Morstadt - malíř života</i>	9.12.2004 - 16.1.2005
<i>Chrudimské pohlednice</i>	3.2. - 3.4.2005
<i>Modely k nakousnutí</i>	17.2. - 8.5.2005

Jablonec nad Nisou**Muzeum skla a bižuterie**

Nová stálá expozice: Kouzelný svět bižuterie a čarovná zahrada skla (od 24.9.2004)	
<i>100 let jabloneckého muzea 1904-2004</i>	Do 6.3.2005
Galerie Belveder	
<i>Poklady z depozitáře II. – Uměleckoprůmyslové školy</i>	leden - březen 2005

Jablunkov**Výstavní síň Muzea Těšínska**

<i>Plicní sanatorium</i>	26.10.2004 - 3.4.2005
--------------------------	-----------------------

Jesenice**Vlastivědné muzeum**

<i>Vánoční výstava</i>	9.12.2004 - 23.1.2005
------------------------	-----------------------

Jeseník**Vlastivědné muzeum Jesenicka**

<i>Miloslav Šebek: Jeseníky</i>	16.12.2004 - 3.3.2005
<i>Mýty a nuance Mexika</i>	11.1. - 5.2.2005
<i>Obrazky dětství – školní obrazy a pomůcky</i>	15.2. - 19.3.2005

Jičín**Regionální muzeum a galerie Jičín**

<i>Sbírání Ivy Hüttnerové</i>	6.11.2004 - 9.1.2005
<i>Zimní sporty na Jičínsku</i>	3.12.2004 - 2.1.2005
<i>Mašiny a mašinky pro děti a tatínky</i>	4.12.2004 - 30.1.2005
Galerie	
<i>Jindřich Procházka: Obrazy a kresby</i>	4.12.2004 - 2.1.2005

Jindřichův Hradec**Muzeum Jindřichohradecka**

<i>Ema Destinová a Bedřich Smetana</i>	do 6.1.2005
<i>Vlastivědná a historická literatura o Jindřichově Hradci</i>	
	10.6. - 31.12.2004
<i>Obrazy a kresby Jana Kunovského</i>	září - prosinec 2004
<i>Medové vánoce</i>	26.11. - 30.12.2004
<i>Kostel sv. Jana Křtitele s klášteřem minoritů</i>	
<i>Jindřichův Hradec ve starých průvodcích</i>	10.6. - 31.12.2004

Národní muzeum fotografie o.p.s.

<i>Jezuitská kolej</i>	
<i>Magic Moments II</i>	9.12.2004 - 23.1.2005

Kamenice nad Lipou**Zámek**

<i>Minulost a budoucnost zámku</i>	do 30.9.2005
<i>Alena Matějková: Cesta</i>	do 30.9.2005

Kamenický Šenov**Sklářské muzeum**

<i>Za císaře pána a jeho rodinu aneb Osudy rodin Jilkových a Jechových za první světové války</i>	Od 2.10.2004
---	--------------

Karlovy Vary**Karlovarské muzeum - expoziční budova**

<i>Japonské panenky</i>	10.11.2004 - 30.1.2005
<i>Vánoční výstava</i>	do ledna 2005

Muzeum Zlatý klíč

<i>Humor a legendy v japonském umění</i>	do ledna 2005
<i>Z kočáru do kočáru - 100 let dětských kočárků (1860-1960)</i>	25.11.2004 - 27.2.2005

Karlštejn**Muzeum betlémů**

<i>Výstava perníkových betlémů</i>	listopad 2004 - září 2005
------------------------------------	---------------------------

Karviná - Fryštát**Výstavní síň Muzea Těšínska**

<i>Jdeme spát</i>	2.11.2004 - 28.2.2005
-------------------	-----------------------

Kašperské Hory**Muzeum Šumavy Kašperské Hory**

<i>České betlémy</i>	Od 5.12.2004
----------------------	--------------

Klatovy**Galerie Klatovy/Klenová - Galerie U Bílého****jednorozce v Klatovech**

<i>Surové umění - Sbírka Jana a Evy Švankmajerových</i>	19.12.2004 - 20.2.2005
---	------------------------

Vlastivědné muzeum Dr. Hostaše v Klatovech

<i>Vánoční trh</i>	1.12. - 23.12.2004
<i>Zimní království - Fotografie V.Baštáře</i>	do 7.1.2005
<i>Keramický betlém Evy Jiříkové z Klatov</i>	do 7.1.2005
<i>Vánoce v Evropě</i>	do 7.1.2005
<i>Jihoamerické Andy - fotografie Martina Koláře a Jany Adáškové</i>	11.1. - 1.4.2005

	11.1. - 1.4.2005
--	------------------

<i>Otloukej se píšťaličko ...</i>	2.2.2005 - 1.4.2005
-----------------------------------	---------------------

<i>To vajíčko malovaný...</i>	2.2.2005 - 1.4.2005
-------------------------------	---------------------

Kolín**Regionální muzeum v Kolíně**

<i>Vánoční výstava prací žáků Spec. škol</i>	do 2.1.2005
<i>Dvořákovo muzeum pravěku na Kolínsku</i>	
<i>Středověké a renesanční kachle</i>	8.12.2004 - 27.2.2005
<i>Stará škola - Macharova knihovna</i>	
<i>Od revoluce k revoluci - Kolínsko ve věku rozumu a srdce</i>	listopad - prosinec 2004
<i>Literáti Kolínska</i>	3.12.2004 - 31.1.2005

Kouřim**Muzeum Kouřimska**

Nová stálá expozice: Kouřim a Kouřimsko ve středověku (od 11.9.2004)	
<i>Kamenina a fajáns</i>	do prosince 2004

Muzeum lidových staveb v Kouřimi

<i>"My ti přinášíme štědrého večera"</i>	30.11. - 30.12.2004
--	---------------------

Kravaře u České Lípy**Expozice lidového bydlení**

<i>Masopust</i>	12.2.2005
-----------------	-----------

Krnov**MIKS - městské muzeum**

<i>Historie textilní výroby v Krnově</i>	leden - prosinec 2004
<i>Poklady minulosti</i>	leden - prosinec 2004
<i>Svět dětí - výstava prací žáků ZUŠ Krnov</i>	5.12. - 30.12.2004
<i>Jitka Škarohlídová: Kresby</i>	leden 2005
<i>Petr Sedlák: Obrazy</i>	únor 2005

Kroměříž**Muzeum Kroměřížska, příspěvková organizace**

<i>Boudoví – Cyril, Jiří a Jana: Grafika</i>	16.12.2004 - 27.2.2005
--	------------------------

Kutná Hora**České muzeum stříbra**

<i>Království hraček</i>	3.12.2004 - 9.1.2005
--------------------------	----------------------

Galerie Felixe Jeneweina města Kutné Hory

<i>Jana Budíková: Výběr z grafické tvorby</i>	11.11. - 31.12.2004
<i>Martina Novotná: Kresby, obrazy</i>	6.1. - 28.2.2005

Vlašský dvůr

<i>Jaroslav Král (1883-1942)</i>	7.10. - 30.12.2004
<i>František Kobliha (1877-1962)</i>	13.1. - 27.3.2005

Kyjov**Vlastivědné muzeum Kyjov**

Pavučinková krása - paličkované obrazy do 16.1.2005
Školní obrazy 24.1.- 3.4.2005

Lanškroun**Městské muzeum Lanškroun**

Obrazy a grafiky Václava Ježka 4.12.2004 - 23.1.2005
Nad Betlémem vyšla hvězda 4.12.2004 - 23.1.2005

Lány**Muzeum T. G. Masaryka v Lánech**

Stromeček vánoční ustrojený 1.12.2004 - 9.1.2005

Liberec**Severočeské muzeum v Liberci, příspěvková organizace**

...hodiny jdou a jdou... do 2.1.2005
Vánoční ozdoby A. Augstenové do 9.1.2005
Mechanický betlém Václava Metelky do 9.1.2005
Kinetické hrací konstrukce S. Krále do ledna 2005
Umění západní Afriky 14.1. - 10.4.2005
Cestička do školy 25.1. - 20.3.2005

Lidice**Národní kulturní památka - Památník Lidice**

Výstavní síň In Memoriam
Oradour - k 60. výročí vyhlazení Oradouru Němci 12.5. - 31.12.2004

Lidická galerie

Nové sdružení pražských umělců: Malby, objekty, kresby, sochy 4.11.2004 - 9.1.2005

Litoměřice**Oblastní muzeum Litoměřice**

"Jsme různí, ale patříme k sobě" do ledna 2005

Severočeská galerie výtvarného umění

František Kupka 9.12.2004 - 6.3.2005

Litomyšl**Regionální muzeum v Litomyšli**

Litografická tvorba Josefa Dmycha 3.7. - 31.12.2004
Putování za betlémskou hvězdou aneb Vánoce očima dětí 28.11. - 30.12.2004

Lomnice nad Popelkou**Městské muzeum a galerie**

Výstava betlémů prosinec 2004

Loštice**Památník Adolfa Kašpara**

Novoročenky ve službách přátelství listopad - prosinec 2004

Louny**Galerie Benedikta Rejta**

Jan Křížek: Kresby 28.9.2004 - 16.1.2005
Václav Cíglér: Skleněné objekty, instalace, kresby 28.9.2004 - 16.1.2005

Mělník**Regionální muzeum**

Ty vánoční hody 25.11. - 31.12.2004

Mikulov**Regionální muzeum**

Nová stálá expozice: Galerie Dietrichsteinů (od 1.6.2004)

Milevsko**Milevské muzeum**

Vánoční betlémy ze sbírek Fr. Valeny Od 11.11.2004

Mladá Boleslav**Muzeum Mladoboleslavska**

Nová stálá expozice: Venkov v proměnách času (od 8.9.2004)
Baroko v Pojizeří 1.1. - 30.12.2004

Lidové hračky Zdeňka Bukáčka prosinec 2004

Vánoční papírování 2.12.2004 - 16.1.2005

Mohelnice**Vlastivědné muzeum**

Umělecká a užitková litina 1.10. - 31.12.2004

Most**Oblastní muzeum v Mostě, příspěvková organizace**

Jiří Bradáček: Sochy, kresby, modely do 16.1.2005
Litvínovsko v sbírkách muzea 9.11.2004 - 28.2.2005
Vánoční zastavení v muzeu 7.12.2004 - 9.1.2005

Mostov**Muzeum porcelánu Haas & Czjzek**

Výstava historického slavkovského porcelánu 1.1.2005 - 31.12.2005

Náchod**Regionální muzeum**

Betlémy z Náchoda a Náchodska prosinec 2004 - leden 2005

Náměšť na Hané**Zámek Náměšť**

Vánoce na zámku 26.12.2004

Nejdek**Národopisné muzeum v Nejdku**

Barokní plastika Karlovarska 3.9.2004 - 9.1.2005
Nový Zéland do ledna 2005

Netvořice**Městské muzeum**

Vltava v obrazech 1.6. - 31.12.2004

Nová Paka**Městské muzeum**

Suchardův dům
Novopacké betlémy 3.12. - 19.12.2004

Nové Město na Moravě**Horácká galerie v Novém Městě na Moravě**

Karel Němec (1879-1960) do 2.1.2005
Karel Hyliš: Plastika 7.10.2004 - 2.1.2005
Bořivoj Pejchal, Patrik Vlček: Znějící dřevo 25.11.2004 - 20.2.2005

Vánoční dárek z ateliéru Vysočina 1.12. - 30.12.2004

Ivan Štěpán: Sklo prosinec 2004 - leden 2005

Horácké muzeum

V dýmu železných hutí listopad 2004 - leden 2005

Nové Město nad Metují**Městské muzeum**

Galerie Zázvorka
Chráněná území Regionu Novoměstsko do 30.1.2005

Nové Strašecí**Městské muzeum**

Co přinesl Ježíšek? 9.12.2004 - 9.1.2005

Nový Jičín**Muzeum Novojičinska**

"Pánbu ví a všichni svatí" aneb co o nich možná nevíte 30.11.2004 - 31.1.2005

Olomouc**Vlastivědné muzeum v Olomouci**

Nejsme jiní - keramika, květinová aranžmá 5.11. - 31.12.2004

Nevíte, po čem šlapete 19.11.2004 - 30.1.2005

Vánoční stromky v proměnách času 25.11.2004 - 9.1.2005

Středověké zbraně ze sbírek muzea 10.12.2004 - 16.1.2005

Zlaté Hory - historie rudního ložiska evropského významu 4.2.2005 - 10.4.2005

Opava**Slezské zemské muzeum - Výstavní budova SZM**

Rozmanitost kalcitu Od 30.11.2004

Hledání souvislostí - fotografie Zdeňka Stuchlíka

	do ledna 2005
Čepce, šátky, vlnáky a kroje Slezska	Od 9.12.2004
Pojďte s námi do Betléma	Od 14.12.2004
Památník Petra Bezruče	
Hudební odkazy minulosti	Od 23.11.2004

Orlová**Výstavní síň Muzea Těšínska**

Obrazy ze sbírek Muzea Těšínska	22.6. - 17.1.2005
---------------------------------	-------------------

Ostrava**Ostravské muzeum**

Nech brouka žít	15.11.2004 - 31.1.2005
Jak se (ne)myli naši předkové	19.11.2004 - 31.1.2005
Naši drobní savci objektivem M. Anděry	Do 31.1.2005
Náš duhový svět II.	24.11.2004 - 16.1.2005

Pardubice**Východočeská galerie v Pardubicích**

Zámek	
Antonín Slavíček: Retrospektiva	do 20.2.2005
Dům U Jonáše	
Josef Lada	8.12.2004 - 13.2.2005
Alois Wachsmann: Retrospektiva	do 13.2.2005
Jiří Toman	do 13.2.2005
Umění grafiky	23.2. - 17.4.2005
Jiří Votruba	23.2. - 14.4.2005

Východočeské muzeum

Velká válka 1914–1918	16. 7. 2004 - 2. 1. 2005
-----------------------	--------------------------

Paseky nad Jizerou**Památník zapadlých vlastenců**

O pasecké škole	10.6.2004 - 31.3.2005
-----------------	-----------------------

Pelhřimov**Muzeum Vysočiny Pelhřimov – p.o.**

Přirůstky a kuriozity ze sbírek muzea	do února 2005
Od Velikonoc po Masopust	únor - duben 2005

Petřvald u Karviné**Technické muzeum**

Nejskromnější umění – pohlednice z Petřvaldu a okolí	5.2. - 31.12.2004
Od husího brku k PC	13.5.2004 - 27.2.2005

Písek**Prácheňské muzeum v Písku**

Cesty k evropské krajině: severní Prácheňsko v pravěku a středověku	6.10. - 31.12.2004
---	--------------------

Ohlédnutí za 50 lety tvůrčí fotografie Václava Vlčka	3.12. - 31.12.2004
--	--------------------

Galerie

Jiří Ptáček: Obrazy	7.12. - 31.12.2004
---------------------	--------------------

Plzeň**Západočeské muzeum v Plzni**

Kvetoucí vlákna . Tapiserie 16.-20.stol.	do 16.1.2005
Klement Šticha: Obrazy	30.11.2004 - 30.1.2005
Umění Orientu	do února 2005
Národopisné oddělení Západočeského muzea v Plzni	
Zima je, zima je...	2.12.2004 - 31.1.2005

Polička**Městské muzeum a galerie**

Doba měst a hradů, husitské války	1.2. - 31.3.2005
-----------------------------------	------------------

Praha**České muzeum výtvarných umění**

Karen LaMonte	15.12.2004 - 19.2.2005
Zima	15.12.2004 - 19.2.2005

Galerie hl. m. Prahy

Městská knihovna	
Karel Malich	5.10.2004 - 9.1.2005
Staroměstská radnice	
Martin Kuriš: Magda	15.9. - 31.10.2004

dům U zlatého prstenu

Libeňský plynojem	17.9. - 30.12.2004
Josef Sudek a Emil Filla	17.9. - 30.12.2004
Bílková vila, Praha 6	
Národní pomník Františka Bílka	1.5. - 31.12.2004
Dům U Kamenného zvonu, Staroměstská radnice	
Adolf Hoffmeister	listopad - prosinec 2004

Muzeum hlavního města Prahy

expoziční budova	
Koně a Pražané	1.10.2004 - 28.3.2005
Kouzlo loutek Vojtěcha Suchardy	16.11.2004 - 30.1.2005

Muzeum Policie ČR, Praha 2

Prostituce staré Prahy	Od 19.11.2004
------------------------	---------------

Národní galerie v Praze

Jízdárna Pražského hradu	
Vojtěch Preissig	do 30.1.2005

NG - Klášter sv. Jiří

Nová stálá expozice: Umělec a jeho dílna v barokních Čechách (od září 2004)	
---	--

Petr Brandl: Malíř neřestí pozemských	do 24.4.2005
---------------------------------------	--------------

NG - Palác Kinských; sídlo Sbirky kresby a grafiky

Krajina v českém umění 17.-20. století	od 28.5.2004
--	--------------

NG - Sbirka mimoevropského umění; Archiv Národní galerie v Praze, Praha 5

Sü Kuo Chuang: Tiché hory vyprávějí	do 2.1.2005
-------------------------------------	-------------

NG - Šternberský palác; sídlo Sbirky starého umění

Tizian: Apollon a Marsyas	do 24.4.2005
---------------------------	--------------

NG - Veletřní palác; Sbirka moderního a současného umění

a Sbirka umění 19. století	
----------------------------	--

Španělsko 50. let - desetiletí nové tvořivosti	do 9.1.2005
--	-------------

Afrika. Osudové setkání Rainera Kreissla	do 13.3.2005
--	--------------

Národní muzeum

Dějiny udatného českého národa	30.9. - 31.12.2004
--------------------------------	--------------------

Fotbal! 1934-2004	2.11.2004 - 31.3.2005
-------------------	-----------------------

Otakar Ševčík a česká houslová škola	9.12.2004 - 27.2.2005
--------------------------------------	-----------------------

Knihovna NM

Muzeum knihy Žďár nad Sázavou a jeho okolí ve fotografii	do prosince 2004
--	------------------

Nebohemikální periodika ve fondech Knihovny NM

	20.10.2004 - 2.1.2005
--	-----------------------

Galerie Pokoutník

Fr. Kovařík: Štíří a sklípkaní	do prosince 2004
--------------------------------	------------------

NM - Historické muzeum - Historická expozice - Lobkovický palác

Krajčářka Vlasta Šolcová	2.9. - do prosince 2004
--------------------------	-------------------------

Miniaturní a drobný portrét	15.10.2004 - 31.3.2005
-----------------------------	------------------------

Kuriozity z muzeí ústeckého kraje	5.11.2004 - 2.1.2005
-----------------------------------	----------------------

NM - Náprstkovo muzeum asijských, afrických a amerických kultur

Abúsír - Tajemství pouště a pyramid	do 6.3.2005
-------------------------------------	-------------

Tři severy - Laponsko na severu Finska	9.2.2005 - 24.4.2005
--	----------------------

NM - České muzeum hudby - Muzeum Bedřicha Smetany

Podoby Bedřicha Smetany	3.3.2004 - 31.10.2005
-------------------------	-----------------------

Národní technické muzeum, Praha 7

Žehlička	do 9.1.2005
----------	-------------

Vila Tugendhat	11.11.2004 - 9.1.2005
----------------	-----------------------

Národní zemědělské muzeum, Praha 7

Srbské umění - obrazy Pedji Djakovic 'e, fotografie Jaroslava Balvína a srbská architektura	
---	--

	do 9.1.2005
--	-------------

Půda: obraz života	14.12.2004 - 5.6.2005
--------------------	-----------------------

Památník národního písemnictví

Richard Weiner: Žít a nebyť	22.10.2004 - 16.1.2005
-----------------------------	------------------------

J. Anděl: Putování po stopách K. H. Máchy	14.12.2004 - 23.1.2005
---	------------------------

letohrádek Hvězda

Cesty za Hvězdou	16.6. - 30.10.2004
------------------	--------------------

Pedagogické muzeum

Vánoce v muzeu	3.12.2004 - 9.1.2005
----------------	----------------------

Olga Vohnoutová: Sochy; Vlasta Votavová: Tapisérie	21.1. - 27.2.2005
--	-------------------

Poštovní muzeumKarel Franta: *Známky, obrazy, ilustrace* do 30.1.2005**Správa Pražského hradu****Prašná věž Mihulka**

Nová stálá expozice: Zbrojnice v Prašné věži Mihulka (od 14.12.2004)

„Od knížecí družiny k hradní strážci prezidenta“ od 14.12.2004

Uměleckoprůmyslové museum v Praze*Skandinávský design - Víc než mýtus* 9.10.2004 - 2.1.2005*Holduj sportu, pohybu!* 20.1. - 13.3.2005**Židovské muzeum v Praze****Galerie Roberta Guttmanna***Alexandr Brandejs a Adolf Wiesner - mecenáš a jeho zeť* 13.10.2004 - 9.1.2005**Prachatice****Prachatické muzeum***Vánoce s Albatrosem* 30.11. - 31.12.2004**Prostějov****Muzeum Prostějovska v Prostějově***Australský drahý opál* 4.11.2004 - 9.1.2005*Poklady českého výtvarného umění 19. století* 27.11.2004 - 9.1.2005*Betlémy z jihlavského a třebského Muzea Vysočiny* 2.12.2004 - 9.1.2005**Budova Špalíčku, Úprkova 18***Jára Cimrman byl v Prostějově?!* 26.11.2004 - 9.1.2005**Předklášteří****Muzeum Brněnska, příspěvková organizace****Podhorácké muzeum***Chvála tradice - ohlasy folklóru v ilustraci a užité grafice* 18.10.2004 - 6.2.2005*Vánoce s paličkovanou krajkou - Jedinečné barvy přírody v suché vazbě* 30.11.2004 - 9.1.2005**Přerov****Muzeum Komenského v Přerově**

stálé expozice muzea uzavřeny

Betlémy prosinec 2004 - únor 2005**Moravská ornitologická stanice - přírodovědné oddělení Muzea Komenského v Přerově***Ekologie ptáků, historie ornitologie, ochrana ptactva* do 31.12.2004**Přerov nad Labem****Polabské národopisné muzeum***Lidové vánoce v Polabí* 26.11. - 30.12.2004**Příbram****Hornické muzeum Příbram***Masopust v Hornickém muzeu* 12.2.2005**Výstavní síň Galerie Františka Drtikola, Zámeček***Betlémy z Příbramska* 10.12.2004 - 9.1.2005**Rakovník****Muzeum T. G. M. Rakovník***Betlémy* 10.12.2004 - 16.1.2005*Miroslav Pangrác: Sochy, obrazy* 14.12.2004 - 2.1.2005**Galerie Samson-Cafée***Fotografická výstava* 16.11.2004 - 8.1.2005**Rokycany****Muzeum Dr. Bohuslava Horáka v Rokycanech***Klement Štícha: Proměny města pohledem architekta* 4.11.2004 - 31.12.2004*Staročeské vánoce* 6.12.2004 - 6.1.2005*Klobouky našich babiček* leden - březen 2005*O dudách a dudácích* 19.2.2005**Roudnice nad Labem****Galerie moderního umění v Roudnici nad Labem***Vladimír Kopecký: Obrazy* do 9.1.2005*František Tichý a jeho pařížské období* do 16.1.2005*Marie Blabolilová: Obrazy a grafiky* 20.1. - 6.3.2005**Roztoky u Prahy****Středočeské muzeum v Roztokách u Prahy***Taras Kuščinský: Fotografická setkání 1965-1983* do ledna 2005*Jednou v roce, na Vánoce...* 7.12.2004 - 16.1.2005**Rožnov pod Radhoštěm****Valašské muzeum v přírodě, národní kulturní****památky***Výstava betlémů* 1.12.2004 - 30.1.2005**Rýmařov****Městské muzeum v Rýmařově***Ikony* 4.12. - 31.12.2004*Miroslav Dolák: Kresby a drobné plastiky* 4.12. - 31.12.2004*Martin Pyro: Fotografie* 1.2. - 28.2.2005**Sedlčany****Městské muzeum***Příbramské betlémy* 14.12.2004 - 14.1.2005*Tradiční čínské umění* 20.1. - 4.3.2005**Sedliště ve Slezsku****Lašské muzeum a galerie***Emil Adamec: Monumenty* 11.12.2004 - 11.2.2005**Skuteč****Městské muzeum***Eva Roženská: Keramika* 18.11.2004 - 2.1.2005*Vánoce v muzeu - skleněné ozdoby* 1.12.2004 - 9.1.2005**Slavkov u Brna****Historické muzeum ve Slavkově u Brna***Napoleonské války a české země* do prosince 2004**Soběslav****Blatské muzeum v Soběslavi***Vánoce v muzeu* prosinec 2004**Sokolov****Krajské muzeum Sokolov***K. Krejčí: Obrazy* prosinec 2004*Sokolovský advent* 3.12.2004 - 9.1.2005**Strakonice****Muzeum středního Pootaví**

Stálé expozice uzavřeny do 26.4.2005

Hana Váňová: Květinová vazba; Radek Žemlička: Keramika 23.11.2004 - 23.12.2004*Hoj, ty štědrý večere* 27.11.2004 - 30.12.2004**Strážnice****Městské muzeum***Betlémy* 21.11.2004 - 10.1.2005**Svitavy****Městské muzeum a galerie**

Nová stálá expozice: Žehlík, žehliš, žehlíme (od 11.3.2004)

Ilustrace dětských knih, betlémy, tradiční vánoční výzdoba 27.11.2004 - 9.1.2005

Telč**Muzeum Telč***Vánoce v muzeu* do ledna 2005**Teplice****Regionální muzeum v Teplicích***Exponát měsíce: plastika Madony z konce 19. století*
prosinec 2004*Alena Kartáková: Porcelán; Herbert Kíza: Malba a grafika*
12.12.2004 - 30.1.2005**Terezín****Památník Terezín, národní kulturní památka****Muzeum ghetta***Iva Vodrážková: Textilní techniky* 23.9.2004 - 31.1.2005**Trutnov****Muzeum Podkrkonoší***Vánoční výstava* 26.11.2004 - 9.1.2005**Třebíč****Muzeum Vysočiny Třebíč***Přichází Kašpárek - česká loutková divadla* do 4.1.2005*Trienále umělecké knižní vazby* 11.11. - 31.12.2004*Poklady Maroka* 18.11.2004 - 23.1.2005**Třešť****Muzeum Třešť***Symbolika vánočního stromku* do února 2005**Třinec****Muzeum Třineckých železáren a města Třince***Hudba, zábava, tance* od 17.12.2004*Zuzana Slovákova: Loutky, kresby, scénografické návrhy*
od 17.12.2004*Přání veselých svátků - historické pohlednice*
od 17.12.2004**Turnov****Muzeum Českého ráje***Kameny zvěrokruhu* prosinec 2004*Archeologické výzkumy v Českém Dubu* do 27.2.2005**Galerie***Masky a démoni* 11.11.2004 - 23.1.2005**Týn nad Vltavou****Městské muzeum***Vánoční výstava* listopad - prosinec 2004*Domov sv. Anežky Čihovice - 5 let činnosti*
listopad - prosinec 2004**Uherské Hradiště****Slovácké muzeum v Uherském Hradišti***Klobúček s pérkama, věneček s pantlami*
4.11.2004 - 28.3.2005*V říší pohádek* 11.11.2004 - 13.2.2005**Galerie Slováckého muzea***Jiří Habarta: Sochařské dílo* 23.9.2004 - 2.1.2005*Z pohádky do pohádky (česká ilustrace dětské knihy)*
7.10.2004 - 2.1.2005**Uherský Brod****Muzeum Jana Amose Komenského***Železniční modely* 12.11.2004 - 2.1.2005*Krajina v poezii, poezie v krajině - fotografie Pavla Popelky*
10.12.2004 - 6.1.2005**Ústí nad Labem****Muzeum města Ústí nad Labem***Alternativní hudba v Ústí nad Labem* 28.9. - 31.12.2004*Michal Pěchouček: Videoinstalace a obrazy* do 6.1.2005*Vánoční výstava* do 8.1.2005**Ústí nad Orlicí****Městské muzeum****Galerie pod radnicí***Bohumír a Jaroslav Suchomelovi* 19.11. - 19.12.2004**Valašské Klobouky****Městské muzeum***Lidové zvyky na jižním Valašsku* duben - prosinec 2004**Valašské Meziříčí****Muzeum regionu Valašsko ve Vsetíně - pobočka****Valašské Meziříčí**

Nová stálá expozice: Sklo a gobelíny (od 16.5.2004)

Příroda v muzeu 14.11.2004 - do ledna 2005*Příroda ve fotografii* 9.12.2004 - do ledna 2005**Velké Bílovice****Vlastivědné muzeum města***Vánoční výstava* 24.12.2004 - 2.1.2005**Velké Meziříčí****Muzeum Velké Meziříčí***Hračky* prosinec 2004**Velké Opatovice****Památník města****vestibul kina - zámek***Školství* 10.10. - 19.12.2004*Hospodářský, spolkový a kulturní život ve městě*
16.1. - 6.3.2005**Veselí nad Lužnicí****Blatské muzeum ve Veselí nad Lužnicí***Vánoční prodejní výstava* 1.12. - 22.12.2004**Veselí nad Moravou****Městské muzeum***Žena, žena, žena* 13.12.2004 - 13.3.2005**Vlašim****Muzeum Podblanicka***Libuše Ladianská: Obrazy; Oldřich Jahodář: Dřevěné variace*
prosinec 2004*...a honem, do Betléma my půjdem...* 25.11. - 30.12.2004*Jana Jahodářová: fotografie z Nového Zélandu a Austrálie*
3.12. - 30.12.2004**Vodňany****Městské muzeum a galerie***Klub vodňanských výtvarníků* 28.11. - 31.12.2004**Infocentrum***Vodňany v listopadu 1989* 18.10. - 31.12.2004**Vrchlabí****Krkonošské muzeum***Terče vrchlabských ostrořelců* 22.11.2004 - 30.4.2005*Stromečku, ozdob se!* 13.12.2004 - 31.1.2005**Augustiniánský klášter***Zdeněk Menec: Krkonoše* 1.11.2004 - 6.2.2005**Vsetín****Muzeum regionu Valašsko ve Vsetíně***Interfotoklub 2004* do ledna 2005*Matka a dítě* do ledna 2005**Vysoká u Příbrami****Památník Antonína Dvořáka***Světová interpreti Antonínu Dvořákovi* 15.5.2004 - 31.3.2006**Vysoké Mýto****Regionální muzeum***Cestovatelé a dobrodruzi Pardubického kraje*
24.10.2004 - 9.1.2005**Vysoké nad Jizerou****Vlastivědné muzeum pro Vysoké nad Jizerou****a okolí***Jitka Stojanová: Grafika, kresby* prosinec 2004 - leden 2005*Betlémy na Vysocku* 15.12.2004 - 31.1.2005*Madagaskar - fotografie Aleny Pazderové* 5.2. - 31.3.2005

VIII

Vysoký Chlumeč

Muzeum vesnických staveb středního Povltaví

Masopust 12.2.2005

Vyškov

Muzeum Vyškovska

Jede vláček kolejaček 9.12.2004 - 2.1.2005

Zábřeh

Vlastivědné muzeum

Miloslav Šebek: Krása Jeseníků 15.12.2004 - 28.2.2005

Zlín

Krajská galerie výtvarného umění

Slovenské moderní umění ze sbírek M.A.Bazovského v Trenčíně

7.12.2004 - 6.3.2005

Svatopluk Sládeček a Ateliér New Work do 6.2.2005

Patrik Hábl: Malba; Petr Stanický: Sochy

15.2.2005 - 28.3.2005

Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně

Dobrovolné - práce dobrovolníků v neziskových organizacích

30.9.2004 - 30.1.2005

Český betlém Františka Vrzalíka a tvorba Olgy Vlasákové

4.11.2004 - 6.1.2005

Krajina z ruky - Bílé Karpaty

4.11.2004 - 23.1.2005

Zlín historický i mýtický

20.1. - 1.5.2005

Znojmo

Jihomoravské muzeum ve Znojmě

Lámané, broušené, štípané listopad 2004 - duben 2005

Dům umění

Sýrie, Libanon, Jordánsko 7.10. - 31.12.2004

Obrazy Oskara Dvořáka 2.12.2004 - 14.2.2005

Žamberk

Městské muzeum

Vánoce v muzeu prosinec 2004

Žatec

Regionální muzeum K. A. Polánka

Pohlednice města Žatce 3.10. - 31.12.2004

Vánoce 21.10.2004 - 15.1.2005

Zeyerova 344

Klavichordy 7.11. - 31.12.2004

VOSA u Křížů 5.12.2004 - 16.1.2005

Ždánice

Městské Vrbasovo muzeum

Kresby Anny Goldmannové ze Ždánic únor 2005

Žďár nad Sázavou

Regionální muzeum

Vánoční zvyky 2.12.2004 - 6.1.2005

Luboš Dajč: Fotografie 10.1. - 13.2.2005

Fotografie z nové stálé expozice Kouzelný svět bižuterie a čarovná zahrada skla poskytlo Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou

tem v muzeu líbilo a nepovažovaly celou akci za ztracený čas, kdy se jenom vyhnou školnímu vyučování.

Akce se těšila značnému zájmu škol, všechny termíny byly rychle obsazeny a školy, na které se nedostalo, si už letos zjišťovaly, zda budeme program pořádat i příští rok.

Do akce se zapojilo několik organizací a jednotlivců,

kterí nám s jejím pořádáním pomáhali. Byli to Texlen a.s., Trutnov; TIBA a.s., Dvůr Králové nad Labem; Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové; SPŠ textilní a SOU Velké Počicí; manželé Tůmovi z Dědova. A my jim tímto ještě jednou děkujeme.

Pavla Knápková

Interaktivní expozice v Benátkách nad Jizerou – příklad spolupráce muzea a školy

Stálá expozice v pobočce Muzea Mladoboleslavská v Benátkách nad Jizerou prochází v posledních letech výraznými proměnami. Minulý rok byla realizována další část nové expozice nazvaná „Páni z Dražic“ navazující na tři dosud dokončené části – Osobnosti regionu, Přírodní prostředí Benátecka a Pravěkou a středověkou archeologii.

Nový výstavní sál věnovaný pánům z Dražic a jejich době však obohatil benáteckou expozici i o zajímavé interaktivní prvky uplatněné v tzv. centrech aktivit, která fungují nejen jako oživení pro běžné návštěvníky, ale vytvářejí i základ programu určeného školám.

Program pro školy byl vytvořen na principech projektu „Step by step“ (Začít spolu) a jeho cílem je nabídnout školám jako alternativu běžné výuky zcela odlišný a přitom velice efektivní způsob učení prostřednictvím zážitků z aktivního poznávání. Projekt umožňuje školám spolupráci na více úrovních, od jednorázové návštěvy muzea, při které lze využít pracovní listy vytvořené ve dvou mutacích podle věku dětí, až po strukturovaný program zahrnující předchozí přípravu ve škole a množství následných aktivit vyplývajících z absolvování badatelských a vzdělávacích činností přímo v muzeu.

Jak tedy vypadá práce třídy, která se zúčastní programu v celém jeho rozsahu? Prvním krokem je motivační test, který děti vyplní, pokud možno už ve škole. V testu zaškrtaávají odpovědi na otázky týkající se tématu expozice. Otázky ale zdaleka nejsou jen faktografické; děti v tomto motivačním testu také např. tipují kolik vážila přilbice středověkého rytíře, nebo jak dlouhý byl meč, který používal. Přímo v expozici, v již zmiňovaných centrech aktivit, pak probíhá hlavní část programu. Tematické zaměření center je značně různorodé a zasahuje do mnoha vzdělávacích oblastí – vlastivědy, dějepisu, výtvarné výchovy, matematiky, českého jazyka. Vychází přitom z osnov vzdělávacího programu „Základní škola“. Pro práci v jednotlivých centrech se děti dělí do tříčlenných týmů, v nichž si každé dítě zvolí roli, kterou chce zastávat – např. badatel, mluvčí, zapisovatel apod. Při práci v centrech mají děti k dispozici celou řadu pomůcek – mohou manipulovat se skutečnými dobovými předměty nebo jejich replikami; k řešení mnoha úkolů musí také vyhledávat informace v tzv. badatelském slovníku i v průvodních textech expozice. V matematicko-statistickém centru vyhodnocují děti úspěšnost v motivačním testu, porovnávají jeho výsledky s vlastními zjištěními a výsledky zpracovávají do jednoduché statistické tabulky. V badatelsko-archeologickém centru se seznamují s prací archeologa, zkouší si určování nálezů a jejich evidenci. V konstrukčním

centru rozvíjejí děti svou prostorovou představivost při práci na modelu dražického hradu. V heraldickém centru se seznamují s pravidly konstrukce a významem užití erbů. V liturgickém centru si osvojují některé ze základních liturgických reálií a pravidel; zjišťují postavení církve ve středověku. V literárním centru se seznamují se středověkými literárními formami a žánry se zaměřením na rytířskou kulturu. Skriptorium dětem přibližuje práci mnichů v klášterních knihovnách a seznamuje je se základními pravidly středověkého písma. Na závěr celého programu členové každého týmu před svými spolužáky prezentují výsledky svého bádání. Dva týmy obohacují prostřednictvím dramatických etud svou prezentaci o pohled do středověku. Účastníci celého programu si po jeho skončení odnášejí pamětní list s vlastnoručně vyrobenou pečetí.

Dosavadní zájem běžných návštěvníků a zvláště pak školních dětí o program naznačuje, že zvolený způsob přiblížení historie je nanejvýš přitažlivý a z hlediska potřeb školy může sloužit jako dobrá ukázka toho, jak zajímavým a přitom efektivním způsobem naplnit požadavky školních osnov.

Závěrem je třeba doplnit, že autorkou nové části expozice i celého vzdělávacího programu je pracovnice Muzea Mladoboleslavská Mgr. Alice Karbanová, a že celý projekt finančně podpořila Nadace Open Society Fund (Brána muzea otevřená) a Městský úřad Benátky nad Jizerou.

Sylva Městecká

Cestička do školy

Na jaře roku 2003 Regionální muzeum a galerie v Jičíně ve spolupráci s dr. Evou Bílkovou z Literárního archivu Památníku národního písemnictví Praha ve Starých Hradech a s Mgr. Petrem Hamáčkem, učitelem dějepisu z Jičína oslovilo školy okresu Jičín se zajímavým projektem. „Cestička do školy“ do jisté míry navazovala na již vytvořené partnerství a úspěšnou spolupráci z předešlého projektu Terra felix – terra desolata. Šlo opět o výzvu a současně prosbu: v muzeích i archivech často chybějí důležité údaje –

prosíme pomozte nám je ve svém okolí zajistit a poskytněte nám je! Forma vyučování byla také stejná, projektové vyučování. Časový plán počítal s realizací během jednoho školního roku: na podzim seznámení s tématem, návštěvy pamětníků, muzea, archivů, knihoven – a do jara sběr důležitých materiálů. Muzeum k tomu poskytlo badatelské listy a velké mapy příslušného území, kam budou získané informace zaznamenávány. V dubnu měly děti přikročit k vrcholu vlastního výzkumu, tj. k ničemu menšímu, než aby dorazily do

své školy po staré cestě a pěšky. Mělo však jít o dobrodružnou expedici současnou krajinou, o zaznamenávání objevných rozdílů ať písemně, videokamerou či fotoaparátem. Během května bylo nutno nové údaje z terénu doplnit a v červnu spolu s ostatními řešiteli závěry představit veřejnosti na tématické výstavě ve velké galerii jičínského zámku.

Do projektu „Cestička do školy – environmentální vzdělávání, výchova a osvěta formou projektového vyučová-

ní“ se přihlásilo 15 škol; uskutečnil se podle plánu díky finančnímu příspěvku ve výši 100 000 Kč od Královehradeckého kraje. Do konce roku 2004 bude vydána metodická příručka o zkušenostech z realizace projektu. Bude určená všem, kdo by se chtěli inspirovat jeho zdary, váháním a omyly. (Školy by ji měly dostat prostřednictvím Královehradeckého kraje a jeho krajského koordinátora EVVO.)

Jaromír Gottlieb

Připravuje se... (semináře, konference)

Muzeum a škola. Nové perspektivy spolupráce muzea a školy aneb Nebojte se muzea

Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně připravuje na 8.–9. března 2005 druhý ročník obnovené řady konferencí Muzeum a škola. Při minulém setkání muzejníků z moravských a českých muzeí se zástupci Nadace Open Society Fund Praha, Asociace muzeí a galerií ČR, Ministerstva kultury a Ministerstva školství jsme se zabývali obzvláště systémovými otázkami spolupráce muzea a školy.

Příští ročník si přejeme uspořádat nejen jako setkání nás, pracovníků muzeí, která se otevírají veřejnosti a školám. Nazvali jsme jej podtitulem „Nebojte se muzea“ a rádi bychom ve spolupráci s Pedagogickým centrem tentokrát přizvali co nejvíce pedagogů a ředitelů škol, především z celého Zlínského kraje. Konference by měla mimo jiné školám představit aktivity jednotlivých muzeí a posloužit jako

pozvánka na konkrétní akce a výstavy, které jste již uskutečnili nebo je připravujete.

Součástí konference bude prezentace výstavy našich lektorů „Zlín historický a mýtický“ a pracovní dílna, ve které bychom si rádi vyměnili zkušenosti s vyučováním v muzeu, případně se domluvili na vzájemné spolupráci (např. nabídka putovních výstav pro děti atd.) Doufáme, že využijete této možnosti a přijedete do Zlína s nabídkou vašich programů, s odbornými příspěvky v oboru muzejní pedagogiky, nebo přispět do diskuse.

Pokud Vás naše nabídka zaujala, odešlete, prosím, co nejdříve předběžnou přihlášku na uvedenou adresu. Podrobnější informace a program budeme rozesílat na základě přihlášených projektů začátkem roku 2005.

Blanka Petráková

Přihláška ke konferenci Muzeum a škola, Zlín, 8.-9. března 2005

Název organizace:	
Adresa:	
Vyšle na konferenci zástupce:	
Kontaktní adresa (liší-li se od sídla muzea)	
a) představíme muzejní projekty pro školy s názvem:	
b) zúčastníme se pouze jako posluchači	
Podpis:	Razítko:

Personálie

PhDr. Irena Bukačová

V létě letošního roku oslavila významné životní jubileum PhDr. Irena Bukačová, ředitelka Muzea a galerie severního Plzeňska v Mariánské Týnici. Okruh jejích zájmů a záběh odborných činností je značný; od muzejnictví k dějinám výtvarného umění, přes architekturu až ochranně památek a filosofii památkové péče. Irena Bukačová vystudovala filozofii, dějepis a dějiny umění na FF UK.

V roce 1977 nastoupila do muzea v Mariánské Týnici, kde, jak už to v menších muzeích bývá, vykonávala „multioborové“ činnosti – správce sbírek, knihovnici, průvodkyni a především se začala zabývat regionální historií. Přes veškerou úctu k jejím předchůdcům – amatérům, se teprve v její osobě poprvé v muzeu objevil profesionální historik se širší znalostí problematiky a hlavně metodiky historické práce. Regionálním dějinám tato skutečnost jen prospěla. Vyjmenovat dlouhou řadu článků a statí, které na téma regionální historie Irena Bukačová publikovala není na tomto místě možné; připomenou jen publikace 800 let Kralovic (1983),

750 let Chraštovic (2000), články Hudební život na panství manětínském (Vlastivědné listy /1984), Tis u Blatna ve světle písemných pramenů (VS 4/1995) a spoluautorství historicko-turistických průvodců Severní Plzeňsko I a II (1996 a 1997).

Jako historička umění se v muzeu věnovala především manětínskému zámeckému fondu, speciální pozornost věnovala souboru obrazů Václava Dvořáka, a to v širším kontextu doby jejich vzniku. Podobně je jí blízká barokní doba plaského kláštera a do ní spadající osobnost Mauritia Vogta. K tomuto tématu publikovala např. články Mauritius Vogt tentokrát jako geolog (VS 2/1992), Domy plaského kláštera (VS 2/1994), K výzdobě plaského refektáře (VS4/1994). Svůj zájem o region severního Plzeňska vyjádřila také vlastním podáním místních pověstí v beletristické publikaci Panna Vejpůl, která se v loňském roce dočkala druhého vydání. Několikaleté poznávání regionální historie doprovázené „muzejněním“ zúročila Irena Bukačová při

vypracování scénáře (společně s PhDr. Darou Baštovou a Karlem Romem) pro novou muzejní expozici v Mariánské Týnici otevřenou v roce 1989. Muzeum tak bylo po dlouhé době znovu zpřístupněné veřejnosti a to byl první krok k regeneraci Mariánské Týnice jako centru regionální kultury.

O rok později byla Irena Bukačová jmenována v Muzeu a galerii severního Plzeňska ředitelkou a její energie se soustředila především na možnosti rekonstrukce areálu muzea v Mariánské Týnici, ale také zámku v Manětíně, který byl muzeu přidělen do správy. Tehdy asi málokdo věřil, že za necelých patnáct let bude Mariánská Týnice zdaleka viditelnou památkou díky nové kupoli na kostele, na němž se budou dokončovat vnější fasády a který již bude sloužit kulturním i církevním účelům. Nové opravené proboštství svítí do daleka již od roku 1996, nové věže na něm byly osazeny v letech 1993 a 1994 a celý areál patří k vyhledávaným cílům turistů i místních obyvatel. Podobně se podařilo v větší části rekonstruovat a zájmu turistické veřejnosti navrátit zámek v Manětíně, který byl ale přesně v té chvíli vzepětí se z trosk převeden do správy jiného subjektu.

Starosti a práce spojené s obnovou obou objektů přivedly Irenu Bukačovou také k hlubšímu obecnému zájmu o památky, k otázkám a problémům obnovy památek. Těmto tématům věnovala celou řadu článků a statí v muzejním periodiku Vlastivědný sborník pro regionální dějiny severního Plzeňska (VS) ale i dalších časopisech. (např. Kaple sv. Josefa v Manětíně – obnovená památka, VS 3/1997; Kaple a křížky na Manětínsku, VS 1-3/1996; Bezhlavé dívky v Manětíně, Zprávy Památkové péče 9-10/1997). Historii Mariánské Týnice a její rekonstrukci popsala v první části publikace věnované 50 letům muzea – Mariánská Týnice historie poutního místa a muzea (2002). Velice zajímavému tématu vztahu památek a krajiny se věnuje spolu s Tomášem Hájkem v knize Příběh drobných památek (2001). Prozatím posledním výstupem jejího zájmu o památky a aspekty jejich obnovy je vydání koncepce památkové péče Plzeňského kraje – Památky Plzeňského kraje (2004),

na které spolupracovala s Mojmírem Horynou a Tomášem Hájkem.

K vytvoření dobrého jména muzea nepřispěla jen rekonstrukce památkového objektu, ale řada dalších manažerských úkonů Ireny Bukačové. Jen namátkou lze připomenout obnovení Mariánských poutí, prezentaci muzea ve městech Windischeschenbach, Deggendorf, Greding nebo uspořádání výstav v instituci domovské – Viktor Stretti obrazy kresby grafika; Sv. Jan Nepomucký 1393-1993; Ave Maria – mariánské motivy ve výtvarném umění. Nikdy nedokázala odmítnout průvodcovské a tlumočnické služby různým oficiálním i méně oficiálním návštěvám v regionu, spolupracovala při založení Nadačního fondu Mariánská Týnice; v době prvních krůčků AMG byla v čele regionálního kolegia.

Irena Bukačová se však ve své ředitelské funkci neomezuje na zajišťování rekonstrukce sídla muzea a manažerskou práci, ale pokračuje ve svém bádání v oblasti regionální historie. Dlouholetý zájem o osobnost F. A. Hebera ji přivedl až k českým hradům a velice náročnému překladu Heberova díla do češtiny. Ten byl samozřejmě spojen s poznáváním osobnosti prvního českého castellologa (např. F. A. Heber – kapitola z dějin české uměleckohistorické topografie 19. století. Dějiny a současnost 5/2000). A právě bádání spojené s F. A. Heberem charakterizuje nezlomnou vůli po dosažení vytyčených cílů a pracovní trpělivost, kterou Irena Bukačová oplývá. Její nápad, že musí někde existovat Heberova podobizna jsem považoval, ostatně jako asi mnoho jiných, za mírně pošetilý. Jenže po dlouhém hledání v archivech, muzeích a knihovnách jej skutečně našla.

Práce spojené s překladem Heberova díla ji přivedly i k dalším historickým textům, ať již zmíněného Mauritia Vogta nebo Tillia Plasensis, ale to je teprve budoucnost. V té můžeme díky vysokému nasazení, kterému mnozí nestačí, očekávat další kvalitní výsledky v těch mnoha oblastech historického bádání a poznávání, do nichž zájem Ireny Bukačové sahá.

Jiří Fák

In Memoriam Jana Jelínka

V poklidu nedělního dne 3. října 2004 odešel po těžké a dlouhé nemoci z trojrozměrného světa Prof. RNDr. Jan Jelínek, DrSc. antropolog, dlouholetý ředitel Moravského muzea v Brně, obhájce muzeologie v domácím i mezinárodním kontextu, prezident ICOM v letech 1971–1977 atd. atd.

V dnešním krizovém světě, měřícím vše většinou jen rozměry jepičího života, se tento fakt může zdát mnohým jen jedním uzavřeným životem člena druhu homo sapiens sapiens spjatého s dobou – pro soudobé generace – již málem prehistorickou. Ale právě proto – nejen z piety k zemřelému – je zde třeba připomenout, co tento člověk vykonal a čím přispěl nejen k rozvoji antropologie, ale také muzejní kultury v celosvětovém měřítku. Vždyť právě na tom, co nového a přínosného vytvořil, dále stavěli a staví následovníci. Především je to však odkaz, který měl, nadále má a bude mít význam stejně tak pro vědu, jako pro kulturu. A to je nesuplovatelný moment pro existenci soudobého lidstva, které si neví samo se sebou rady.

Život i dílo Jana Jelínka je faktograficky, ale i přímo bytostně spjata s Brnem a jeho regionem, i když jeho kulturně antropologická vášeň jej zavedla na většinu kontinentů této Země. Narodil se v Brně 6. února 1926, vystudoval antropologii na brněnské univerzitě, ale postgraduálně studoval také pro něj aktuální obory na lékařské a filozofické fakultě.

Od mládí, již od her na indiány, se zajímal o kulturu přírodních národů, a to předznamenalo jeho životní dráhu. Již ve svých 32 letech se stal ředitelem Moravského muzea v Brně. Zde zahájil významnou kapitolu dějin muzea, a to jak z hlediska formování jeho nové koncepce a struktury, tak i s tím spjaté rekonstrukce, rozšiřování a výstavby. V průběhu více jak dvaceti let se obklopil tvořivými spolupracovníky, kteří rozvinuli možnosti této instituce nebyvalou měrou. Tak se stalo toto muzeum v roce 1968, u příležitosti stopadesátého výročí založení, nejen autentickým dokladem funkční úlohy moderně pojatého muzea, ale právem i předmětem mimořádné pozornosti, i exkurze účastníků generální konference ICOM, konané v tehdejší Západní Německu.

O tuto proměnu Moravského muzea se však zasloužil Jan Jelínek nejen z roviny ředitele, ale také vlastním podílem. V prvé řadě vybudoval Ústav Anthropos, pojatý jako interdisciplinární zařízení, který stavěl na systematickém budování sbírek a jejich moderní konzervační i depositární technice. Z jeho kulturně antropologického zájmu vycházelo i formování kolekce výtvarných rekonstrukcí života pravěkého člověka z dílny Zdeňka Buriana, ale i projekt reprodukcí skalních maleb z jeskyní jako Lascaux či Altamira, nehledě na autentické sbírky, které přivezl z expedic. Toto nevšední úsilí pak vyústilo v prosazení výstavby speciálního pavilonu Anthropos v Brně-Pisárkách (1962), čímž realizoval to, oč

usiloval, původně v přechodné formě v rámci výstaviště, jeho předchůdce a inspirátor Karel Absolon. Nemenší význam mělo také v těchto letech prosazení zřízení oddělení genetiky Mendelianum, oddělení pro výzkum krasu i speci-fického muzeologického oddělení s koncepčními a metodickými úkoly. Byl tak jedním z nemnohých, kdo již tehdy pochopil význam muzeologického přístupu k muzejnímu fenoménu a proto se také zasadil o ustavení katedry muzeologie na brněnské univerzitě (1963). S muzeologickými podněty vstoupil také v USA (1965) a soustředil na sebe pozornost reprezentantů UNESCO a ICOM. Katedra muzeologie usku-tečnila v roce 1967 setkání vyučujících z Evropy, na které Jan Jelínek inicioval ustavení samostatné mezinárodní komise pro tuto výuku. Tato komise ICTOP – Trainig of Personnel – byla pak ustavena v rámci generální konference ICOM v roce 1968.

Nemenší pozornost však věnoval aktivizaci a rozvoji tradičních oddělení Moravského muzea, která však nepojí-mal jen úzce oborově, ale prosazoval víceoborový přístup. Podařilo se mu získat prostředky na rozvinutí širokých terén-ních paleontologických a archeologických výzkumů, na kterých se také podílel antropologicky. To se týkalo např. výzkumů Cezav, Blučiny, Mladečských jeskyň, nálezů z Brno II, Dolních Věstonic, Starého Města, středopleisto-cénní lokality Stránská skála a sídliště neandrtálců v jeskyni Kůlna v Moravském krasu.

Po roce 1971 se jako nově zvolený prezident ICOM vzdal funkce ředitele muzea a plně se soustředil na vědec-kou práci a obhajování věci muzeí v celosvětovém měřítku. To mu umožnilo připravit a vydat „Velký obrazový atlas pra-věkého člověka“ (1975), který pak vyšel ve 14 jazycích; sou-stavně připravovat vydávání časopisu Antropologie i založit a koordinovat tituly řady Anthropos. Otevřel se mu i prostor k tomu, aby mohl organizovat vědecké expedice do Arnhem-ské země v Austrálii, do východní Sibiře a v letech 1977–1981 uskutečnit pět expedic do Sahary za účelem hledání nejen kosterních, ale i obrazových reliktů pravěkého člověka. V centru jeho vědecké pozornosti byla problematika identifikace vývojových článků člověka, inspirovaná vlastní

novou hypotézou. Celkový počet jeho prací přesáhl 250 titu-lů. Z posledních let je třeba připomenout „The great art of early Australians“ ale také knihu „Mizející Sahara“, fran-couzskou publikaci o nejstarším umění libyjské Sahary, a pak „Střecha nad hlavou, kořeny nejstarší architektury“.

V roce 1976, v závěru svého druhého funkčního ob-dobí jako presidenta ICOM, prosadil z podnětu brněnské katedry muzeologie ustavení Internarnational committee for Museology - ICOFOM, jejímž se stal i prvním předsedou.

Z pověření UNESCO budoval v letech 1976–1985 Libyjské národní muzeum v Tripoli, mezi roky 1981–1984 zastával funkci presidenta Evropské antropologické společ-nosti a organizoval a podílel se na mnoha mezinárodních konferencích a aktivitách, převážně antropologického zamě-ření. Po roce 1990 se habilitoval na Masarykově univerzitě a stal se profesorem antropologie na její Přírodovědecké fakultě. Působil však i na jiných univerzitách, kde se obíral tematikou paleoantropologie. Za zásluhy o rozvoj antropolo-gie a muzejní kultury dostal řadu státních, univerzitních i oborových vyznamenání.

Tento jen letmý záchyt životního díla Jana Jelínka je svědectvím jeho nevšedního přínosu jak věci muzejní kultu-ry, tak zejména antropologie. Profil Ústavu Antropos i jeho fungování dokumentovalo význam spájení vědecko výzkum-né, vědecké a sbírkotvorné činnosti i nezastupitelnou úlohu prezentace výsledků expozičními formami. To potvrzuje i současná stavební rekonstrukce Pavilonu Anthopos, který má být zpřístupněn v roce 2005, a to včetně nové expozice „Příběh lidského rodu“ podle scénáře Jana Jelínka.

Dílo Jana Jelínka je připomenutím toho, že bez úsilí, iniciativy a především skutečné tvořivosti nic nemůžeme rozvinout a dále posunout. Právě na tomto předávání závisí sama existence člověka i všeho lidstva. Proto nejlépe vzdá-me poctu odkazu Jana Jelínka, jestliže se jeho dílo stane novým podnětem a inspirací pro vědeckou i kulturní práci.

A to je velmi aktuální odkaz i pro soudobé české muzejnictví, kde si mnozí myslí, že se vše děje samospá-dem a že dostačuje nechat se „vést“.

Zbyněk Z. Stránský

Vzpomínka na Jana Jelínka

Smutek, který cítím nad úmrtím Jana Jelínka, je po-chopitelný, když si připomínám, jak významnou roli hrál v mém životě. Nepochybně nejen v mém – totéž musí cítit mnoho dalších lidí na celém světě.

Oba pocházíme z Brna, naše světy však byly po dlouhou dobu velice odlišné: Jan zastával významnou funkci v Moravském muzeu a budoval svou odbornou kariéru an-tropologa, kterou započal hned po promoci na přírodovědec-ké fakultě roku 1949. Podařilo se mu tak zapojit se do práce předtím, než Československo zasáhl plnou silou stalinismus. Já jsem však o něco mladší, a proto se mi jeho důsledkům nepodařilo uniknout. Začal jsem studovat právo na brněnské univerzitě jen několik měsíců po komunistickém puči v únoru 1948 a už během studií jsem se nevyhnul politickým problé-mům. Když jsem se roku 1952 s čerstvým titulem doktora práv dotazoval na kádrovém útvaru, kde je má umístěnka k nástupu do práce, bylo mi řečeno, že pro mě zaměstnání právníka nepřípadá v úvahu. A tak jsem nastoupil tmitou cestu svých socialistických metamorfóz: od stavebního děl-níka přes vyučeného zedníka po stavbyvedoucího – až jsem se konečně roku 1956 stal ekonomickým náměstkem Arche-ologického ústavu ČSAV v Brně. Teprve o mnoho let později jsem zjistil – právě díky Janovi – že i přesto se naše pozice v lecčems podobala.

Naše cesty se prořaly díky našim profesím a později se přibližovaly a vzdalovaly podle oteplování či ochlazování politické atmosféry. K našemu prvnímu setkání – zatím z uctivé vzdálenosti – nás roku 1963 přivedly přípravy na

výročí UNESCO – 1100 let od založení slovanské literatury ve Velkomoravské říši. Jan, který byl od roku 1958 ředitelem Moravského muzea a jedním z předních odborníků na poli muzeologie a muzeografie, byl důležitým partnerem při reali-zaci velkolepého projektu, jenž zahrnoval uspořádání mezi-národní konference, vydávání publikací, založení tří historic-kých parků in situ a velkou reprezentativní výstavu, nazva-nou „Velkomoravská říše – Tisíciletá tradice státu a kultury“, která měla putovat po několika evropských městech.

Byl jsem tehdy mladý organizační pracovník s nedlouhou praxí, který plný nadšení zajišťoval účast arche-ologického ústavu. Potom však v prosinci 1962 náhle zemřel ředitel Archeologického ústavu v Praze, který projekt UNESCO osobně vedl, a tak vznikla krizová situace. Najednou jsem byl pověřen řízením a koordinací obrovského pro-jektu, na němž se podíleli vědeckí pracovníci, architekti, mu-zea a specializované firmy z Československa i ze zahraničí. V této nesnadné situaci jsem byl vděčný za rady, pomoc a podporu od Jana a jeho prostřednictvím i z muzea.

Za Pražského jara 1968, dýchajícího nadějí a svobo-dou, jsme se oba angažovali v procesu demokratických refo-rem. Byl jsem neskonale hrdý, když mě Jan k mému překva-pení nabídl funkci ředitele Mezinárodní školy muzeografie v Brně, o jejímž založení jednal s UNESCO. Vyjádřil tím své uznání mé práci na výstavě o Velké Moravě, která sklídila úspěchy doma i v zahraničí. Bylo však příliš pozdě. Obsaze-ní Československa „spřátelenými“ armádami v srpnu 1968 mě zastihlo na zahraniční cestě v Řecku. Nevrátil jsem se,

ale vydal jsem se přes spolkový Bundesdenkmalamt ve Vídni až do Riksantikvarieämbetet ve švédském Stockholmu, kam jsem dorazil na Vánoce 1968 a zakotvil natrvalo.

Když v naší vlasti Pražské jaro vystřídal mráz, který spálil téměř veškeré mezinárodní vztahy, zejména ty mezi občany Československa a politickými emigranty v zahraničí, přerušily se naše osobní kontakty s Janem na deset let. Jemu se však mezitím podařilo prosadit se na mezinárodní scéně díky své odborné práci.

Po celou dobu svého působení ve funkci ředitele Moravského muzea, od roku 1958 až do své rezignace roku 1971, jako vedoucí Ústavu Anthropos do roku 1986, i po svém odchodu do důchodu, byl Jan vždy velmi dynamickým a progresivním odborným pracovníkem. Nikdy nepřerušil vlastní vědecko-výzkumnou práci, podnikl několik dalekých a náročných expedic, inicioval mezinárodní spolupráci a vzdělávací činnost a vydával odborné i popularizační publikace. V nich nám zůstaly zachovány různé tváře Jana Jelínka – hlubokomyslného filozofa, systematického analytika, zaujatého pedagoga, vynikajícího manažera a především nesmírně pracovitého člověka. Každá z nich by zasloužila vlastní odborný rozbor. K mé velké lítosti se ke mně však z Československa dostávalo jen málo informací.

Nakonec jsme se přece jen znova potkali, a stál za tím Janův zájem o muzeologii a muzeografii. Muzeologii se zabýval dlouho předtím, než jsme se seznámili. V Moravském muzeu zahájil rozsáhlý program rekonstrukce muzejních budov a modernizace sbírek. Založil oddělení genetiky – Mendelianum a Ústav Anthropos, vybavený laboratořemi a s významnými sbírkami. Roku 1962 byl postaven výstavní pavilon Anthropos, v němž Jan vytvořil moderní expozici „O původu a vývoji člověka“, která byla ve své době evropským unikátem. Anthropos slavil u návštěvníků velké úspěchy – stal se zářným příkladem toho, jak svět vědy dokáže oslovit nejširší veřejnost, a v tom může jít příkladem dodnes. Představitelé Mezinárodní rady muzeí (ICOM) ho tehdy považovali za nejdokonalejší příklad soudobé muzeografie. Anthropos i dnes zůstává jedním z předních antropologických muzeí v evropském i celosvětovém měřítku. (Druhá etapa budování pavilonu, kterou Jan prosazoval, čekala na svou realizaci dlouhé roky. Teprve několik měsíců před svou smrtí mohl s uspokojením konstatovat, že práce byly zahájeny, jejich završení se však bohužel už nedočkal.)

Roku 1962 založil Jan Jelínek v Moravském muzeu muzeologické oddělení. V roce 1964 se zasadil o vznik lektorátu a později katedry muzeologie na Univerzitě J. E. Purkyně (původně Masarykově univerzitě, která se po roce 1989 vrátila ke svému původnímu názvu) v Brně. Šlo tehdy o první instituci v Evropě, zaměřenou na tento obor.

Ihned po svém vstupu do ICOM roku 1962 byl Jan zvolen předsedou mezinárodního výboru pro regionální muzea (jeho mandát trval po období 1962–1965). V ICOM se jeho úsilí zaměřilo na aktuální problémy dotýkající se podstaty muzejní práce, významu vědecko-výzkumné činnosti v muzeích. V rámci samotné organizace se věnoval otázkám porozumění a spolupráce mezi různými komisemi a výbory.

Jeho moudrost a koncepční myšlení nezůstaly nepovšimnuty, a proto byl roku 1965 zvolen předsedou poradního sboru ICOM, který sestává z představitelů národních a mezinárodních výborů. A konečně na valném shromáždění v Moskvě roku 1971 byl Jan zvolen do funkce nejvyšší – stal se prezidentem ICOM. Jeho zásluhy při nástupu do této funkce oceňoval každý – snad kromě Jana samotného, který ji bral stejně jako všechno ostatní, tedy jako důležitou práci, a jen velmi málo jako ocenění své osoby.

Ke konci svého druhého prezidentského mandátu v roce 1977 cítil Jan naléhavou potřebu vytvořit na půdě ICOM platformu pro muzeologickou diskusi. Navrhl proto založení mezinárodního výboru ICOM pro muzeologii (ICOFOM) a získal podporu mnoha muzejních pracovníků podobného smýšlení. Návrh byl přijat a Jan se opět stal předsedou – nyní organizace s odborným zaměřením.

Když jsem jako bývalý český disident, odsouzený ve vlasti k výkonu trestu a žijící ve Švédsku, začal uvažovat o svém zapojení do činnosti ICOFOM, bylo mi jasné, že z toho Jan může mít problémy. Cítil jsem proto povinnost nejdříve se ho zeptat, jestli to půjde. Otázkou ovšem bylo, jak se sejít.

Prostřednictvím Švédského výboru ICOM jsem se dozvěděl, že dr. Jelínek bude mít na jaře roku 1978 přednášku na Nobelově sympoziu v Karlskoga. Pochopitelně pro mě nepřípadalo v úvahu prostě jít a přednášky se zúčastnit, protože jsem oprávněně předpokládal, že tam budou zástupci československého velvyslanectví, aby poslouchali, co Jelínek říká, a kontrolovali jeho kontakty. Prostřednictvím jednoho ze švédských účastníků se však podařilo předat Jelínkovi vzkaz a dohodnout tajnou schůzku při jeho neplánované zastávce ve Strängnäs po cestě autem do Stockholmu. Měl jsem být na místě a sejít se s Jelínkem ke krátkému rozhovoru v místní gotické katedrále. I když jsme oba byli poměrně nezkušení konspirátoři, věc se podařila. Setkali jsme se, prošli jsme se po katedrále, seděli jsme v kostelních lavicích (ani jsme přitom nemuseli mít mnišské kutny!) a navzájem jsme se ubezpečili, že oba máme zájem o spolupráci a že se tedy mám prostřednictvím sekretariátu ICOM v Paříži přihlásit za člena ICOFOM. Jan mě upozornil, že v Praze podá vysvětlení, že jsem „zástupcem Švédska“ ve výboru, jakkoli si sám byl vědom, že podle statutu ICOM je každý jednotlivec členem sám za sebe a nezastupuje žádnou zemi. Tato rétorika však zcela odpovídala pojetí členství v ICOM v komunistických zemích, kde o tom, kdo může či nemůže být členem ICOM, kdo může či nemůže cestovat do zahraničí, rozhodovala strana a vláda. Toto setkání s Janem a jeho postoj k mému členství v ICOFOM mě opět přesvědčily o jeho odvaze a velkorysosti.

Abychom pokračovali v konspiraci, měl jsem se zúčastnit večírku, který pořádal Švédský výbor ICOM ve Stockholmu na počest nového prezidenta. Tam jsme se po mnoha letech mlčení setkali poprvé opět veřejně, abychom přesvědčili jakékoliv potenciální agenty obou velmocí i Československa, že neplánujeme žádný komplot. Nebylo to však jen úsměvné – když jsem večer doprovázel Jana do

hotelu, pokradmu se rozhlížel okolo sebe, aby se ujistil, že nás nikdo nesleduje. Na můj dotaz připustil, že má takové obavy, protože bylo známo, že StB tyto metody vůči československým občanům cestujícím do zahraničí používá. To též mi pak potvrdili další přátelé, kterým se podařilo vycestovat z toho velkého koncentračního tábora, v němž se změnila naše země.

Muzeologický výbor si pod Janovým vedením vydobyl respekt. Již na první výroční konferenci ICOFOM, které jsem se zúčastnil – v Polsku v roce 1978 – se ukázalo, že naše spolupráce se vyvíjí správným směrem a je velmi tvůrčí. Na generální konferenci v Mexiku v roce 1980 jsem se stal členem předsednictva ICOFOM. V průběhu příprav výročního zasedání roku 1982 v Paříži mě Jan pověřil organizací symposia. Při zahájení zasedání však místo Jana přišel jen vzkaz, že mu zdravotní problémy neumožnily přijet osobně. Na závěr symposia jsme pak dostali dopis, v němž Jan oznamoval své rozhodnutí rezignovat ze zdravotních důvodů na své předsednictví. Mně se dostalo té cti převzít funkci předsedy na období 1982–1989.

V posledních patnácti letech se naše osobní vztahy rozvinuly v otevřené a upřímné přátelství. Kdykoli to bylo možné, setkávali jsme se buď ve Švédsku, kde žijí, nebo v České republice. V letech 1994–2002, kdy jsem byl vedoucím katedry UNESCO pro muzeologii a světové dědictví na Masarykově univerzitě v Brně, jsem se konečně mohl vrátet do vlasti za normálních podmínek.

Na závěr si dovoluji zmínit jen několik nejmilejších vzpomínek: V září 1986, když nastávající změny v socialistickém bloku byly již cítit ve vzduchu, navštívili nás Jan a jeho žena Květa v Tábě a strávili s námi několik dní. Jan se setkal s kolegy z muzeí a dalších institucí ve Stockholmu a Uppsale a potom i s manželkou podnikli studijní výpravu na sever do Lapplandu, kde žijí původní obyvatelé Sami, a do jejich nového muzea AJTTE v Jokknokk. Všude bylo více věcí k vidění, než se dalo zvládnout, a stále další lidé, s nimiž by se býval chtěl seznámit!

Jan nepřestal sledovat vývoj muzeologie ve světě. Nedlouho po sametové revoluci se podílel na přípravě symposia „Věda, kultura, muzea a současná Evropa“, které se uskutečnilo v Brně v říjnu 1991 a na němž vystoupili vědečtí pracovníci světového renomé. I mně se dostalo té cti, že jsem

byl pozván přednést příspěvek. Právě na tomto sympoziu se zrodila myšlenka projektu dokumentace totalitní minulosti a přechodu od totality k demokracii v různých zemích, na kterém pracuji dodnes s mezinárodním hnutím „Od útisku k demokracii“ (From Oppression to Democracy). V roce 1999 jsem pozval Jana na zahájení Mezinárodní letní školy muzeologie UNESCO a on využil své přítomnosti, aby ujistil začínající muzejní pracovníky o významu práce, kterou vykonávají.

V roce 2000 uvítala Katedra UNESCO pro muzeologii a světové dědictví účastníky symposia ICOFOM na téma Muzeologie a nehmotné kulturní dědictví, věnovaného mimo jiné otázkám posttotalitních společností. Jan pronesl uvítací projev na zahájení a po celou dobu jednání zůstal v aktivním kontaktu se zahraničními účastníky, na které zapůsobilo jeho zaujetí, skromnost a moudrost.

Čas od času se za mnou Jan zastavil na Katedře UNESCO v budově rektorátu Masarykovy univerzity na přátelskou návštěvu, popovídat si a probrat nové myšlenky. Také naše rozhovory s Ivo Rullerem, architektem a dávným přítelem, byly z odborného hlediska velmi přínosné. Když jsem pobýval v Brně, vždycky jsem si rád vyjel na brněnskou přehradu, kde jsme v příjemné zahradě jeho elegantního domu vedli dlouhé a vášnivé debaty o všem možném. Jeho pohled vrhal nové světlo na staré známé pravdy. Jeho zaničený osobní přístup, originální myšlení a široký rozhled stály u zrodu muzeologie, která je dnes již mezinárodně uznávanou vědeckou disciplínou.

Po celou dobu, kdy Jan bojoval se zákeřnou nemocí, jsme zůstali v telefonickém kontaktu. Někdy byly naše rozhovory krátké, když byl vyčerpan po léčení, jindy mě však překvapil vlnou elánu a optimismu – to jsme pak hovořili o projektech jeho publikací, o naplnění jeho plánů na dostavbu Anthroposu, který považoval za své celoživotní dílo, a také o ICOM, ICOFOM UNESCO a situaci ve světě.

Smutnou zprávu o smrti Jana Jelínka jsem se dozvěděl během generální konference ICOM v Soulu. Od té doby cítím nenahraditelnou ztrátu. Měl jsem však to velké štěstí, že jsem mohl být jeho přítelem, a hřejí mě vzpomínky na čas, který jsme strávili společně.

Vinoš Sofka

Překlad z angličtiny Kateřina Tlachová

Nové stálé expozice

Kouzelný svět bižuterie a čarovná zahrada skla

Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou je jediným specializovaným muzeem tohoto druhu v naší republice a to byl jeden z důvodů, proč se zřizovatelem této instituce stalo (po zrušení okresních úřadů) Ministerstvo kultury České republiky. Dlouho připravovaná rekonstrukce chátrající secesní budovy byla dokončena v létě roku 2004 a muzeum bylo v září slavnostně otevřeno pro veřejnost novými expozicemi

obou stěžejních sbírek, z nichž se především sklo těší značnému odbornému zájmu. Stálé výstavy v jabloneckém muzeu jsou však posuzovány z několika dalších hledisek. Sklo i bižuterie jsou uměleckořemeslné obory, které mají v severních Čechách tradici čítající několik staletí. Jejich výrobní činnost zasáhla alespoň zprostředkovaně téměř všechny rodiny v tomto kraji, a proto k ní mají silný emotivní vztah podnětený navíc komplikovanou národnostní situací. Otevření obnoveného muzea není důležité jen pro místní obyvatele, ale pro také pro turisty, z nichž mnozí vnímají tento region jako původní domov svých předků a jsou přísnými kritiky výkladů historie, výroby a technologie.

Pracovníci muzea pod vedením ředitelky Jaroslavy Slabé se museli vypořádat se změnami v původních plánech a nutností vyhovět potřebám návštěvníků i vlastnímu chodu instituce. Přizemí získalo vstřícnou atmosféru s pokladnou, šatnou, doplňkovým prodejem, hygienickým zázemím a dvěma výstavními sály. Zatímco poslední podlaží je uzavřeno pro vnitřní provoz muzea, dvě hlavní patra zaujaly stálé expozice s poetickými názvy Kouzelný svět bižuterie (autoři Marcela Provazníková, Šárka Sirůčková, Jaroslava Slabá, Lada Tesařová, Ladislav Žák) a Čarovná zahrada – České

sklo sedmi století (autoři Dagmar Havlíčková, Petr Nový). Architektonického řešení se ujal pražský architektonický ateliér Hlaváček & Partner, který doposud neměl vlastní zkušenost s instalací exponátů uměleckého řemesla a zvláště tak specifického materiálu, jakým je sklo a drobná bižuterie. O to větší tíha a zodpovědnost spočívala na odborných pracovnících. Členění pro-

storu bylo celkem logicky podřízeno koncepci expozic, takže vznikly volnější a vzdušnější úseky i překvapivá zákoutí.

Expozice skla je pojata chronologicky jako procházka dějinami tohoto žánru od starověku po dnešek. V nejstarších obdobích bylo nutno využít i zápůjčky z Uměleckoprůmyslového muzea v Praze, ale podstatnou část tvoří vlastní sbírkový fond. Sympatickým prologem k výstavě je připomenutí různých výrobních postupů nejen v textech, ale především na hmotných ukázkách, které jsou volně umístěny v otevřených čtvercových otvorech v panelu a návštěvník je vybízen k dotýkání, takže si svůj vizuální zážitek může obohatit o haptický vjem. V historické části expozice zahrnující období do 19. století je možno procházet kolem vitrín ze dvou stran, z nichž každá nabízí jiné – ale přitom vzájemně se doplňující – informace. Z hlavního pohledu může návštěvník sledovat exponáty seřazené z časového a zároveň provenienčního hlediska a označené běžnými popiskami. Zezadu je vitrína překryta panelem, ve kterém jsou vyřiznuty otvory s vybranými předměty, k nimž jsou uvedeny rozšiřující texty naučného charakteru a obsahující zároveň zajímavosti o výrobě a výrobcích. Přitažlivým a překvapivým zastavením je skleněná kóje s benátským zrcadlem, v níž se divák může prohlédnout ze všech stran. Centrem pozornosti je také zavěšený zvon, který připomíná dějiny Jablonce.

Prezentace skla meziválečného období se odlišuje od historického oddílu. Užitékové i dekorativní kusy jsou umístěny ve vzdušných vitrínách, částečně proti oknům, částečně u zdi, aby vynikly vlastnosti převážně čiré skloviny, někdy zdobené rytinou. Expozice postihuje tvorbu významných sklářských osobností (L. Smrčková, L. Sutnar ad.), dalším centrálním monumentem je skleněný objekt z výstavy dekorativních umění v Paříži v roce 1925. Poválečný vývoj je zachycen na nápojovém a dekorativním skle a na vybraných exponátech skleněné plastiky (S. Libenský, J. Brychtová, R. Roubíček, V. Cigler, V. Kopecký ad.), která zaujímá závěrečný sál. Poslední tečkou jsou vitríny s ukázkami současných českých výrobců, kteří jsou mimo jiné štědrými dárci. Celá expozice je provázena texty s informacemi o vývoji českého sklářství.

Expozice bižuterie zaujímá samostatné podlaží a má odlišnou podobu. Její charakter jí předurčuje ke zcela jinému uspořádání, které je dáno její rozmanitostí a hlavně rozdílnými technologickými postupy. Také nelze oddělit bižuterii od oděvu, a proto je úvod věnován replikám několika kostýmů z konce 19. a začátku 20. století. První vitrína připomíná dějiny bižuterního průmyslu v kraji, výrobní firmy a exportní domy. Po počátečním představení hlavní suroviny – skla v tyčích – je další část věnována důkladnému seznámení s technologií (stolní vnutí, foukání a mačkání skla, broušení skla) a výzdobným technikám (malování, dekorační techniky), a to na ukázkách náradí a nástrojů, polotovárů i finálních výrobků. Výstava pokračuje oddílem připomínajícím skleněné imitace kamenů, které se na Turnovsku vyráběly od 18. století.

Největší a také nejpestřejší část expozice tvoří rozmanitá seskupení vitrín s množstvím příkladů jednotlivých typů a druhů bižuterie seřazených podle materiálu a technologie: mačkané perle, vnutité perle, foukané perle, broušené perle, sekané perličky, voskované perle, sintrované perle. Kromě tradiční podoby bižuterie, která je souputníkem šperku z náročnějších materiálů, jsou ve výstavě zastoupeny také různé zajímavosti, jako např. náhrobní věnce z perliček, uplatnění místních perel v ozdobách mimoevropských etnik, oděvní doplňky, kabelky atd. Také soubor jabloneckých knoflíků s vystavením mnoha kartónů přesvědčuje nejen o bohatosti produkce, ale též o bohatosti zdejších muzejních sbírek. Pokračováním mnohotvárnosti bižuterie jsou vitríny s kovovou bižuterií, černou jetovou bižuterií, která se v 19. století rozšířila jako smuteční šperk, s bižuterií z dalších přírodních surovin, plastu a papíru a se skleněnými náramkovými kroužky, které jsou označovány jako bangle. Poslední sál je věnován uměleckoprůmyslovým školám v Jablonci, v Turnově a v Železném Brodě, stříbrnickým sympozii, z let 1968 a 1971 a výběru autorského šperku z obsáhlých muzejních sbírek. Kdo se chce hlouběji poučit o výrobě a dějinách, může se začíst do obsažných výstižných textů.

Jablonecké muzeum založilo tradici medailérské a mincovní sbírky a s pomocí Vyšší uměleckoprůmyslové školy i České bižuterie-mincovny shromáždí historické i současné doklady. V rámci expozic skla a bižuterie nebylo snadné připomenout také tento umělecký obor. Autoři se s tím vypořádali zajímavým řešením, když pro malou expozici byla v prostorách bižuterie vybudována místnost evokující trezor s naznačeným vývojem platidel na našem území.

Rekonstrukce budovy a otevření nových expozic splnilo svůj účel. Jablonecké muzeum se může představit českým i zahraničním návštěvníkům z hlediska své specifiky i bohatosti sbírek. Obě stálé výstavy umožňují případné obměny svých kolekcí, takže je lze v nejbližší budoucnosti aktualizovat o nové nákupy. Mají dostatečně edukativní charakter: mohou sloužit náhodnému turistovi, zasvěcenému zájemci, studentům odborných škol, stejně dospělým jako dětem. Každý má možnost si svobodně vybrat, co jej nejvíc zajímá, popřípadě využít aktivit nabízených lektory dětského ateliéru. V budoucnu doplní expozice více informací v computerech, průvodce muzeem a především další krátkodobé výstavy, které vždy tvořily a nadále budou tvořit významnou část činnosti Muzea skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou.

Alena Křížová

Nová expozice v Muzeu Mladoboleslavka

Otevřením nové expozice s názvem „Venkov v proměnách času“ dokončilo Muzeum Mladoboleslavka hlavní část celkové přeměny svých výstavních sálů.

„Venkov v proměnách času“ navazuje na expozici „Paměť města“ realizovanou již v minulém roce. Nová expozice je zaměřena na historii regionu, která je zde představena prostřednictvím několika tematických celků. Návštěvníci se mohou seznámit například s venkovskou správou, venkovským interiérem, podobami společenského života, rozvojem průmyslu a dopravy a v neposlední řadě i s různými venkovskými a maloměstskými živnostmi a zemědělskou výrobou.

Vedle tradičně prezentovaných exponátů ve vitrinách najdou návštěvníci v expozici i řadu aranžovaných zákoutí – např. pohled do interiéru vesnického domu či hostinské místnosti, mohou nahlédnout do ševcovské a krejčovské dílny nebo výroby zboží z rákosu a orobince.

Expozice je téměř ve všech místnostech doplněna interaktivními prvky, které souvisí s představovanými tématy. Návštěvníci si zde mohou vyzkoušet svoji zručnost, znalosti a obohatit svoji prohlídku muzea o mnohá překvapení.

V příštím roce by měla být návazně na prostory expozice realizována ještě samostatná místnost herny a učebny, a to nejen pro dětské návštěvníky.

Sylva Městecká

Pozvánky na výstavy

Koně a Pražané Muzeum hlavního města Prahy 1. října 2004 – 30. dubna 2005

Prostřednictvím stovek exponátů představuje výstava, rozčleněná na několik tematických celků, koně jako nekonečný zdroj inspirace umělců; prostředek reprezentace šlechty, panovníka a později i československého prezidenta; neocenitelného pomocníka ve službách státu i při sportovních kláních. Jedním z cílů výstavy je podle jejích autorů splatit dluh, který vůči těmto zvířatům mají nejen Pražané.

V netradičně řešeném výstavním prostoru je zachyceno období od bájně minulosti Čechů až do poloviny 20. století, jsou zde představeny jednotlivé umělecké slohy a styly od období středověku do konce 19. století. Autorům se podařilo shromáždit množství velmi rozmanitého a často také unikátního materiálu. Nechybí zde obrazy, sochy, grafická díla, předměty uměleckého řemesla (keramika, kameřina, porcelán, šperky), listiny, dokumentární fotografie i filmové záběry (nejstarší pocházejí již z konce 19. století), novinové články, uniformy, kostýmy i zmenšené modely vozů.

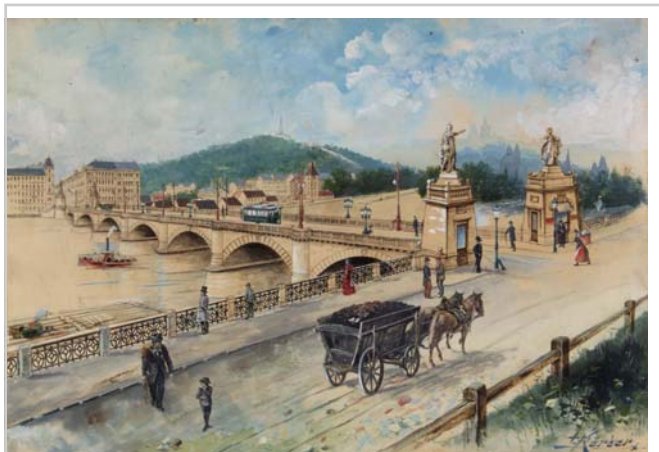
Dlouhá léta byl život v Praze bez koní těžko myslitelný a jejich síla byla až do moderní doby prakticky nenahraditelná.

Neocenitelnými pomocníky byli rovněž ve službách státu – v řadách policie, armády či v poštovním styku. O tom, jakou velkou roli koně sehrávali v dějinách Prahy, svědčí i plán města s vyobrazením značného množství koňských „provozů“. Velký význam měli koně také v pražské dopravě po zavedení koněspřežné dráhy, tzv. koňky, která je zde představena mj. díky jedinečným listinným dokladům.

Z oblasti sochařství je velký důraz položen na známé pražské jezdecké sochy, např. na sochu sv. Jiří umístěnou na nádvoří Hradu. Zajímavá je rovněž možnost porovnání tří soutěžních návrhů na sochu sv. Václava na dnešním Václavském náměstí v Praze. Soutěže se účastnili přední čeští sochaři – kromě vítězného J. V. Myslbeka to byli také F. Rous a B. Schnirch, z jehož dalšího díla výstava představuje také model jeho slavné trigy z Národního divadla. Jak dokládá příběh jezdecké sochy Jana Žižky na Vítkově či neuskutečněný návrh L. Šalouna, cesty od prvotního návrhu až po realizaci pomníku jsou často velmi klikaté.

Připomenut je zde i tzv. karusel, slavnost konaná při příležitosti korunovace panovníka. Na letošní rok připadá shodou okolností 150 let od konání slavného šlechtického karuselu pořádaného ve Valdštejnské jízdárně na počest návštěvy císaře Františka Josefa I. v Praze. Ze slavnosti se

kromě dvou kostýmů, které jsou zde vystaveny poprvé, zachoval i notový materiál k jeho hudebnímu doprovodu, jenž tuto část výstavy doplňuje.

Výstava se koná pod záštitou primátora hlavního města Prahy MUDr. Pavla Béma.

Mariana Tarčániová

Vánoční stromky v proměnách času

Vlastivědné muzeum v Olomouci
25. listopadu 2004 – 9. ledna 2005

Cílem výstavy je ukázat dětem i dospělým, jak se vánoční stromek, který není českého původu, dostal do našich zemí, jak zde zlidověl a jak se měnila jeho výzdoba od 1. poloviny 19. století až po současnost. Naprostá většina vystavených exponátů pochází z fondů Historického ústavu VMO, zejména z etnografického fondu – který v současné době čítá na 30 tisíc předmětů a jehož historie sahá až do 80. let 19. století – fondu uměleckého průmyslu, fondu zábava a hry, fondu průmysl, obchod, řemesla a fondu novodobé dějiny. Autorkou výstavy je Mgr. Veronika Hrbáčková, kurátorka etnografického fondu VMO, spoluautorkou scénáře Mgr. Jaroslava Kunzfeldová, která pro výstavu spolu s autorkou vybírala historické pohlednice.

Návštěvníci se mohou seznámit také s tím, jak se slavil Štědrý večer v Čechách a na Moravě v 19. století, jaké vánoční dárky dětem v minulosti působily největší radost a jak se v průběhu různých historických období měnila móda vánočních ozdob. V 19. století ke zdobení vánočního stromku sloužilo především domácí pečivo, ovoce, ořechy, podomáčku zhotovené ozdoby z hedvábného papíru, šátky či svíčky a stromček se zavěšoval buď ke stropu místnosti, nebo stál na stole přímo mezi vánočními jídly.

V době mezi světovými válkami se v českých zemích velmi rozšířila výroba vánočních ozdob jak foukaných, tak korálkových, které často vyráběli domácí skláři. Výstava nabízí mimo jiné i pohled do dílny takového domácího skláře. V meziválečném období se rovněž objevuje elektrické osvětlení vánočního stromku.

Poválečné období je charakteristické uplatněním nových materiálů při zhotovování vánočních ozdob, jako byla např. umělá hmota, polystyren, kovová fólie či žinylka. S těmito podomácku vyráběnými ozdobami se hojně kombinovaly ozdoby skleněné a čokoládové figurky z kolekcí, které nahradily tradiční domácí pečivo.

Po roce 1989 pak můžeme v českých domácnostech sledovat dva základní trendy ve zdobení vánočního

stromku. Prvním je návrat k přírodě, který se vyznačuje používáním ozdob ze slámy, drobných dřevěných figurek, domácích perníčků či sušeného ovoce. Druhým trendem je pak zdobení stromku foukanými ozdobami v kombinaci několika málo barev, především zlaté, stříbrné a červené, jehož podmínkou je dodržení přísné souměrnosti.

V současné době se naši designéři, snažící se vyhovět především požadavkům a nárokům zahraničního zákazníka, inspiřují při navrhování vánočních ozdob světem módy. Aktuálním podnětem pro tvůrčí nápady jsou nejen oděvní textilie, ale i momentálně módní textilie stolní či dekory na jídelních servicech. Mezi naše nejvýznamnější producenty foukaných vánočních ozdob v současnosti patří Irisa Vsetín, Slezská tvorba Opava a Vánoční ozdoby DUV – Dvůr Králové nad Labem, korálkové

ozdoby pak vyrábí firma Rautis, a. s., z Poniklé u Jilemnice.

Nedílnou součástí výstavy jsou také ukázky dobových vánočních pohlednic od přelomu 19. a 20. století až po současnost, přičemž je kladen důraz především na zobrazení vánočního stromku, řada pohlednic prezentuje tvorbu našich významných malířů a ilustrátorů, např. Josefa Lady či Marie Fišerové-Kvěchové. Nezanedbatelné místo na výstavě Vánoční stromky v proměnách času mají také fotografie a pohlednice, které přinášejí svědectví o tom, jak trávili vánoční svátky vojáci v době 1. světové války.

Výstava je v předvánočním období spojena s prodejem originálních vánočních ozdob z různých materiálů. Doprovázejí ji rovněž výtvarné práce dětí z MŠ na Herrmannově ulici v Olomouci-Lazcích a žáků 1. stupně ZŠ Demlova a ZŠ Komenium. Autorka výstavy Mgr. Veronika Hrbáčková také připravila stejnojmennou přednášku spojenou s besedou, kterou 9. 12. v 17 hodin uspořádala ve Václavkově sále VMO Vlastivědná společnost muzejní, sekce Historická Olomouc.

K výstavě vychází barevný katalog.

Renáta Fífková

Muzejním knihovnám

Plnění nabídkové povinnosti vůči knihovnám prostřednictvím bibliografie časopisu Knížní novinky

Součástí čtrnáctideníku Knížní novinky – časopisu pro knihkupce, knihovny, nakladatele a čtenáře, je pravidelná bibliografická příloha, obsahující aktuální údaje o vycházející knižní produkci v podobě anotovaných bibliografických záznamů.

Díky ní mohou vydavatelé neperiodických publikací plnit tzv. nabídkovou povinnost, která je dána zákonem č. 37/1995 Sb., o neperiodických publikacích. Bibliografie se pak v elektronické podobě zasílá všem knihovnám s právem

nabídkové povinnosti, s nimiž má Svaz českých knihkupců a nakladatelů jakožto vydavatel časopisu Knížní novinky smluvní ujednání, podle něhož určené knihovny akceptují tuto formu publikování jako splnění nabídkové povinnosti nakladatelů.

Jednotlivé tituly jsou řazeny chronologicky dle 22 tematických skupin, což činí bibliografii přehlednou, jednoduchou a výstižnou. Navíc je zde možnost otisknutí barevné obálky k záznamu. Každý záznam obsahuje informace

o názvu publikace, popř. podnázvu, autorovi, dalších původních díla, ceně, vazbě, počtu stránek, roku vydání, popř. názvu edice, ISBN a obsahové charakteristice publikace.

Cílem bibliografie časopisu je přinášet co nejúplnější seznam vydaných neperiodických publikací na českém trhu. Od roku 2002, kdy začala bibliografická příloha vycházet, neustále narůstá počet záznamů. Hlavními zdroji pro její přípravu jsou přímé kontakty redakce s nakladateli, knižními distributory a knihkupci.

Informační databáze muzeologické literatury

Vážení kolegové,

obracíme se na Vás s nabídkou spolupráce s nově založenou Muzeologickou komisí AMG, která má ve svém programu mimo jiné vybudovat informační databázi dostupné muzeologické literatury. Tento informační systém by měl umožnit všem zájemcům o muzeologickou a muzeografickou literaturu co nejrychlejší a nejefektivnější přístup k jednotlivým titulům.

Základem zmíněné informační databáze bude **vytvoření souborného katalogu** tohoto druhu literatury (bibliografie, sborníky, monografie a odborné studie, skripta, katalogy výstav, ročenky muzeí apod.) včetně odkazů na konkrétní knihovny v ČR s uvedením příslušných signatur.

Do katalogu bychom rádi zahrnuli nejen notoricky známé práce, ale i méně známé, pro muzeologii a muzeografii důležité zdroje (publikace s regionální muzeologickou tematikou, zahraniční publikace získané během mezinárodní spolupráce i publikace vydané před rokem 1948 atd.).

Pro realizaci tohoto projektu byla ustavena pracovní skupina, jejíž činnost koordinují: PhDr. Naďa Urbánková (Technické muzeum v Brně, Purkyňova 105, 612 00 Brno) a ing. arch. Petr Krajčí (Národní technické muzeum, Kostelní 42, 170 78 Praha 7).

Pokud Vás tato problematika také oslovuje, pokuste se prosím **odpovědět na následujících pár otázek:**

- 1) Má Vaše muzeum knihovnu?
- 2) Obsahuje tato knihovna muzeologickou a muzeografickou literaturu (sborníky muzea, sborníky z odborných seminářů, katalogy výstav, písemné výstupy grantových projektů aj.)?
- 3) Jakou formu katalogu ve vaší knihovně vedete (lístkový katalog – jmenný, předmětový, systematický nebo některou z elektronických databází – např. Lanius, Clavius, Aleph, Rapid Library, Bach či nějakou jinou popř. vlastní aplikaci)?
- 4) Máte zájem o spolupráci na tomto projektu nebo o bližší informace o něm?

Pak prosím odešlete Vaše odpovědi – a případné dotazy – na mailové adresy: urbankova@technicalmuseum.cz, petr.krajci@ntm.cz nebo můžete volat na číslo 541 421 432, resp. 220 399 308.

Budeme se těšit na Vaše odpovědi, dotazy či podněty k tomuto projektu.

Za Muzeologickou komisi AMG
Naďa Urbánková a Petr Krajčí

Knihkupci, knihovny, nakladatelé a hlavně čtenáři tak mají jedinečnou šanci na stránkách časopisu Knižní novinky sledovat veškerou knižní produkci českých vydavatelů, ať už se jedná o vydavatele literatury faktu, dětské literatury či beletrie.

Bližší informace získáte v sekretariátu Svazu českých knihkupců a nakladatelů, Melantrichova 15, 110 00 Praha 1, tel.: 224 219 942, e-mail: sckn@sckn.cz nebo na www.sckn.cz.

Volná místa

Městské muzeum a galerie Polička

vyhlašuje výběrové řízení na obsazení pracovního místa

historik – správce sbírek, zpracovávání sbírek pro Centrální evidenci sbírek

předpokládaný nástup: březen-duben 2005

požadujeme:

- VŠ vzdělání (historik, muzeolog, archivář)
- praxe v oboru (u absolventů školní praxe)
- reference z předchozích pracovišť nebo školy
- způsobilost k právním úkonům
- bezúhonnost
- písemnou přihlášku s podrobným profesním životopisem vč. kontaktní adresy, referencemi z předchozích pracovišť nebo školy a kopii dokladu o nejvyšším dosaženém vzdělání

Přihlášky s přílohami zasílejte **do 31. prosince 2004** na adresu: Městské muzeum a galerie – k rukám ředitele, Tylova 114, 572 01 Polička

Prachatické muzeum

přijme etnografa na dobu neurčitou

Požadujeme:

- VŠ – obor etnografie, etnologie.
- Znalost práce na PC.
- Práce v muzeu a znalost němčiny vítána.
- Občanská bezúhonnost (výpis z trestního rejstříku).

Žádosti se strukturovaným životopisem, ověřenými doklady o vzdělání a popisem dosavadní praxe zasílejte na naši adresu: Prachatické muzeum, Velké náměstí 13, 383 01 Prachatice, **do konce března 2005**.

Kompletní služby v oblasti realizace výstav i nadále pro rok 2004 nabízí

VÝSTAVNÍ REALIZACE PRAHA

- zpracování scénáře do prostorového řešení
 - stavba prostorového řešení a vitrín
- truhlářské, elektrikářské a čalounické práce
 - fotografické a polygrafické práce
 - velkoplošný digitální tisk a sítotisk
 - aranžování

www.vystavnirealizace.cz

ostatní info tel.: 602 611 837 nonstop
1989 – 2003

Metodický pokyn k tvorbě plánů prevence a ochrany v muzeích a galeriích (č.j.: 14.725/2004 ze dne 24.9.2004)

Ministerstvo kultury České republiky vydává metodický pokyn k tvorbě plánů ochrany kulturních statků a prevence v muzeích a galeriích

Úvod

Koncepce účinnější péče o movité kulturní dědictví v České republice na léta 2003–2008 (konceptce rozvoje muzejnictví), ke které přijala vláda ČR usnesení č. 87 ze dne 22. ledna 2003, určila jako jeden z hlavních úkolů na rok 2004 provést revizi plánů na řešení mimořádných situací ve všech muzeích a galeriích zřizovaných Ministerstvem kultury s cílem jejich aktualizace, příp. jejich přepracování s ohledem na veškeré známé druhy ohrožení sbírek, budov, personálu i návštěvníků. Stejný postup v souladu s Konceptcí doporučí Ministerstvo kultury i všem ostatním muzeím a galeriím a jejich zřizovatelům. V Konceptci byl stručně popsán i stav zabezpečení sbírek proti různým druhům ohrožení a jako jedna ze slabých stránek českého muzejnictví byla uvedena nízká, resp. rozdílná úroveň připravenosti na řešení mimořádných situací.

Z důvodu konstatované neuspokojivé situace považuje Ministerstvo kultury zpracování kvalitních plánů ochrany kulturních statků a jejich prevence (dále „plán prevence a ochrany“) a jejich periodickou aktualizaci za jeden ze základních úkolů sbírkotvorných institucí. Kulturní dědictví, které tyto organizace spravují, je nejvýznamnější součástí movitého kulturního dědictví České republiky a tím i národního kulturního pokladu. Jeho zachování pro budoucí generace je nejdůležitějším posláním muzeí a galerií.

Sbírky muzeí a galerií jsou tvořeny sbírkovými předměty v majetku vlastníků, resp. v hospodaření správců sbírek, často se jedná o movité památky, předměty kulturní hodnoty a archiválie. Veškeré tyto předměty jsou pak součástí množiny „kulturní statky“. Uchování těchto předmětů vyžaduje náležitou péči, která musí eliminovat veškeré druhy ohrožení, kterým jsou vystaveny.

Prioritou při vzniku mimořádných situací je ochrana zdraví a životů lidí. Postupy pro řešení takových situací musí být samozřejmě nedílnou součástí plánu prevence a ochrany.

V neposlední řadě jde o ochranu dobrého jména instituce. Nezvládnutí řešení problému způsobuje pokles zájmu sponzorů o muzeum a negativně zasahuje veřejné mínění, které se pak často ptá po smyslu muzejní instituce.

Metodika tvorby plánu prevence a ochrany v muzeích a galeriích zřizovaných Ministerstvem kultury

1. Obecné zásady

(1) Metodika stanoví postup při zpracování plánu prevence a ochrany muzeí a galerií – příspěvkových organizací Ministerstva kultury (dále organizace), které přímo nesouvisí se zajišťováním obrany České republiky před vnějším napadením.

(2) Plán prevence a ochrany organizace tvoří z hlediska formálního dvě části:

- základní část (informativní),
- přílohová část.

Plán prevence a ochrany tvoří z hlediska obsahového dvě části:

- opatření při řešení krizových situací, jejichž realizace je podmíněna vyhlášením některého z krizových stavů,
- opatření při řešení dalších mimořádných událostí (události ohrožující sbírky nebo organizaci, které nejsou podmíněny vyhlášením některého z krizových stavů).

(3) Opatření v plánu prevence a ochrany organizace souvisí jednak s řešením krizových situací, jejichž realizace je podmíněna vyhlášením některého z krizových stavů (odst. 4, část A – tato část bude poskytnuta krajům a obcím k zapracování do jejich havarijních plánů^x, ale zůstává nedílnou součástí plánu prevence a ochrany organizace), dále pak mimořádných událostí v samotné organizaci dle odst. 4, část B (ta je vytvořena pro potřeby organizace a velmi se doporučuje, aby byla konzultována s příslušnými složkami Integrovaného záchranného systému, zejména s příslušným Hasičským záchranným sborem a s Policií České republiky).

(4) Odpovědnost za aktuálnost dat a informací uvedených v jednotlivých přílohových částech plánu prevence a ochrany mají ředitelé organizací.

(5) Vhodně definovaná bezpečnostní politika a rozvíjení bezpečnostního systému přispívají k lepší připravenosti organizace k řešení havarijních situací a mimořádných událostí. Každá kvalitativní změna bezpečnostního systému organizace znamená zpravidla i změnu plánu prevence a ochrany organizace.

2. Vymezení pojmů

(1) **Plán prevence a ochrany** obsahuje psaný souhrn opatření a postupů k řešení havarijních situací a mimořádných událostí, tedy souhrn plánovacích, metodických a informačních dokumentů, používaných při rozhodovací, řídicí a koordinační činnosti v takových situacích. Zpracovává se v písemné podobě. Za zpracování plánu prevence a ochrany je odpovědný ředitel organizace. Plán prevence a ochrany organizace musí být zpracován v souladu s havarijním plánem kraje, jehož zpracování zabezpečuje Hasičský záchranný sbor kraje, resp. s vnějšími havarijními plány.²

(2) **Bezpečnost muzea** je okamžitá hodnota schopnosti muzea k plnění jedné z jeho základních funkcí, tj. ochrany zaměstnanců, návštěvníků, sbírek muzejní povahy, ostatního movitého i nemovitého majetku a své dobré pověsti.

(3) **Analýzou rizik** je proces identifikace míry a četnosti ohrožení organizace (jejich zaměstnanců, návštěvníků, sbírek muzejní povahy, ostatního movitého i nemovitého majetku i pověsti organizace). Jejím výsledkem je určení výše rizika pro každé ohrožení organizace, pro účely tohoto metodického pokynu v pěti stupních:

- a) zanedbatelné,
- b) nízké,
- c) střední,
- d) vysoké,
- e) katastrofální.

(4) **Akceptovatelným rizikem** je taková míra a četnost určitého ohrožení, která nezpůsobí organizaci významnou ztrátu (např. poškození sbírkového předmětu, újmu na zdraví apod.). Míru akceptovatelnosti rizika, tedy i ztráty, určuje každá organizace sama v souladu s právním řádem České republiky a dobrými mravy.

(5) **Bezpečnostní politika** definuje na základě analýzy rizik požadovanou úroveň bezpečnosti muzea (míru akceptovatelnosti rizik).

(6) **Bezpečnostní management** muzea je souhrn všech řídicích nástrojů, opatření a procedur, ovlivňující úroveň bezpečnosti muzea.

(7) **Strategický plán ochrany muzea** je souhrn plánovaných činností, směřujících ke zvýšení odolnosti organizace proti různým druhům ohrožení (bezpečnosti muzea) na požadovanou úroveň, s určením priorit řešení.

(8) **Bezpečnostní systém muzea** je souhrn všech technických prostředků a organizačních opatření, jejichž cílem je zajištění bezpečnosti muzea na požadované úrovni.

(9) **Operativní karta plánu prevence a ochrany** je dokumentační materiál, který obsahuje základní informace o objektu, nutné pro zásah intervenčních sil při likvidaci havárie nebo mimořádné události.

3. Bezpečnostní politika a bezpečnostní systém

(1) Ředitel organizace je zodpovědný za stanovení bezpečnostní politiky organizace. Pokladem pro stanovení bezpečnostní politiky organizace je analýza rizik.

(2) Každá organizace zpracuje pro všechny objekty, se kterými hospodáří, příp. které má pro účely vystavení nebo uložení kulturních statků pronajaty, analýzu rizik. Tato analýza může být zpracována dodavatelsky dostatečně prověřenou odbornou firmou nebo pověřenými pracovníky organizace. K provedení jednoduché analýzy rizik může sloužit formulář uvedený v příloze č. 2 tohoto pokynu.³

(3) Ředitel organizace určí u všech poznaných druhů ohrožení pro všechny objekty výši akceptovatelnosti jejich rizik (ve stejné stupnici jako v odst. 2, bod 3). V praxi to znamená, že pro některé objekty může být akceptovatelné střední riziko vzniku např. požáru (sklad stavebního materiálu), pro některé nelze akceptovat byť jen nízké riziko vzniku požáru (expozice a depozitáře sbírkových předmětů). Porovnáním této plánované výše s výsledky analýzy rizik pak rozhodne o prioritách řešení eliminace jednotlivých rizik a vytvoří tak strategický plán ochrany muzea.

(4) Realizací strategického plánu ochrany muzea (prostřednictvím bezpečnostního managementu muzea) pak vhodně formuje, příp. rozvíjí bezpečnostní systém muzea.

4. Obsah plánu prevence a ochrany

Část A

Základní část

(1) Zpracovatel plánu prevence a ochrany organizace v jeho základní části uvede:

- název organizace,
- jméno statutárního zástupce, příp. osoby odpovědné za řešení krizových situací a mimořádných událostí (poplachový manager⁴),
- adresu sídla organizace, telefonní a faxové spojení, elektronickou adresu, spojení na stálou službu (pokud jí organizace disponuje),
- vymezení odpovědnosti organizace a její působnosti při řešení krizových situací a mimořádných událostí vyplývajících z právních předpisů⁵ (tzn. např. trvalý dohled nad evakuací sbírek apod.).

(2) Zpracovatel v části A plánu prevence a ochrany organizace dále uvede:

- přehled objektů, kde se nacházejí sbírkové předměty organizace, vč. jejich adres, telefonického a faxového spojení, elektronické adresy příp. spojení na mobilní telefon na osobu odpovědnou za objekt,
- způsob zabezpečení těchto budov a sbírkových předmětů v nich obsažených před ohroženími, plynoucími z krizových situací a mimořádných událostí (jedná se zejména o zabezpečení proti požáru a živelním pohromám),
- jmenný seznam členů týmu pro řešení krizových situací a mimořádných událostí, vč. telefonního spojení a elektronické adresy – pokud jsou k dispozici – vedoucích k jejich dosažení (spojení může být směřováno na místo trvalé obsluhy organizace, která zabezpečí další spojení),
- přehled odpovědných osob za ochranu jednotlivých budov, sbírku, resp. podsbírkou organizace, vč. telefonního spojení a elektronické adresy – pokud jsou k dispozici – vedoucích k jejich dosažení (spojení může být směřováno na místo trvalé obsluhy organizace, která zabezpečí další spojení),
- charakteristiku provozu.

(3) Zpracovatel aktuálně provádí změny údajů, uvedených v odst. 4, část A (2) a informuje o nich písemně příslušné orgány kraje a obce.

Přílohová část

(4) Přílohu č. 1 plánu prevence a ochrany, která je také jedinou přílohou jeho části A, tvoří operativní karta každého objektu muzea. Operativní karta plánu prevence a ochrany obsahuje:

- název a adresu objektu,
- počet stálých pracovníků objektu,
- kontaktní osobu, odpovědnou za bezpečnost objektu (vč. tel. spojení), přehled odpovědných osob za ochranu jednotlivých budov, sbírku, resp. každou podsbírkou v objektu uloženou, vč. telefonního spojení (mobilního i na pevnou linku) a elektronické adresy – pokud jsou k dispozici (spojení může být směřováno na místo trvalé obsluhy organizace, která zabezpečí další spojení),
- kritická místa (umístění tlakových lahví, skladovaných chemikálií, apod.),
- způsob ovládnání a umístění hlavních uzávěrů plynu, vody a elektrické energie),
- umístění hlavního panelu ovládnání zabezpečovací a požární signalizace, příp. dalších prvků bezpečnostního systému,
- charakter deponovaného materiálu z hlediska manipulace s ním (objem, nároky na dopravu), priority pro evakuaci apod.,
- popis přístupu k objektu, kvality a nosnosti komunikačních tras a jednotlivých podlaží,
- situační plán objektu vč. vyznačení únikových cest (na zadní straně).

Část B

(1) Ředitel organizace nebo jím pověřený pracovník ustanoví tým pro řešení krizových situací a mimořádných událostí. Jmenný seznam členů týmu vč. kontaktního spojení (i na mobilní telefony) je nedílnou součástí plánu prevence a ochrany.

(2) Ředitel organizace nebo jím pověřený pracovník dále písemně zpracuje jednoduchý a jasný seznam instrukcí pro pracovníky organizace, pokud budou v organizaci konfrontováni s následujícími událostmi (pro každou událost zvlášť):

- krádež prostá,
- krádež vloupáním,
- požár,
- ozbrojené přepadení,
- nevhodné nebo nebezpečné chování návštěvníků,

- f) výpadek dodávky energie,
- g) zranění nebo nevolnost návštěvníků,
- h) vyhrožování, přijetí poplašné zprávy,
- i) nález potenciálně nebezpečného objektu s neznámým obsahem,
- j) zamoření nebo únik plynu,
- k) vandalství,
- l) exploze, uvnitř nebo v blízkosti objektu,
- m) povodeň, záplava, poškození vodovodního potrubí,
- n) jiná živelní pohroma.

Instrukce ke každé události bude obsahovat zabezpečení informačních toků, tzn. komu a jakým způsobem informaci o vzniku události v případě jejího zjištění okamžitě předat, postup likvidace následků a popis úkolů jednotlivých pracovníků organizace, příp. instrukce pro vnější zásahové jednotky. Vzhledem k lokaci nebo očekávaným událostem je samozřejmě možné seznam událostí pro organizaci rozšířit a to na základě výsledků analýzy rizik dle čl. 3.⁶ Seznam instrukcí musí mít každý pracovník muzea, nejlépe ve formě malého sešítku.

Vzorové instrukce jsou uvedeny v příloze č. 3 pokynu.⁷

Seznam instrukcí je nedílnou součástí plánu prevence a ochrany.

(3) Ředitel organizace nebo jím pověřený pracovník dále písemně zpracuje přehled informací o smluvních partnerech pro řešení krizových situací a mimořádných událostí, obsahující spojení na základní složky Integrovaného záchranného systému, seznam smluvních partnerů (zejména restaurátorů, konzervátorů, dopravců a dalších specialistů). Tento přehled informací je nedílnou součástí plánu prevence a ochrany.

(4) Ředitel organizace nebo jím pověřený pracovník dále písemně zpracuje časový plán řešení krizových a mimořádných situací, obsahující dosažitelnost složek Integrovaného záchranného systému, časový limit pro přípravu konkrétních opatření očekávaných událostí (např. povodně), dosažitelnost smluvních partnerů apod. Tento časový plán je nedílnou součástí plánu prevence a ochrany.

(5) Ředitel organizace nebo jím pověřený pracovník zajistí zpracování režimu manipulace s klíči od budovy i vnitřních dveří. Režim manipulace s klíči bude obsahovat:

- a) soupis všech klíčů budovy,
- b) uložení jejich duplikátů,
- c) přístupová práva k jejich použití,
- d) evidenci jejich používání,
- e) odpovědnost za jejich vydávání.

(6) Ředitel organizace nebo jím pověřený pracovník dále písemně zpracuje plán evakuace lidí, sbírek a ostatního majetku instituce, kde bude uveden:

- způsob vyhlášení evakuace,
- seznam evakuačních míst a prostor pro nouzové přežití pro návštěvníky a pracovníky organizace,
- seznam evakuačních míst a prostor pro nouzové uskladnění pro sbírky a ostatní majetek organizace,
- seznam priorit pro evakuaci,
- organizace evakuace,
- technické zabezpečení evakuace,
- podmínky manipulace se sbírkovými předměty,
- způsob identifikace evakuovaných sbírkových předmětů, příp. dalšího majetku organizace,
- stanovení jednoznačné osobní odpovědnosti určených pracovníků za evakuaci,
- plány evakuačních cest.

Plán evakuace je nedílnou součástí plánu prevence a ochrany. Tato část plánu prevence a ochrany podléhá stupni utajení „V“ dle Nařízení vlády 246/1998 Sb., kterým se stanoví seznam utajovaných skutečností.

(7) Ředitel organizace zřídí v každém objektu organizace sklad evakuačních pomůcek příp. pro více objektů centrální sklad v pochozí vzdálenosti od vybraných objektů organizace, který bude snadno dosažitelný a zřetelně označený. Sklad obsahuje:

- zdravotnický materiál pro poskytnutí první pomoci,
- mycí, čistící a desinfekční prostředky,
- nádoby s destilovanou vodou,
- osobní ochranné pomůcky (rukavice, ochranné oděvy, pláště, roušky, respirátory, ochranné přilby a brýle, pracovní obuv a holínky apod.)
- obalové a manipulační prostředky odpovídající charakteru evakuovaných sbírkových předmětů a ostatního majetku (balící papíry, manipulační a uzamykatelné evakuační bedny, nenasákavé obalové prostředky apod.),
- základní kancelářské potřeby,
- vyprošťovací techniku, přístroje, náradí a další pomůcky apod.

Vše v dostatečném počtu odpovídajícím charakteru objektu. Přesný popis lokace skladu evakuačních pomůcek je nedílnou součástí plánu prevence a ochrany.

(8) Ředitel nebo jím pověřený pracovník zpracuje formulář hlášení události, prostřednictvím kterého bude o mimořádné události informováno vedení organizace. Vzorový formulář je uveden v příloze č. 4 pokynu. Formulář hlášení události je nedílnou součástí plánu prevence a ochrany. Formulář musí mít k dispozici každý pracovník organizace.

(9) Ředitel nebo jím pověřený pracovník zpracuje roční plán kontrol preventivních opatření. Vedle povinných revizí technických zařízení provede alespoň jednou za rok kontrolu připravenosti každého samostatného útvaru na řešení krizových situací a mimořádných událostí, příp. celé organizace formou simulace vybrané mimořádné události (cvičení). Výsledky těchto kontrol a cvičení předkládá pověřený pracovník na konci každého kalendářního roku k projednání vedení organizace. Roční plán kontrol preventivních opatření a výsledky kontrol a cvičení jsou průběžně přikládány k plánu prevence a ochrany.

(10) Ředitel nebo jím pověřený pracovník seznámí každého zaměstnance s plánem prevence a ochrany a s úkoly dotýkajícími řešení krizových situací a mimořádných událostí, zaměstnanec tento akt stvrdí podpisem protokolu. Protokol je organizací uchováván po dobu pracovního poměru dotýkajícího.

(11) V případě potřeby je plán prevence a ochrany aktualizován, aby odpovídal danému stavu organizace. Se změnami jsou protokolárně seznamováni pracovníci, jejichž úloha při řešení krizových situací a mimořádných událostí se mění.

(12) Plán prevence a ochrany se vydává příkazem ředitele organizace.

V Praze dne 12. srpna 2004

Pavel Jirásek

Poznámky:

¹ Ve smyslu zákona 101/ Sb., o navrácení nezákonně vyvezených kulturních statků

² Vyhláška Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb. o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému.

³ zákon č. 239/2000 Sb. ve znění zákona 320/2002 Sb.

⁴ Viz dotazník k analýze rizik, MK ČR - čj. 14 410/2003

⁵ Jirásek, Tlachová: Zásady ochrany muzeí a kulturních institucí, kapitola 11, ICOM, AMG, Praha 1998

⁶ Např. zákon 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy, zákon 20/1987 Sb., o státní památkové péči, zákon 219/2000 Sb., o majetku České republiky apod.

⁷ Viz. J. Žalman a kol., Příručka muzejníka I, kap. VI, Bezpečnost sbírek

⁸ Zpracováno za použití bookletu „Staff Emergency Procedures“, The Getty Center, May 2000. V případě zájmu poskytne OMG MK ČR podobné materiály k inspiraci.

Příloha č. 1 - Seznam doporučené literatury

Dorge, Valerie and Jones, Sharon L.: *Building an emergency plan: A guide for museums and other cultural institutions*. Los Angeles, CA: The Getty Conservation Institute, 1999.

Peek Marja, Ton Cremers: *Handeling voor het maken van een calamiteitenplan voor collectie beherende instellingen* (Postup při tvorbě plánu pro řešení mimořádných situací). Instituut Collectie Nederland 2003.

Jirásek Pavel, Tlachová Kateřina: *Zásady ochrany muzeí a kulturních institucí*, AMG a ČV ICOM, 1998-9.

Jirásek Pavel: *Příručka k požární ochraně kulturních institucí*, ICOM, Moravské zemské muzeum Brno, 1999.

Museum Security and Protection – A handbook for cultural heritage institutions, ICMS ICOM, Routledge London and New York, 1994.

Security Guide, Part 1, Part 2. Cerberus AG, Switzerland, 1992.

Krizový plán kulturní instituce (připravuje se). Národní muzeum 2004.

Tillotson, Robert G.: *Museum Security*, ICMS ICOM 1977.

Georg H. H. Schröder: *Museum Security Survey* (ICMS ICOM 1981).

Žalman Jiří a kolektiv: *Příručka muzejníková I*. Praha-Brno 2002, kapitola VI.

Gunther S. Gilbert: *Sammlungsgut in Sicherheit*, Gebr. Mann Verlag, Berlin, 2002.

Publikace je možné si zapůjčit na OMG MK ČR.

Příloha č. 2. - Formulář k provedení jednoduché analýzy rizik viz vložený list

Příloha č. 3 - Vzorové instrukce pro případ požáru

Požár

V případě výskytu požáru na svém pracovišti:

1. Zajisti **okamžitý odchod návštěvníků** muzea z postiženého prostoru.

2. Pokud je to možné, ohranič požár uzavřením dveří.

3. Okamžitě volej velín/hasiče (**tel. /150**) a/nebo zmáčkní nejbližší požární tlačítko. Při použití telefonického nebo radiového spojení předej následující informace:

- a) **kde hoří,**
- b) **co hoří a jak moc,**
- c) **své jméno.**

Neukončuj hovor, dokud tak neučiní obsluha velínu!

4. Pokud to charakter požáru dovolí, pokus se uhasit oheň sám za použití hasícího přístroje. V případě ohrožení tvého zdraví tak v žádném případě nečiň.

5. Opusť místo, pokud nejsi schopen sám oheň zvládnout a odejdi na určené evakuační místo.

Další užitečné informace:

6. Pokud je to bezpečné, odpoj ohněm zasažené elektrické přístroje.

7. Nikdy se nepohybuj v místě, kde jsi oddělen ohněm od východu z postiženého prostoru.

8. Ber v úvahu, že i kouř může způsobit poškození tvého zdraví.

9. Nerozsbíjej okna, pokud to nevyžaduje okamžitá evakuace. Neotevírej dveře, které jeví znaky, že za nimi je požár (vysoká teplota apod.).

10. Nepoužívej výtahy, zabraň v tom i ostatním.

11. Při evakuaci budovy si vezmi jen nejnnutnější osobní věci (klíče, doklady peněženku). Pokud opouštíš prostor jako poslední, zavři dveře ale nezamykej je.

12. Jestliže musíš projít prostorem zaplněným kouřem, pohybuj se při podlaze.

13. Pokud začne hořet tvé oblečení nebo oblečení někoho jiného, je nutné si okamžitě lehnout a válet sudy.

14. Nevrať se do postižené oblasti, dokud k tomu nedostaneš pokyn.

15. Pokud zůstaneš "uvězněn" ve své kanceláři a nemůžeš ven:

- a) dej o sobě vědět všemi možnými způsoby,
- b) ucpi mezery pod dveřmi, aby dovnitř nemohl kouř
- c) uzavři všechny dveře mezi sebou a ohněm
- d) jestliže musíš otevřít okna pro přívod vzduchu, neotvírej ta, která nejdou zase zavřít.

Veškeré požáry, i ty nejmenší, musí být nahlášeny odpovědnému pracovníku muzea!

Příloha č. 4 – Vzorový formulář hlášení události viz vložený list

Příloha č. 2. - Formulář k provedení jednoduché analýzy rizik							
DRUH UDÁLOSTI	PRAVIDEL- NOST VÝSKYTU	PRAVDĚPO- DOBNOSTNÍ STUPEŇ 1-5 (P)	ZÁVAŽ- NOST VÝSKYTU	STUPEŇ ZÁVAŽ- NOSTI 1-5 (C)	RIZIKO R= P x C	STUPEŇ RIZIKA 1-5	Pořadí dle priorit k řešení
Živelné pohromy v okolí budovy							
Záplavy							
Vichřice a bouře							
Rozsáhlé požáry							
Vysoké znečištění vzduchu							
Zemětřesení							
Zamoření hmyzem, hlodavci apod.							
Atmosférické přepětí							
Nezákonné akty							
Krádež prostá							
Krádež vloupáním							
Vandalismus							
Nevhodné chování návštěvníků							
Žhářství							
Krádež uskutečněná personálem							
Neregistrované vniknutí							
Okradení návštěvníků							
Přítomnost ozbrojených osob							
Fyzické násilí proti zaměstnancům							
Nehody nebo selhání							
Zranění zam. nebo návštěvníků							
Havárie doprovázená únikem chem. látek							
Výpadek klimatizace							
Výpadek dodávky el. energie							
Výpadek dodávky plynu							
Výpadek dodávky vody							
Výpadek PCO							
Výpadek EZS							
Výpadek CCTV							
Porucha systému kontroly vstupu							
Porucha vnitřního komunik. systému							
Jiné mimořádné události v budově							
Požár							
Zatopení prostoru z vodovod. řadu							
Zatopení vodou z topných těles							
Překročení kritických hodnot teploty							
Překročení kritických hodnot vlhkosti							
Překročení kritických hodnot osvětle-							
Počet předmětů v expozici, které jsou významně potenciálně ohroženy pravděpodobně úspěšnou krádeží (v ks a v %) tzn. Kde $T1 = \leq T2 + T3$	ks	%					

Příloha č. 4 – Vzorový formulář hlášení události

Událost nahlásil:		
Jméno a příjmení:		
Odbor/ oddělení:		
Pracovní zařazení:		
Datum a místo události:		
Datum (den, měsíc, rok)	Kdy se událost stala (od/do):	Kde se událost stala:
Událost:		
Druh události (např. krádež prostá)		
Příčina vzniku události		
Škody událostí způsobené:		
Újmy na zdraví:		
Škody na sbírkových předmětech:		
Škody na ostatním majetku:		
Škody na budově:		
Reakce:		
Komu ohlášeno:		
Kdy ohlášeno:		
Potvrzuji, že jsem všechny údaje uvedl úplně a správně:		
Datum:		Podpis:

Revoluční, multifunkční zařízení, které zajistí čistý vzduch zbavený prachu s regulovanou vlhkostí, kdekoli je třeba!

3 v 1:

humistat **KROGER**

Doporučená zaváděcí cena jen 15.858,-Kč + DPH 19%.

Tel: 286 88 40 18, 286 88 40 22

Davídkova 77, 18200 Praha 8 • info@perfektum.cz • www.perfektum.cz

 PERFEKTUM
GROUP

JUST A FINE FEELING!

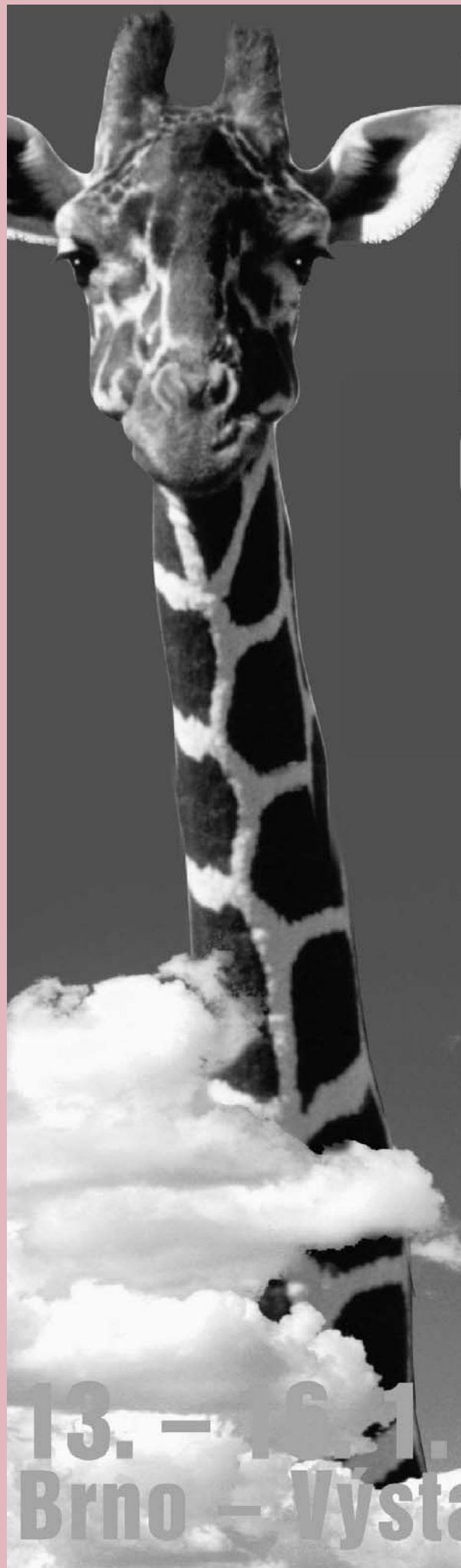

...od jednoduchosti po zdravé sezení...

- výroba kancelářských židlí, křesel a konferenčních židlí
- výroba nábytku, regálů, vestavěných skříní i atypické modely
- potahy dle látkových vzorníků
- dodací lhůta do 14 dnů
- katalogy zašleme na vyžádání

Iveta SVOBODOVÁ, Ve žlábku 1800, 193 00 Praha 9
Tel.281 922 963, tel./fax.281 922 963 mobil. 603 206 890

Dokonalý přehled o cestování

15. mezinárodní veletrh
průmyslu cestovního ruchu

14. mezinárodní veletrh
turistických možností v regionech

www.bvv.cz/go

13. – 16. 1. 2005
Brno – Výstaviště

Veletrhy Brno, a.s.
Výstaviště 1
647 00 Brno
Czech Republic
Tel.: 541 152 984
Fax: 541 153 062
go@bvv.cz
regiontour@bvv.cz

BVV

Veletrhy
Brno